

Skrevet av Gunnar Hauger 2023–2025

14 bilder av bygninger på Skovbakken, to bilder fra Solvang (gamle Hauketo skole) og to personbilder er lagt til i 2026

SKOVBAKKEN FØR DRABANTBYUTBYGGINGEN

INNHOLD

INNLEDNING.....	2
ØVRE LJAN.....	3
Kirke- og bygselgods.....	5
Selveiergods.....	8
FRADELING OG SALG AV SKOVBAKKEN I 1860.....	10
OLE HANSEN OG FAMILIEN HANS PÅ SKOVBAKKEN.....	12
SKOVBAKKEN UNDER HANNIBAL IVERSEN HOLM OG HANS ENKES EIERSKAP.....	19
Hans Eriksen og familien hans på Skovbakken.....	19
Kristian Thoresen og familien hans på Skovbakken.....	20
SKOVBAKKEN I ÅRENE FRA 1900 TIL 1913.....	25
Hans Sørensen og foreldrene hans på Skovbakken.....	25
Matheus Stensrud og familien hans på Skovbakken.....	27
JULIUS ANDERSEN OG FAMILIEN HANS PÅ SKOVBAKKEN.....	34
Nordstrand Renholdsverk.....	49
Gartneri.....	53
Olaf og Ruth Andersen på Skovbakken.....	54
FOTO AV HUSENE PÅ SKOVBAKKEN.....	57
SKRAPHANDEL.....	62
FRADELING AV TOMTER OG UTBYGGING PÅ ØSTRE DEL AV SKOVBAKKEN.....	64
Skogly (185/10) i Holmveien (dagens Hallagerbakken 4).....	65
Solaris (185/11) i Holmveien 50.....	67
Eiendom (185/12) i Holmveien 44.....	68
Toppen (185/13) i Holmveien 48.....	69
Grane (185/14) i Holmveien 46.....	73
Eiendom (185/15) i Holmveien (ubebygd).....	77
Østbo (185/36) i vei 1822.....	78
JERNBANENS BARAKKE OG BOLIGHUS INNERST I VEI 1822.....	81
KART OG FLYFOTO OVER SKOVBAKKEN.....	82
TILHØRIGHET TIL SKOLE OG KIRKE.....	92
Skoletilhørighet.....	92
Kirketilhørighet.....	94
POSTSTED OG ADRESSE.....	95
EIERE AV ØVRE LJAN (frem til 1860) OG SKOVBAKKEN.....	96
OVERSIKT OVER KOMMUNENS OVERTAKELSE AV EIENDOMMENE PÅ SKOVBAKKEN..	98
EIENDOMSUTVIKLING PÅ SKOVBAKKEN FRA 1980.....	99
VEDLEGG.....	100
KILDER.....	105

INNLEDNING

I dag er Skovbakken mest kjent som et boligfelt i drabantbyen Holmlia i bydel Søndre Nordstrand. Her ligger et OBOS-borettslag med samme navn, bygget ut i begynnelsen av 1980-årene, innflyttingen startet våren 1982. Bebyggelsen består av lavblokker og rekkehus med adresse både til Ravnåsveien i sør og Hallagerbakken i nord. To store parkeringshus hører også til. I vest har borettslaget fine grøntområder. Lengst sørøst på Skovbakken ligger det et langt bygg (Ravnåsveien 1 og 3) som huser flere typer virksomhet, både bedrifter, offentlig virksomhet og forsamlingslokaler (sameiet Skovbakken næringsbygg, bygget 1981–1982). Midt på Skovbakken ligger også den nedlagte Skovbakken barnepark fra 1984, den er registrert i Byantikvarens *gule liste* over verneverdige kulturminner og kulturmiljøer i Oslo. Av den gamle bebyggelsen på Skovbakken står det i dag igjen bare et enslig gulbrunt bolighus i utkanten av området, nå med adresse Hallagerbakken 4. Gjennom området går det en gangvei som følger den gamle traséen til Holmveien, den tidligere innfartsveien til Holmlia fra nord. Holmveien gikk ut av bruk som kjørevei i forbindelse med at Ljabrudiagonalen og Fjeldlundveien stod ferdig i 1980, sistnevnte vei skiftet navn til Holmliaveien i 1982.

Som tittelen viser, så handler denne artikkelen om Skovbakkens historie frem til den store utbyggingen startet i området. Den beskriver eiendomsforhold, bebyggelse og ikke minst menneskene som bodde der. Artikkelen omhandler også den virksomheten som har foregått på Skovbakken opp gjennom tidene. Her har det blitt drevet småbruk og gartneri, dessuten har både et renovasjonsfirma og en skraphandel hatt tilhold i området. Tilhørigheten til skole og kirke blir også beskrevet. Det redegjøres også for den postmessige tilknytningen og stedets adresser.

Skovbakken blir i noen kilder skrevet Skogbakken. Muntlig sett har også varianten Skaubakken blitt benyttet av enkelte.

I avskriften av folketellingene er personnavn skrevet som i originalen. Men resten av teksten, også fødested, er normalisert/modernisert. Svensk fødested er skrevet på svensk form. Etter kirkebøkene *defineres* ellers en persons fødested som familiens oppgitte bosted ved dåp. Feil i folketellingene (i forhold til kirkebøkene) er kommentert.

Flere av personene som omtales i artikkelen har hatt to fornavn, men kildene kan vise at det stort sett bare er ett av dem som ble brukt til daglig. Da er *hovedsakelig* også bare det ene navnet benyttet i artikkelen.

Navnet Holmlia oppstod først i 1932 i forbindelse med anlegging av et stoppested for jernbanen.¹ Det lå noen få hundre meter sør for dagens stoppested som ble åpnet i 1982. Men i denne artikkelen brukes navnet Holmlia også om tiden før dette, enkelte andre stedsnavn brukes også på samme måte. Historisk sett har området som i dag kalles Holmlia hatt sterk tilknytning til Ljan, på forskjellige måter opp gjennom tidene. Men båndene til Ljan ble i stor grad brutt i forbindelse med etableringen av politiske bydeler i 1973 (da Holmlia og Ljan ble tilhørende hver sin bydel) og ved drabantbyutbyggingen (tilknytning til skole og kirke). Postmessig har Holmlia først vært knyttet til Ljan (fra 1879) og deretter Hauketo (fra 1925), det har vært posthus ved begge jernbanestasjonene der.

---

¹ Navnet er satt sammen av gårdsnavnet Holm og plassnavnet Lia. Stoppestedet ble anlagt mellom disse to stedene, dels på Holms grunn og dels på Lias grunn.

Skovbakken barnepark fra 1984. Huset står på Byantikvarens *gule liste*. Da bildet ble tatt, stod lokalet tomt og var i forfall.

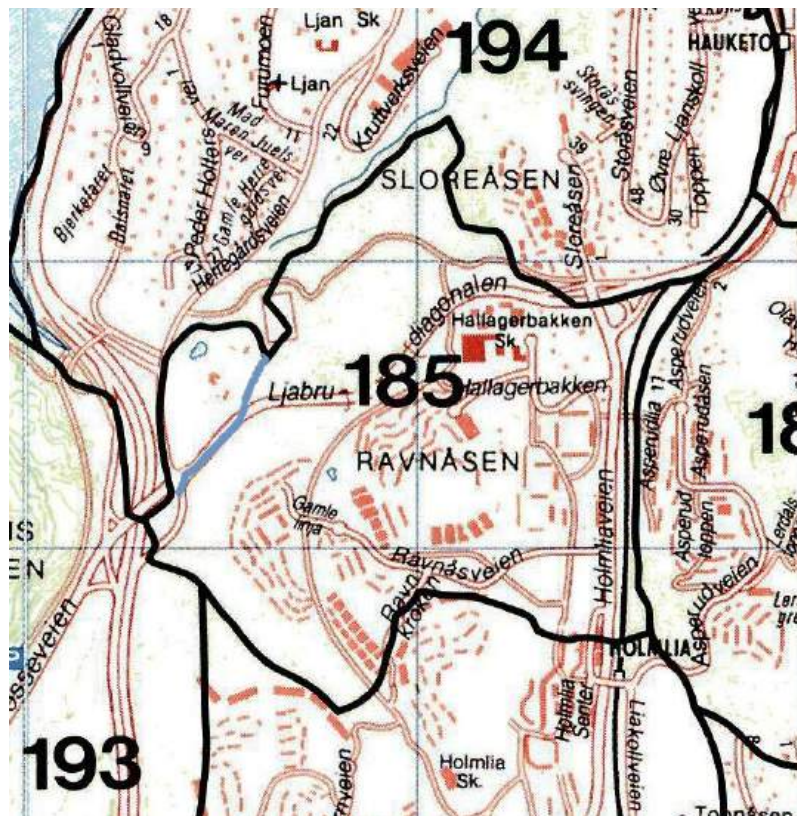
Foto: Gunnar Hauger, mai 2023

ØVRE LJAN

Skovbakken ligger på grunnen til den *historiske* eiendommen Øvre Ljan. Øvre Ljan må opprinnelig ha vært et eget gårdsbruk, men ble trolig lagt øde under svartedauden. Og det er uvisst nøyaktig hvor tunet lå. Det går ellers frem av en festeseddel fra 1712 at det da ikke hadde vært noen hus på Øvre Ljan på lang tid. Øvre Ljan kom i privat eie i 1848, tidligere hadde eiendommen vært geistlig gods og i lang tid blitt drevet under Nedre Ljan. Øvre Ljan hadde opprinnelig matrikelnummer 158 (skyld 10 lispund tunge). Ved matrikkelen i 1838 fikk eiendommen matrikelnummer 215 og løpenummer 301 (skyld 4 daler, 4 ort og 10 skilling), og ved matrikkelen i 1886 fikk den gårdsnummer (som det da ble kalt) 185 og bruksnummer 1 (skyld 7 mark og 14 øre). Men ved sistnevnte matrikel var eiendommen sterkt redusert etter en rekke fradelinger, den første i 1854.

En stor del av grensen mellom Nedre Ljan og Øvre Ljan gikk langs Ljanselva, unntaket var grenseområdet i nordøst. Det meste av Nedre Ljan (tidligere kalt både Vestre Ljan og Nordre Ljan) lå på vest- og nordsiden av elveløpet, Øvre Ljan (tidligere kalt Østre Ljan) lå på øst- og sørsiden. Men i dag renner ikke Ljanselva slik den opprinnelig gjorde. I 1970 ble nemlig den nederste delen lagt i tunnel gjennom fjellet ned til Fiskevollbukta. Tunnelinngangen er litt nord for der Hallager kunstgress (Hallagerbanen) ligger i dag. Omleggingen av elveløpet hadde sin årsak i byggingen av den nye Mosseveien (E18) og det nye Herregårdskrysset. Tidligere rant Ljanselva åpent under der Hallagerbanen ligger i dag, videre på nedsiden/østsiden av tunet på Nedre Ljan og derfra et stykke sørvestover til den møtte Lusetjernbekken som den hadde felles løp med ut i Fiskevollbukta. Det historiske tunet til Nedre Ljan kalles i dag Store Ljan² og har adresse Herregårdsveien 38.

² Store Ljan er et navn som (uformelt) av og til ble brukt om gården Nedre Ljan fra *senest* midten av 1700-tallet, på 1800-tallet kunne det *også* brukes som et fellesnavn på Nedre Ljan og Øvre Ljan. Da et område på ca. 50 mål rundt gårdstunet til Nedre Ljan ble fradelt som egen eiendom i 1930, ble eiendommen kalt Store Ljan i skjøtet og matrikulert under Øvre Ljan.

Kartet over er ment å vise utstrekningen til eiendommen og matrikkelgården Øvre Ljan. Men grensene har ikke gått sånn bestandig. Det har skjedd endringer både på slutten av 1800-tallet og i første halvdel av 1900-tallet som ikke reflekteres i kartet.

Øvre Ljan har bare hatt én kjent husmannsplass, nemlig Slora. Plassen ble forpaktet bort av Christian Fredrik Larsen på Nedre Ljan til skomaker Johannes Nilsen og kona etter en kontrakt fra 1827. I 1858 ble Slora skyldsatt og fradelte som eget bruk, det var en ganske stor eiendom som utgjorde 1/5 av Øvre Ljan, målt etter landskyld. Tunet på plassen lå rett vest for der den gamle stasjonsbygningen ved Hauketod jernbanestasjon ligger i dag. Slora ble fraflyttet en gang mellom 1875 og 1891 og slått sammen med flere eiendommer fradelte Nedre Ljan, Øvre Ljan og Ljabru og lagt under bruksnummer 26³ under matrikkelgården Nedre Ljan, altså gnr. 194. Dermed ble en betydelig del av gnr. 185 en del av gnr. 194, slik det vises på kartet over. Øvre Ljans opprinnelige areal har strukket seg nordøstover helt til Prinsdalsbekken (kalt Lerdals- eller Hauketobekken i 1858) der eiendommen grenset mot Hauketod gård.

I 1930 ble ca. 50 mål av det som var igjen av gården Nedre Ljan (området rundt tunet) fradelte under navnet Store Ljan. Det fradelte området ble da *matrikulert* under Øvre Ljan, altså gnr. 185. Det er derfor dette gårdstunet i dag står oppført med navnet Øvre Ljan på de fleste kart, selv om Store Ljan også brukes. Men historisk sett er dette tunet til Nedre Ljan som i dag kalles Store Ljan, og eiendommen har altså ikke opprinnelig vært en del av Øvre Ljan. Den påtegnede blå streken på kartet over følger Ljanselvas *gamle* elveløp, og alt vest for denne streken var da en del av Nedre Ljan.

³ Eiendommen kalles Liadalen i folketellingen fra 1900. Men i matrikkelen fra 1. april 1903 (trykket 1904) er bnr. 26 oppført som Ljan nedre.

For å få en idé om utstrekningen til den *historiske* eiendommen Øvre Ljan (som dagens Skovbakken er en del av) kan man altså ta utgangspunkt i kartet på forrige side, så trekke fra området på vestsiden av Ljanselvas *tidligere* løp (den påtegnede blå streken) og legge til et større område i nordøst. Men å fastlegge nøyaktig den tidligere grensen i nordøst mellom Øvre Ljan og Nedre Ljan er neppe mulig. Grensebeskrivelsene ved skylddelingsforretningene gir i hvert fall ikke grunnlag for det.

Kirke- og bygselgods

I boka *Akersgårder*, av Henning Sollied, får vi vite litt om Øvre Ljan fra eldre tider:

Her refereres det til den såkalte *Røde bok* (Biskop Øysteins jordebok fra omkring 1390) hvor det sies at Clemenskirken i Oslo eier 13 øresbol i Ljan «øystasta gaarden», hvorav kirken hadde fått 1/2 markebol av Sakristiet (som tilsvarer 4 øresbol) og 9 øresbol av Gunvor Halkellskone. Det er noe uklart hva «øystasta gaarden» skal bety, er det østre gården eller ødegården? Men uansett betydning, så må dette være Øvre Ljan eller Østre Ljan som er en eldre betegnelse på gården (eller egentlig eiendommen), navneformen Østre Ljan forekommer i lensregnskaper så sent som tidlig på 1600-tallet. Det er for øvrig ikke sikkert at Clemenskirken eide hele Øvre Ljan, det kan ha vært bare en (ideell) part av gården. Men dette ligger i historiens mørke.

I følge den geistlige jordebok for 1595 eide Clemenskirken en part i Ljan med skyld 1 daler samt en sagfoss.

I 1599 får man en del opplysninger om Ljan av en herredagsdom. Bjørn Rolvssøn på Rør på Nesodden (tidligere rådmann i Oslo) hadde innstevnet sognepresten i Oslo, hr. Oluf Nilssøn, angående en ødegård Østre Ljan som hr. Oluf hadde leid bort til Oslo-borgeren Rasmus Hanssøn, men som Bjørn Rolvssøn sa hadde ligget under hans gård Nordre Ljan⁴ i langsommelig tid, hvorfor han mente i hvert fall å ha fortrinnsrett til å leie den. Herredagen frikjente imidlertid hr. Oluf. Den omhandlede ødegård er ifølge jordeboken av 1595 den part som hadde tilhørt Clemenskirken.

I lensregnskapene fra begynnelsen av 1600-tallet er Østre Ljan / Øvre Ljan oppgitt å tilhøre Sogneprestembetet i Oslo.

---

⁴ Nordre Ljan er et annet navn på Nedre Ljan, det går frem av lensregnskaper fra tidlig 1600-tall.

Ruiner etter Clemenskirken på Sørenga i Oslo. Clemenskirken var én av to sognekirker i Oslo i middelalderen og ble bygget omkring år 1100.⁵ Den ser ut til å ha gått ut av bruk på 1500-tallet og ble trolig revet kort tid etter reformasjonen. Eiendommen Øvre Ljan, eller muligens bare en (ideell) part av den, tilhørte en tid denne kirken.

Foto: Gunnar Hauger, juli 2023

Følgende personer hadde bygselen til Øvre Ljan fra inngangen til 1700-tallet og frem til 1848. I hele denne perioden var eiendommen benefisert gods tilhørende Christiania prestebord og ble (med unntak av en kort periode omkring år 1800, se neste side) brukt under og sammen med Nedre Ljan (Store Ljan):

????–1712: Proviantforvalter Helle Holst

Det opplyses i en bygselseddel fra 1712 (se under) at Øvre Ljan i lang tid hadde blitt brukt av Nedre Ljans oppsittere, uten at det var noen hus i bruk på Øvre Ljan. Proviantforvalter Helle Holst var eier av Nedre Ljan fra 1699 til 1701 og fra 1705 til 1712, han var også eier av Ås fra 1696 og Holm og Ljabru fra 1699. Da Helle Holst døde i 1712, ble bygselen til Øvre Ljan avstått av hans etterlatte hustru.

1712–1719: Oberst (senere generalmajor) Johan Wilhelm von Øtken

Eier av Nedre Ljan, Holm, Ås og Ljabru fra 1712 til 1719. Med sin hustru fikk han bygselseddel på Øvre Ljan for deres livs tid av sognepresten i Christiania, P. Lange. Bygselseddelen er datert 21. november 1712 og tinglyst 27. mars 1713.

---

⁵ Den var sognekirke for befolkningen i den sørlige delen av Oslo (Gamlebyen).

1719–1729: Oberst Christian Henrik von Poulsen

Eier av Nedre Ljan, Holm, Ås og Ljabru fra 1719 til han døde i 1729.

1729–1752: Maria Catharina Christina von Richelieu⁶ (enke etter oberst von Poulsen)

Satt i uskiftet bo etter sin mann. Eier av Nedre Ljan, Holm og Ås til hun døde i 1752, Ljabru ble frasolgt i 1738.

Det er verken tinglyst noe skjøte på de fire nevnte gårdene eller bygselseddel på Øvre Ljan til oberst von Poulsen (med frue) eller hans enke.⁷ Men oberst von Poulsens skjøte på de fire gårdene i 1719 ble lagt frem ved skiftet etter hans enke, det svært omfattende skiftet etter henne ble åpnet i 1752. I matrikelutkastet fra 1723 er oberst von Poulsen (som da bodde på Nedre Ljan) oppført som bruker av Øvre Ljan. Og bare fem måneder etter at hans enke døde, ble Øvre Ljan bygslet bort i forbindelse med at oberstinne Poulsen var død og gården var blitt ledig. Da må oberst von Poulsen (med hustru), og senere hans enke, hatt bygselen til Øvre Ljan i hele deres eiertid på Nedre Ljan fra 1719 til 1752.

1752–1797: Christian Fredrik Jensen

Fra Ljabru. Bodde på Nedre Ljan fra 1753 eller 1754. Eier av Ås fra 1768/70 til 1791, eier av Holm og Nedre Ljan fra 1768/70 til 1797. Disponerte Holm og Nedre Ljan frem til 1803. Han fikk bygselseddel (hustru ikke nevnt) på Øvre Ljan for sin livs tid fra stiftsprost Thomas Wegner⁸ i forbindelse med at oberstinne Poulsen var død. Bygselseddelen er datert 11. september 1752 og tinglyst 13. november samme år. Avstod bygselen til sønnen Lars i 1797 (da hans kone døde).

1797–1817: Lars Christiansen (s.a. forrige bygsler)

Eier av Ås fra 1791 (med unntak av årene 1819–1822) og til han døde (i 1836), eier av Holm fra 1797 (med unntak av årene 1819–1822) og til han døde og eier av Nedre Ljan fra 1797 til 1817. Med sin hustru fikk han bygselseddel på Øvre Ljan for deres livs tid av stiftsprost Nicolay Lumholtz⁹. Bygselseddelen er datert 19. juni 1797 og tinglyst 11. juli samme år. Avstod bygselen til sønnen Christian Fredrik 14. april 1817.

I en kort periode omkring år 1800 må Lars Christiansen ha brukt Øvre Ljan under Ås og ikke under Nedre Ljan. Etter at han overtok bygselen av Øvre Ljan etter faren sin i 1797 (og ble eier av Nedre Ljan og Holm samme år), ble han nemlig boende på Ås i noen år til før han i 1803/04 flyttet til Nedre Ljan for så å flytte tilbake til Ås i 1817. Så fra 1797 til 1803/04 må Øvre Ljan ha blitt brukt under Ås, ellers har eiendommen så langt man kjenner til blitt brukt under og sammen med Nedre Ljan.

---

6 I primærkildene varierer skrivemåten mellom von Richelieu og de Richelieu. Men vanligvis ble hun bare kalt for oberstinne Poulsen, også etter at hun ble enke.

7 Det er i hvert fall ikke oppført noe om dette i panteregistrene. Og det som står om skjøtet i boka *Akersgårder* er feil (påstått skjøte fra 1722). Det er ellers flere årstallsfeil der.

8 I bygselseddelen kalles Thomas Wegner for consistorialråd, stiftsprost og sogneprest i Christiania samt prost over Bragernes prosti.

9 I bygselseddelen kalles Nicolay Lumholtz for stiftsprost, prost over Bragernes prosti og sogneprest i Christiania, i 1817 ble han *også* kalt biskop.

1817–1848: Christian Fredrik Larsen (s.a. forrige bygslere)

Eier av Nedre Ljan fra 1817 til 1841. Med sin (kommende) hustru fikk han bygselseddel på Øvre Ljan for deres livs tid av biskop Nicolay Lumholtz. Bygselseddelen er datert 10. november 1817 og tinglyst 12. november samme år.

Jordveien til Øvre Ljan lå opprinnelig i det området som i dag kalles Hallagerjordene.¹⁰ Men på 1800-tallet må det ha blitt ryddet en del jord ved husmannsplassen Slora og ved småbrukene Skovbakken, Rydningen og Ravnåsen. Ved å sammenligne dagens landskap med flyfoto fra 1937, kan man se at det ved Hallagerjordene har grodd til ganske mye etter at gårdsdriften tok slutt. Det åpne området var mye større tidligere. Ellers har mye av Øvre Ljan vært skog, med innslag av partier med fjell og myr. Og det var nettopp skogen som ble benyttet til å betale den årlige landskylda til Christiania prestebord på 10 riksdaler, i hvert fall var det slik helt i begynnelsen av 1800-tallet. Dette ble opplyst i forbindelse med innføringen av en årlig jordavgift etter en forordning fra høsten 1802. I takseringen av Øvre Ljan, som ble holdt ca. ett år senere, står det at det ikke skulle svares noen annen landskyld til Christiania prestebord enn 10 favner granved som leilendingen var forbundet til å levere i Christiania. Verdien av en favn var da satt til 1 riksdaler. Omfanget av en favn har variert en del opp gjennom tidene. Da jordavgiften ble innført, ser det ut til å være på litt over 2,2 kubikkmeter. For å betale landskylda måtte bygsleren av Øvre Ljan da felle trær, hogge/sage ved og årlig frakte over 22 kubikkmeter av den til sognepresten i Christiania, veden var til prestens personlige bruk. I tillegg til landskylda måtte bygsleren årlig og til rett tid betale både gårdens ordinære og ekstraordinære skatter og utgifter samt skyssferd og tredjeårstake, som det heter seg i flere av bygselsedlene.

Selveiergods

I 1848 fikk bygsleren Christian Fredrik Larsen kongelig skjøte på eiendommen Øvre Ljan (ny skyld 4 daler, 4 ort og 10 skilling) for 1 000 spesidaler og en jordavgift som bestod av årlig levering til Christiania stiftsprosti av 8 favner granved, 2 favner bjørkeved samt 4 skjepper og 3 1/2 fjerdingkar bygg. Inkludert i betalingen på 1 000 spesidaler til Opplysningsvesenets fond var en årlig kornrente på 4 tønner og 3 fjerdingkar bygg kapitalisert til 333 spesidaler og 40 skilling, dette beløpet ble fratrukket kjøpesummen. Det benefiserte jordegodset beliggende på øst- og sørsiden av Ljanselva kom nå altså på private hender. Christian Fredrik bodde fortsatt på Nedre Ljan, men den gården hadde han solgt til sin eldste sønn Martin i 1841.

Som man ser av det foregående, så hadde eiendommen og matrikelgården Øvre Ljan (Østre Ljan) vært geistlig gods fra før 1390 da den ble solgt til Christian Fredrik Larsen i 1848. Øvre Ljan hadde først hørt til Oslo sogneprestembete og deretter (etter at Oslo brant i 1624 og hovedstaden ble flyttet) til Christiania sogneprestembete.

Christian Fredrik Larsen døde av tæring allerede i begynnelsen av 1850, samme året fikk enken Inger Vebjørnsdatter bevilling til å sitte i uskiftet bo. I 1855 skjøtet hun eiendommen Øvre Ljan til

---

¹⁰ Som har navnet sitt etter generalkonsul, bedriftseier og grosserer Fredrik Emil Hallager som giftet seg inn på Nedre Ljan (Store Ljan) hvor han bodde fra 1898 til han døde i 1930. Hallagernavnet kommer fra Danmark hvor faren til Fredrik Emil Hallager var fra.

den daværende nest eldste sønnen Vebjørn for 3 500 spesidaler og føderåd med en anslått årlig verdi av 38 spesidaler. Han måtte også svare for jordavgiften til stiftsprostiet. I 1857 døde også Vebjørn Christiansen av tæring, tre dager etter at han hadde testamentert bort alt han eide til fire av sine søsken (alle utenom eldstebroren Martin). De solgte umiddelbart Øvre Ljan til broren Martin for 4 170 spesidaler. Martin var nå eier av både gården Nedre Ljan og eiendommen Øvre Ljan, men 2/5 av hele matrikelgården Nedre Ljan (regnet etter landskyld) var da allerede solgt (gjennom to transaksjoner) til den da avdøde enken Gjertrud Maren Juel på Stubljan (enken etter Lars Ingier) og hørte nå til firmaet M. & H. Ingier.

I de nærmeste årene ble flere eiendommer fradelt Øvre Ljan, av de viktigste kan nevnes husmannsplassen Slora i 1858 (se omtale tidligere i artikkelen), Skovbakken i 1860, Rydningen i 1861 og Ravnåsen i 1862. Etter alle fradelingene bestod Øvre Ljan av en eiendom med skyld 2 daler, 4 ort og 10 skilling, hele matrikelgården hadde en skyld på 4 daler, 4 ort og 10 skilling. Eiendommen var altså betydelig redusert. Det er for øvrig ingen ting som tyder på at Skovbakken, Rydningen eller Ravnåsen tidligere hadde vært husmannsplasser, selv om dette er påstander som fremkommer flere steder (alle uten dokumentasjon). Problemstillingen er tatt opp i artikkelen *Husmannsplasser og husmannsfolk på Holmlia* av Gunnar Hauger. Den er publisert på nettstedet *holmliahistorie.no*. På det samme nettstedet er det også publisert en artikkel med hovedtittel *Lars Christiansen og hans familie* med undertittel *Gårdene Holm, Ås, Nedre Ljan (Store Ljan) og Øvre Ljan* av Gunnar Hauger. Der kan det leses mer detaljert om Christians Fredrik Jensen og hans etterslekt i to–tre generasjoner på gårdene Nedre Ljan, Holm og Ås (fra 1849 Søndre Ås og Nordre Ås), og de var altså også bygslere av Øvre Ljan. Eiendomsutviklingen, med alle fradelingene fra Nedre Ljan og Øvre Ljan, beskrives dessuten grundigere der.

Det gikk ikke så bra for Martin Christiansen, rent økonomisk. Da han døde på Nedre Ljan i 1869, var han belånt til «langt over pipa». Det er ikke funnet noe skifte etter ham. Men i følge kirkeboka var boet hans fallitt. Og i følge dødsfallsprotokollen var boet eier av gården Store Ljan¹¹ med innbo og besetning, men var «beheftet til fuld Værdi». Martin etterlot seg altså ingen nettoverdier. Samme året som Martin døde, ble Nedre Ljan og Øvre Ljan solgt på auksjon,¹² og hans enke flyttet fra gården.

---

11 Store Ljan brukes her som en fellesbetegnelse på gården Nedre Ljan og eiendommen Øvre Ljan.

12 Det som var igjen av Øvre Ljan ble solgt til Ingier på Stubljan i 1873, og Nedre Ljan hadde blitt solgt til samme i 1869. Øvre Ljan og Nedre Ljan ble dermed en del av det såkalte Ljansgodset frem til Aker kommune kjøpte eiendommene i 1937 (men tunet til Nedre Ljan (Store Ljan) kom først i kommunalt eie i 1962).

Våningshuset på Store Ljan (tidligere Nedre Ljan) i Herregårdsveien 38. Eiendommen og matrikelgården Øvre Ljan, på østsiden av Ljanselva, ble i lange tider brukt under denne gården. I 1930 ble et større område rundt tunet på Store Ljan *matrikulert* under Øvre Ljan (gnr. 185). Av den grunn blir gårdstunet (*historisk* ukorrekt) navngitt som Øvre Ljan på kartet, selv om også Store Ljan brukes. Men dette er altså det historiske tunet til NEDRE Ljan.

Foto: Gunnar Hauger, april 2023

FRADELING OG SALG AV SKOVBAKKEN I 1860

Skovbakken ble fradelt Øvre Ljan ved en skylddelingsforretning avholdt 25. august 1860 og tinglyst 19. oktober samme år. Eiendommen var da solgt fra Martin Christiansen Ljan til Ole Hansen. Den fikk løpenummer 301e under matrikelnummer 215 og en skyld på 2 ort og 17 skilling (1/7 av Øvre Ljan). Grensene beskrives som følger:

«... tager sin Begyndelse ved Gaarden Leerdals Dele mod Lian ved et mærket Træ og følger denne Grændse fra Nord mod Syd og danner den østlige Grændse, gaaer derfra i vestlig Retning tvers over Lians Mose dels efter mærkede Træer og dels Gjærder og danner den Søndre Grændse til det støder mod en Fjældvæg, hvis Fod den følger i Nord efter mærkede Træer og Gjærder og danner Grændsen mod Vest, herfra løber den mod Øst til Udgangspunctet, efter et nyt opført Delingsgjærde og danner Grændsen mod Nord.»

Skjøtet til smed Ole Hansen er datert 4. desember 1860 og tinglyst 6. november 1863. Ole betalte 800 spesidaler for eiendommen som han hadde overtatt i begynnelsen av 1860. Kjøpesummen var allerede betalt da skjøtet ble utstedt. Det måtte i tillegg betales en avgift til Akers fattigkasse på 2 spesidaler (en fjerdedels prosent av kjøpesummen).

Følgende bestemmelser er angitt i skjøtet:

- Kjøperen overtar, i forhold til skatteskylden, den på Øvre Ljans hvilende land- og skatteskyld samt andre avgifter som kan pålegges.
- Gjerdeholdet, med unntak av den nordre og vestre del som er felles for begge, besørages og vedlikeholdes av kjøperen.
- Kjøperen har fra Skovbakken adgang til den gamle rodelagte vei som nå er nedlagt og fører til Ljabru. I den forbindelse har vedkommende rett til, på egen bekostning og uten utgift for Øvre Ljans eiere (som for øvrig har fri adgang over den), å utvide veien så den blir 6 alen¹³ bred.
- De på Ljans eiendom hvilende heftelser overtas og betales av selgeren.

Ved matrikkelen fra 1886 fikk Skovbakken bruksnummer 3 under gårdsnummer 185 og en skyld på 91 øre.

SKOVBAKKENS GRENSER

¹³ En alen var på nesten 63 cm.

Kartet på forrige side viser omtrentlig Skovbakkens opprinnelige grenser slik de var etter fradelingen fra Øvre Ljan i 1860, tegnet inn på dagens kart. Etter at Rydningen og Ravnåsen ble fradelt Øvre Ljan i hhv. 1861 og 1862, grenset Skovbakken til småbruket Rydningen i nord, gården Lerdal i øst og småbruket Ravnåsen i sør og vest. I forbindelse med omleggingen av jernbanen i første halvdel av 1920-årene ble litt over 12,4 mål i øst ekspropriert av staten. Grovt sett omfattet det alt arealet der Holmliaveien går nå og østover til grensen mot Lerdal (se kartet (med forklaring) på s. 41). Dagens skogsområde ved den østligste delen av Ravnåsveien og sørover til omtrent der den tidligere grensen til Holm gikk (se kartet på s. 4), kalles i flere dokumenter fra 1800-tallet for Ljansmosen.¹⁴ Og Skovbakkens sørgrense gikk altså tvers over Ljansmosen, nærmere bestemt den nordligste delen. Men mesteparten av Ljansmosen tilhørte Ravnåsen, noe som ikke uten videre er helt opplagt med tanke på hvor tunet lå. Eiendommen Ravnåsen strakk seg her helt øst til grensen mot Lerdal, på østsiden av dagens jernbanelinje. Etter at husmannsplassen Lia ble fradelt Holm i 1903, grenset denne helt sørøstlige delen av Ravnåsen til Lia. Ved årsskiftet 1944/45 ble den lille parten av Ravnåsen (litt over 2 1/2 mål, skyld 1 øre) som hadde blitt liggende på østsiden av jernbanelinjen fradelt Ravnåsen og slått sammen med Lia.

OLE HANSEN OG FAMILIEN HANS PÅ SKOVBAKKEN

Ole Hansen og familien hans var de første som bodde på Skovbakken. De kom dit fra Ljanshøyden¹⁵ hvor de fortsatt bodde da datteren Valborg ble døpt 12. mai 1861. Men da datteren Mina Caroline ble døpt 2. august 1863, hadde de bosatt seg på Skovbakken. Det må altså ha gått minst over ett år fra Ole overtok eiendommen i begynnelsen av 1860 og til han flyttet dit med familien sin. Årsaken har nok vært at de først måtte bygge seg hus der.

Ungkar og smed Ole Hansen (31 år) og pike Oline Pettersdatter (22 1/2 år) giftet seg 29. desember 1850 i Aker kirke.¹⁶ De bodde da begge på Lerdal.

Ole Hansen var født 1820 på gården Rustaden nordre i Fåberg i Gudbrandsdalen. Der bodde han fortsatt da han ble konfirmert i 1834. Rustaden nordre ligger langt nord i Fåberg, ikke så langt fra grensen mot Øyer. Faren til Ole var fra denne gården, men det var Oles farbror som overtok som bygsler der i 1805 (eier fra 1823). Oline Pettersdatter var født utenfor ekteskapet 1828 i Enebakk eller Tomter og konfirmert 1842 i Drøbak.¹⁷ Moren var et «omvandrende pasløst Menneske», hun kalles også et «omvandrende Fruentimmer».¹⁸ Da Oline ble født, bodde faren hennes på plassen Holen under gården Vegger i Tomter.

Barn (bosted og farens yrke ved barnas dåp står i parentes):

1. Hans Jørgen, f. 1851 (Ljabruveie, smed), d. 1881 på Skovbakken

¹⁴ Men på et kart av Juell og Bremer fra år 1800 brukes navnet Holmsmosen om dette området.

¹⁵ Ljanshøyden lå ved det som i dag er krysset Ljabruveien/Herregårdsveien (tidligere Ljabrochausséen/Ljansveien). I folketellingen fra 1865 er Ljanshøyden oppført som et bosted (med tre husstander) under løpenummer 322 som er matrikkelgården Nedre Ljan.

¹⁶ Men vielsen er oppført i kirkeboka for Oslo / Oslo hospital kirke (Gamlebyen kirke) som de primært tilhørte.

¹⁷ Både ved lysningen og vielsen er hun oppgitt å være født i Enebakk, men i folketellingene fra 1865 og 1875 er hun oppgitt å være født i Tomter. Hun er i hvert fall døpt i Enebakk 20. april 1828, men kan likevel godt være født i Tomter. Hennes konfirmasjon i Drøbak er ikke mulig å finne da den aktuelle kirkeboka gikk tapt ved en brann i 1904.

¹⁸ På denne tiden var det fortsatt innenlandsk passtvang, men moren til Oline hadde tydeligvis reist rundt uten pass.

2. Christian Oluf, f. 1853 (Munkerudsaga av Ljabru, smed)
3. Johan Marius, f. 1856 (Store Ljan, nedre, smed)
4. Axel Theodor, f. 1858 (Ljanseie av Store Ljan, forpakter), d. 1860 på Ljanshøyden
5. Valborg, f. 1861 (Ljanshøyden, tømmermann)
6. Mina Caroline, f. 1863 (Skovbakken av Øvre Ljan, selveier)
7. Agnes Marie, f. 1866 (Skovbakken under Ljan, jordeier)
8. Simen Frithjof, f. 1869 (Skovbakken av Ljan, selveier)
9. Olufine Christine, f. 1872 (Skovbakken av Store Ljan, selveier)

Da sønnen Hans Jørgen døde, ble fødestedet oppgitt som Ljabruie, Sagen, altså Munkerudsaga.¹⁹ Familien bodde sannsynligvis også på Ljanshøyden i 1856 og 1858. I så fall har de flyttet fra Lerdal til Munkerudsaga og deretter til Ljanshøyden og videre til Skovbakken.

Befolkningen på Skovbakken i 1865 (én husholdning i ett hus):

Ole Hansen, selveier, familiefar, gift, 47 år, født i Gudbrandsdalen

Oline Pettersd, hans kone, gift, 37 år, født i Tømter

Hans Olsen, deres sønn, ugift, 15 år, født i Aker

Oluf Olsen, deres sønn, ugift, 12 år, født i Aker

Marius Olsen, deres sønn, ugift, 11 år, født i Aker

Valborg Olsd, deres datter, ugift, 5 år, født i Aker

Mina Olsd, deres datter, ugift, 3 år, født i Aker

Stina Andersd, losjerende tjenestepike, ugift, 22 år, født i Sverige

Kreatur: 3 store kveg

Utsæd: 1/4 tønne rug, 1/2 tønne bygg, 2 tønner havre og 5 tønner poteter

Kommentar: Tellingen ble tatt opp siste dagen i året. Og alderen skulle oppgis i løpende år, altså det antall år man fylte i 1866. Ole, Oline, Oluf og Marius har fått oppgitt ett år feil i alder.

Da folketellingen ble tatt opp i 1865, bodde det en Christen Haagensen på nabobruket Ravnåsen i nordvest. Ravnåsen ble fradelt eiendommen Øvre Ljan i 1862, to år etter Skovbakken. Christen fikk skjøte på Ravnåsen i 1863 og var den første eieren og brukeren der. Christen Haagensen på Ravnåsen og Ole Hansen på Skovbakken var fettere, deres fedre var brødre fra gården Rustaden nordre i Fåberg i Gudbrandsdalen. Christen var født 1828 på Rustaden nordre, hvor Ole var født og oppvokst. Og familien til Christen bodde der i hvert fall så sent som i 1835. Siden det var en farbror til Christen og Ole som drev selve gården (se forrige side), er det mulig at familiene til Christen og Ole bodde på husmannsplasser under gården, og ikke på selve hovedbruket.²⁰ Arbeidsmann Christen Haagensen giftet seg 1867 i kapellet i Østre Aker (senere Nordstrand kirke) med Severine Kristofine Samuelsdatter (35 år, født Korskirken sogn i Bergen). Naboene på Skovbakken (Ole

¹⁹ Munkerudsaga (altså bostedet, ikke selve saga) ligger nederst i Ljabrubakken, tvers over veien for tunet til Ljabru, mellom dette og Ljabruskolen (steinerskole). Munkerudsaga er fradelt Munkerud, men eiendommen ble kjøpt opp av Jørgen Peter Rasch på Ljabru i 1851.

²⁰ I tillegg til brukerfamilien bodde det to husmannsfamilier under Rustaden nordre i 1801, så det kan ha vært to husmannsplasser der allerede da.

Hansen) og Rydningen (Kristoffer Monsen) var forlovere. I 1873 solgte Christen Ravnåsen til urmaker Johan Lie, og han og kona flyttet derfra. I 1875 bodde de i Øvre gate 9 (arbeider), i 1883 og 1885 i Brinken 54 (arbeidsmann/arbeider) og i 1891 i Sigurds gate 21 (kalkslager hos murmester), alle adressene er i Christiania. Ingen barn er oppført i noen av tellingene. Christen bodde (uten kona) som vedhugger i Nedre Ilen 17 på Ila i Trondheim i 1900. Han døde samme sted som barnløs enkemann våren 1903 og ble da kalt murerarbeider «Kristen Haagensen Rustad». Christen etterlot seg bare litt ubetydelig løsøre og noen gangklær, men verdien av dette var ikke nok til å dekke utgiftene til begravelsen. Kona hans var blitt sinnssyk og innlagt (senest 1900) på Oslo hospital i Ekebergveien 1. Severine døde der høsten 1902, et halvt år før mannen sin, hun ble gravlagt på fattigvesenets bekostning.

I matrikelrevisjonen utarbeidet etter lov av 1863 (trykket 1869) ble forholdene på Skovbakken beskrevet som følger:

Jord: 15 mål leir- og sandmuld, verdsatt til 180 spesidaler
Avling: 1 tønne hvete, 3 tønner bygg, 4 tønner havre og 20 tønner poteter
Kreatur: 2 storfe

Én tønne er her regnet til ca. 139 liter.

Bruket hadde skog og havn verdsatt til 60 spesidaler årlig. Det var ikke noe udyrket jord som var egnet til oppdyrking. Landskylda ble foreslått satt ned fra 2 ort og 17 skilling til 1 ort og 19 skilling. Men i den nye matrikkelen som ble satt i kraft i 1886 ble landskylda oppgitt i mark og øre. Der fikk Skovbakken en ny skyld på 91 øre.

Som tidligere nevnt ble både Nedre Ljan og Øvre Ljan solgt på auksjon i 1869, etter at eieren Martin Christiansen hadde dødd samme året. 22. juni 1869 ble eiendommen Øvre Ljan med skyld 4 daler, 4 ort og 7 skilling solgt på auksjon etter forlangende av overrettsakfører Jørgen Young Bruun. Eiendommen ble solgt med hjemmel i en obligasjon fra 1855 på 1 000 spesidaler hvor Vebjørn Christiansen hadde pantsatt Øvre Ljan til broren Martin. Denne pantobligasjonen hadde kommet på salg, og etter diverse transaksjoner tilhørte den nå frøken Johanne Steen.²¹ Eiendommen ble solgt med de samme rettigheter og forpliktelser som gjaldt ved pantsettingen i 1855. Det var hele eiendommen det var tatt pant i som ble solgt.²² I tillegg til den gjenværende hovedparten av eiendommen var det alle de åtte mindre partene som var skilt ut fra Øvre Ljan etter at Vebjørn pantsatte gården i 1855, i tillegg til en liten eiendom med skyld 4 skilling som var skilt ut fra Slora og dermed indirekte fra Øvre Ljan. Jørgen Young Bruun fikk selv tilslag på alt dette for 1 700 spesidaler. Men den årlige kornrenten (som fortsatt skulle betales til Opplysningsvesenets fond) på 4 tønner og 3 fjerdingkar bygg, kapitalisert til 333 spesidaler og 40 skilling, ble fratrukket denne kjøpesummen. Og jordavgiften til Christiania stiftsprosti, på 8 favner granved, 2 favner bjørkeved samt 4 skjegger og 3 1/2 fjerdingkar bygg, skulle fortsatt betales. Skjøtet til Bruun ble

²¹ Gjennom hele seks transaksjoner.

²² Dette tilsvarte hele den opprinnelige eiendommen Øvre Ljan, bortsett fra en liten part med skyld 3 skilling som ble fradelt i 1854 og solgt til garver Georg (Jørgen) Peter Rasch på Ljabru. Denne eiendomsdelen lå ved Ljanselva, like nedenfor Ljabru møllebruk.

utstedt og tinglyst 1. oktober 1869.

Ingen ting tyder på at Skovbakken, Ravnåsen eller Rydningen har vært husmannsplasser, så det har neppe stått noen hus der da Øvre Ljan ble pantsatt i 1855. De må ha blitt satt opp av de første beboerne der og kan derfor ikke ha vært med i salget til Jørgen Young Bruun i 1869. Så brukerne på de tre plassene ble nok boende i sine egne hus, selv om eiendommene ble solgt ut.

I 1870 ble det inngått en kjøpekontrakt (datert 1. og tinglyst 17. juni) mellom Ole Hansen og eldstesønnen Hans Jørgen Olsen vedrørende salg av Skovbakken (ny skyld 1 ort og 19 skilling) til sistnevnte, Hans Jørgen hadde Aslak Rom som sin kurator.²³ Dette var noe merkelig, siden Ole Hansen slett ikke var eier av eiendommen lenger (men trolig husene). For Jørgen Young Bruuns skjøte på Øvre Ljan omfattet også Skovbakken og alle de andre fradelte eiendommene. Ole og sønnen hadde muligens ikke kjennskap til auksjonen som hadde foregått ett år tidligere, eller kanskje de bare ikke skjønte konsekvensene av den. Det kan uansett være interessant å se på noe av det som står i kontrakten: Ole Hansen og kona hadde tenkt å reise til Amerika, i første omgang uten å ta med sine barn. Hans Jørgen skulle nå forplikte seg til å dra omsorg for alle sine søsken, både når det gjaldt husly, kosthold, bekledning samt sørge for skolegang, helt til de kunne forsørge seg selv. Den 19-årige Hans Jørgen skulle altså i praksis overta foreldrerollen overfor sine seks yngre søsken mellom ca. ett og ca. sytten år! Det var et stort ansvar å påta seg for en så ung mann. Men inntil den tilsiktede reisen til Amerika var foretatt, skulle Skovbakken være alles felles hjem, og Ole skulle fortsatt ha omsorg for det hele. Og om Ole Hansen og/eller kona kom tilbake fra Amerika, skulle de fortsatt ha rett til å bo på Skovbakken som før. Hans Jørgen måtte bl.a. overta Skovbakkens andel av heftelsene i Øvre Ljan. Dessuten skulle han betale sine seks nålevende yngre søsken 50 spesidaler hver, men pengene (med renter) skulle først utbetales ved deres myndighetsalder. Hvis noen døde før de ble myndige, skulle deres tiltenkte utbetaling deles likt med de gjenlevende søsknene. Det var ellers flere andre bestemmelser i kontrakten. Men ingen ting av det som stod der fikk noen betydning. Kjøpekontrakten ble nemlig avlest ved ekstratinget til Aker sorenskriveri 20. september 1872, dermed var den ugyldig. Ole Hansen og sønnen Hans Jørgen må etter hvert ha skjønt at det ikke kunne bli noe av dette salget av Skovbakken. Det var nok derfor det heller ikke ble noe av reisen til Amerika, før en del år senere. Og da var det hele familien på Skovbakken som emigrerte, ikke bare foreldrene.

Avlesingen av kjøpekontrakten skjedde i henhold til en attest datert 25. juni 1872 og tinglyst 19. juli samme år. I attesten bekreftes det at «kondisjonene» ved auksjonen fra 1869 ikke «er undergivet Prøvelse for Overretten». Overretten så altså ingen grunn til å overprøve gyldigheten av auksjonen, alt var i orden med den. Det betyr at Jørgen Young Bruuns skjøte på Øvre Ljan fra 1869, inkludert alle fradelte eiendommer etter 1855 (også Skovbakken), var gyldig. Han var dermed rette eier og hjemmelshaver av eiendommen(e). Og da var Ole Hansen selvsagt ikke i posisjon til å selge Skovbakken, verken til sin eldste sønn eller andre.

Ved Akerstinget 19. juli 1872 la Jørgen Young Bruun frem både sitt skjøte på Øvre Ljan og den nevnte attesten fra Overretten. Han fikk så avlest tre heftelser i eiendommen som ble betalt (på noe over 4 spesidaler nær) av kjøpesummen på 1 700 spesidaler. Det gjaldt resten av et lån til Opplysningsvesenets fond på 269 spesidaler og 70 skilling, kornrentens kapitaliserte verdi på 333 spesidaler og 40 skilling samt lånet på 1 000 spesidaler til Vebjørn Christiansen fra 1855, som med

---

²³ Hans Jørgen var personlig myndig på denne tiden (over 18 år), men ikke fullmyndig (over 21 år, myndighetsalderen var senket fra 25 til 21 år året før). Han måtte derfor ha en kurator ved inngåelse av kontrakten.

renter var kommet opp i 1 101 spesidaler og 63 skilling. Ordningen med betaling av kornrente var dermed opphørt for Øvre Ljans del.

Jørgen Young Bruun var ingen småbruker, han må ha kjøpt Øvre Ljan i ren spekulasjon. Så alle eiendommene under matrikelgården Øvre Ljan ble etter hvert solgt ut igjen. Både Skovbakken, Ravnåsen og Rydningen ble solgt tilbake til de samme familiene som hadde bodd der hele tiden, i sine egne hus. Ved et skjøte datert 31. desember 1872 og tinglyst 7. februar 1873 solgte Jørgen Young Bruun småbruket Skovbakken for 800 spesidaler til Hans Jørgen Olsen som altså var sønn til den opprinnelige eieren, Ole Hansen. Hele kjøpesummen ble lånt med pant i eiendommen, den ene halvparten ble lånt av Hypotekbanken (1. prioritet) og den andre halvparten av selgeren. Pantet omfattet ikke bare Skovbakken grunn, men også de oppførte og oppførendes bygninger står det i en av obligasjonene. Husene på Skovbakken var for øvrig assuredert for 450 spesidaler. Jørgen Young Bruun påtok seg ikke noe ansvar for de servitutter og andre lignende heftelser som muligens måtte være påført eiendommen i den tid den hadde vært brukt av kjøperens far. Og han solgte eiendommen med de samme forpliktelser som han selv hadde hatt. Eierne Ole Hansen på Skovbakken og Kristoffer Monsen på Rydningen (som flere ganger kalles Skovengen den første tiden) hadde tidligere betalt inn (uvisst når) innløsningssummen for jordavgiften som *til sammen* for de to parsellene var på 112 spesidaler og 88 skilling. Det tilsvarte for de to eiendommene til sammen 2 fjerdingkar bygg, 1 1/2 favn granved samt 1/4 favn bjørkeved i årlig jordavgift.²⁴ Ved et dokument datert 24. januar 1873 og tinglyst 7. februar samme år (samme dag som skjøtene på Skovbakken og Rydningen ble tinglyst) ble derfor den påheftede jordavgiften avlest og slettet fra panteboken som heftelse. Det skulle altså heller ikke lenger betales noen jordavgift for disse to eiendommene. En tilsvarende heftelse vedrørende Ravnåsen ble slettet ved et dokument tinglyst samme dag.

Ved folketellingen i 1875 er det for øvrig Ole Hansen som kalles selveier. Så det er *mulig* at skjøtet på Skovbakken ble utstedt til sønnen som en ren formalitet, og at Ole ble ansett for å være den faktiske eieren. Han hadde jo ikke reist til Amerika likevel, og da var det kanskje ikke like aktuelt at sønnen skulle overta ennå, annet enn i navnet. Men det er nok mest sannsynlig at det bare er skrevet feil i tellingen, ved en misforståelse. Opplysninger om eierskap i folketellingene er ikke alltid så mye å stole på.

Befolkningen på Skovbakken i 1875 (to husholdninger i ett hus):

Ole Hansen, hufader, gift, gårdbruker (selveier) og tømmermann, født 1820 i Fåberg sogn og prestegjeld i Gudbrandsdalen

Oline Pedersdatter, hans kone, gift, født 1827 i Tomter anneks til Drøbak

Hans Jørgen Olsen, sønn, gift, tømmermann, født 1851 i Østre Aker

Mathea Zypriansen, sønnens kone, gift, født 1848 i Trøgstad hovedsogn

Walborg Olsdatter, hufaderens datter, ugift, hjelper til med husets stell, født 1861 i Østre Aker

Mina Karoline Olsdatter, hufaderens datter, født 1863 i Østre Aker

Agnes Marie Olsdatter, hufaderens datter, født 1866 i Østre Aker

Simen Frithjof Olsen, sønn, født 1869 i Østre Aker

Oluffine Kristine Olsdatter, hufaderens datter, født 1873 i Østre Aker

---

²⁴ Ved fradelingen av eiendommene overtok de en andel av Øvre Ljans jordavgift som tilsvarte eiendommenes andel av Øvre Ljan, målt etter landskyld.

Johan Fredrik Carlson, losjerende, ugift, jernbanearbeider, født 1849 i Åsaka socken, Skaraborgs län, Sverige, svensk

Oscar Fredrik Janson, losjerende, ugift, jernbanearbeider, født 1855 i Lerbäck socken, Närke, Sverige, svensk

Anders Fredrik Bergman, losjerende, ugift, jernbanearbeider, født 1847 i Örs socken, Älvsborgs län, Sverige, svensk

Ole Gustafson, losjerende, ugift, jernbanearbeider, født 1847 i Örs socken, Älvsborgs län, Sverige, svensk

Karl Larson, losjerende, ugift, jernbanearbeider, født 1849 i Kalan socken (?), Värmland, Sverige, svensk

Ole Peter Anderson, losjerende, enkemann, jernbanearbeider, født 1834 i Maridam (?), Kila socken, Sverige, svensk

-----
Johannes Carlson, husfader, losjerende, gift, jernbanearbeider, født 1844 i Tevelsås socken, Kronoborgs län, Sverige, svensk

Karen Johannesen, hans kone, gift, født 1852 i Røyken sogn og prestegjeld

Thea Kristine Carlson, datter, født 1875 i Østre Aker

Kreatur: 3 kyr

Utsæd: 1/2 tønne bygg, 1 tønne havre, 20 skålpund gressfrø og 8 tønner poteter

Kommentar: Her er altså Ole Hansen oppgitt å være gårdbruker og selveier, han er også oppført som eier på tellingsarkets bakside. Men skjøtet på Skovbakken var tinglyst på hans eldste sønn Hans Jørgen som nettopp hadde giftet seg. Ellers var kona Oline født i 1828 (og Tomter var *ikke* anneks til Drøbak, men til Hobøl i Østfold) og datteren Oluffine Kristine i 1872. Mathea Zypriansen var født i 1847.

I juni 1873 gjorde Stortinget et endelig vedtak i forbindelse med byggingen av Smålensbanen.²⁵ Arbeidet med banen ble igangsatt i 1875, og jernbanetraséen ble lagt tvers gjennom Holmlia. 2. januar 1879 var det åpning av Smålensbanens vestre linje mellom Christiania og Fredrikshald (Halden), og de første togene ble satt i ordinær rutetrafikk.²⁶ Ole Halvorsen på Åsbråten var den eneste av de fast bosatte på Holmlia på denne tiden som hadde tatt seg arbeid i forbindelse med jernbaneutbyggingen. Men rundt omkring på Holmlia var det i 1875 innlosjert i alt 25 jernbanearbeidere, 20 av dem var svenske. Og hele 7 av svenskene bodde altså på Skovbakken. Fem av svenskene var ugifte, én var enkemann og én var gift og hadde en datter.

Ungkar og tømmermann Hans Jørgen Olsen (f. 1851 i Aker) og Mathea Cypriansen (f. 1847 i Trøgstad) giftet seg 14. november 1875 i Gamle Aker kirke. Hans Jørgen bodde da i Christiania, og felles bosted ble oppgitt som Ullevålsveien 6. Men da folketellingen ble tatt opp 1 1/2 måned senere, hadde altså han og kona bosatt seg på Skovbakken som Hans Jørgen hadde fått skjøte på snaue tre år tidligere. Bostedet til Matheas familie ved hennes død har ikke vært mulig å tyde, men de kalles husfolk.

---

²⁵ Smålensbanen skiftet navn til Østfoldbanen i 1930. Offisiell skrivemåte var Smaalensbanen frem til 1921.

²⁶ Den *offisielle* åpningen foregikk først i juli samme år da banen stod ferdig helt til Kornsjø ved svenskegrensen.

Barn (alle født på Skovbakken):

1. Fransiska, f. 1876
2. Karen Ovida, f. 1877
3. Mina Hansine, f. 1878
4. Ole, f. 1880

Hans Jørgen kalles tømmermann ved alle barnas dåp.

Både 1. mai og 14. mai 1879 ble det holdt utpantingsforretning hos tømmermann Hans Olsen på Skovbakken, det ble tatt utlegg i eiendommen på hhv. kr 21,22 og 13,24 etter krav fra Emilie Hjelm.

Ved et skjøte datert 12. mars 1881 og tinglyst 18. mars samme år solgte Hans Jørgen Olsen Skovbakken til Hannibal Iversen Holm for kr 4 600. Hannibal overtok resten av pantelånet til Hypotekbanken på kr 1 216, det øvrige av kjøpesummen ble betalt kontant. Skovbakken ble solgt med de samme «til- og underliggende Herligheder og Rettigheter samt med de samme Forpligtelser, hvorved jeg selv har eiet samme, ...», som det står i skjøtet. Skjøtet ble underskrevet av Hans Jørgen Olsen og vitterlighetsvitnene A. Rom (som må ha vært Aslak Rom, Hannibal Iversens svoger på Nedre Prinsdal) og O. Hansen (trolig Hans Jørgens far).

Hannibal Iversen Holm var gårdbruker på Holm hvor han også bodde med sin familie. Han hadde fått skjøte på gården i 1859.²⁷

Tømmermann Hans Jørgen Olsen på Skovbakken døde 18. april 1881 av lungebetennelse, altså bare litt over en måned etter at han underskrev Hannibal Iversen Holms skjøte på Skovbakken. Og samme dagen som Hans Jørgen ble gravlagt (25. april), ble den halvt år gamle sønnen Ole døpt i Nordstrand kirke. I følge dødsfallsprotokollen eide Hans Jørgen ingen ting.

Hele resten av familien på Skovbakken reiste nå til Amerika, noe Ole Hansen og kona hadde tenkt å gjøre allerede i 1870. De må ha brukt penger fra salget av Skovbakken til billetter til overfarten. Dette har nok vært planlagt en god stund før Hans Jørgen døde, men for ham ble det ingen amerikatur.

12. mai 1881 er Ole Hansen Skovbakken, kona Oline og de fire yngste barna registrert i kirkeboka for Østre Aker som utflyttet til Amerika. Fire dager senere er enken Mathea Cypriansen Skovbakken og hennes fire barn registrert utflyttet til samme sted.

3. juni 1881 reiste tømmermann Ole Hansen og familien og enken Mathea Olsen (som hun da kalles) og barna fra Christiania med dampskipet Angelo, oppgitt reisemål var Fargo, Dakota.²⁸ Mina Karoline, en av Ole og Olines døtre som er registrert utvandret i kirkeboka, er ikke oppført i emigrantprotokollen. Hun er trolig bare uteglemt der.²⁹ Ole Hansen og familien brakte med seg kr 2 000 på reisen. For denne familien kostet overfarten kr 882,40, for Mathea Olsen og barna kostet den kr 400,87.

---

27 Det kan leses mer om Hannibal Iversen Holm i artikkelen med hovedtittel *Lars Christiansen og hans familie* og undertittel *Gårdene Holm, Ås, Nedre Ljan (Store Ljan) og Øvre Ljan* av Gunnar Hauger (se kildeoversikten). Han omtales der i siste del av kapittelet med navn JENS LARSEN PÅ ROSENHOLM OG HOLM.

28 Fargo ble tilhørende delstaten Nord-Dakota etter delingen av Dakota-territoret i 1889. Byen ligger helt øst i Nord-Dakota, ved grensen til Minnesota, altså i kjerneområdet for det «norske» Amerika.

29 Hun er ikke funnet død i mellomtiden (i kirkeboka for Østre Aker).

SKOVBAKKEN UNDER HANNIBAL IVERSEN HOLM OG HANS ENKES EIERSKAP

I 1881 ble altså Hannibal Iversen Holm eier av Skovbakken. I 1888 tok han også opp et lån på kr 2 400 i Hypotekbanken med pant i Skovbakken. Da han døde i 1894, ble hans enke, Petrine Iversen, sittende i uskiftet bo. Ved tinglysing av hennes uskifteattest 18. mai 1894 fikk hun hjemmel både til Holm og Skovbakken. Hun tok samtidig opp et lån i Realkredittbanken på kr 2 500 med pant i Skovbakken. Petrine var så eier av Skovbakken til 1900 og Holm til 1902. Mellom 1900 og 1913 var det tre forskjellige eiere av Skovbakken, men ingen av dem fikk tinglyst noe skjøte på eiendommen. Så Petrine Iversen måtte overdra skjøtet til Julius Andersen som kjøpte Skovbakken av Matheus Stensruds enke i 1913.

Det er uvisst hvem som faktisk *brakte* Skovbakken mellom 1881 og 1900. Det er ikke oppført noen bygslingskontrakter i panteregisteret vedrørende Skovbakken for den aktuelle perioden. Og ingen av familiefedrene kalles for gårdbrukere eller lignende i kirkebøker og folketelling (1891) før etter at Kristian Thoresen ble eier av Skovbakken i 1900. Likevel er det *mulig* at det var de som bodde på Skovbakken som også var brukere der, og ikke eierne på Holm. Men ut i fra det anvendte kildemateriale er det ikke mulig å trekke noen konklusjon om det.

Hans Eriksen og familien hans på Skovbakken

Etter at den første eier- og brukerfamilien på Skovbakken flyttet til Amerika på forsommeren 1881, var det Hans Eriksen og familien hans som bosatte seg der. Leilending og arbeider Hans August Eriksen (som var hans fulle navn) giftet seg 27. mars 1881 i Østre Aker kirke med Hanna Bernette Vilhelmsdatter. Hans var født 1850 på plassen Sønsterud under Fløysbonn, som den gang tilhørte Aker (overført til Oppegård etter en kongelig resolusjon av 11. oktober 1946). Der vokste han også opp. Ved vielsen ble det oppgitt at Hanna var født 1856 på Ødegården under Fløysbonn. Men ved dåpen hennes er familiens bosted oppgitt som Lofsrudefield. Og i 1865 og 1875 bodde familien hennes på Lensmannssæterbråten (egentlig Sæterheimsbråten) på Nordstrand.

Hans og Hanna fikk mange barn. Da de tre eldste ble døpt, bodde familien på Skovbakken. Disse barna var:

1. Sofie Vilhelmine, f. 1881, d. 16 dager gammel, 4 dager etter at hun ble døpt
2. Helene Vilhelmine, f. 1883
3. Einar, f. 1884

Mens Hans Eriksen og familien bodde på Skovbakken, var det dyretyver på ferde i området. På flere gårder i den søndre delen av Aker ble det i 1882 stjålet både sauer og høns, og tyvene hadde fart ille frem mot dyrene. På Holmlia hadde de vært innom både på Skovbakken og på Rosenholm.

Etter noen år på Skovbakken flyttet familien til Nordstrand hvor de bygde seg hus på eiendommen Fjeldstad (183/9) som i dag har adresse Ekebergveien 196. Eiendommen ble fradelt Sæterheimsbråten (se over) i 1885 og solgt samme år til Hans Eriksen fra hans svoger Martin Vilhelmsen. De må ha flyttet inn i 1886 eller 1887, men det er uvisst om de flyttet dit rett fra Skovbakken. Hans Eriksen ble kalt handelsmann i 1881 og arbeider i 1883 og 1884. Men etter at han flyttet til Fjeldstad på Nordstrand, begynte han som slakter. Her fikk han og kona i hvert fall tre barn til, men det *kan* ha vært flere (som i så fall ikke har vokst opp):

4. Karl Anton, f. 1887
5. Valborg Sørine, f. 1890
6. Hanna Sofie, f. 1896

Alle de oppførte barna til Hans og Hanna (utenom Sofie Vilhelmine) levde i 1910.

På begynnelsen av 1900-tallet flyttet familien på Fjeldstad tilbake til Holmlia. Våren 1902 ble eiendommen Fjeldlund fradelt Holm og solgt til slakter Hans Eriksen som bygde seg hus der samme året.³⁰ I tillegg til en villa ble det satt opp et stort uthus som inneholdt stall, grisehus og slakterbod. Her må Hans Eriksen ha holdt griser som han har slaktet selv. Det lå godt til rette for det på landlige Holmlia, der var det ingen nære naboer som kunne sjeneres av lukta eller virksomheten ellers. Kona til Hans Eriksen døde på Fjeldlund av magekreft i 1910, men Hans ble boende der som enkemann i noen år til. I 1918 solgte han Fjeldlund ut av familien og flyttet til Kolbotn hvor han i 1919 kjøpte eiendommen Vestbråten (i dag er adressen Fjellveien 52). Enkemann og fhv. slakter Hans August Eriksen døde 88 år gammel i 1938, han bodde da fortsatt på Vestbråten på Kolbotn som ble overtatt av datteren Hanna Sofie og hennes mann i 1936.

Hans og Hannas datter, Helene Vilhelmine, ble i 1908 gift i Døves menighet med svensken Karl Bernhard Landén, de var begge døve. Etter å ha bodd en kort tid i Kristiania, flyttet de innen 1910 til Fjeldlund hvor de også ble boende i en del år etter at Hans Eriksen solgte eiendommen og flyttet til Kolbotn. Helene Vilhelmine og Karl Bernhard var foreldre til den kjente og allsidige idrettsmannen Harry Johannes Landén (1912–1983) som hadde det aller meste av sin oppvekst på Fjeldlund. Familien Landén flyttet senere til Prinsdalsveien 16.³¹

Hans og Hannas sønn, Einar, ble i 1907 gift i Nordstrand kirke med Olga Josefine Ihlen. Hun var datterdatter av Ole Halvorsen og Johanne Hansdatter i Lia og dermed også niese til Lias eier (fra 1903), urmaker Johan Lie. Einar og familien bodde i det nederste huset i Lia i et par tiår frem til slutten av 1920-tallet. Einar Eriksen var først hustømmermann og senere vognmann.

Kristian Thoresen og familien hans på Skovbakken

De neste som man vet bodde på Skovbakken var Kristian Thoresen og familien hans. Da datteren Agnes fikk bekreftet sin hjemmedåp i Nordstrand kirke 7. september 1884, hadde familien flyttet dit. Og det var samme dag som Hans Eriksen og kona på Skovbakken fikk døpt sønnen Einar samme sted. Det er siste gang denne familien er registrert boende på Skovbakken. Disse to familiene må ha bodd en kort tid sammen på Skovbakken. Men Kristian Thoresen og familien hans må også ha bodd en kort tid på Skovbakken tidligere, Kristian er nemlig registrert boende der i 1877.

Ungkar og arbeider Kristian Thoresen (som da ble skrevet Johannesen)³² giftet seg 15. oktober 1874 i kapellet i Østre Aker (senere Nordstrand kirke) med pike Maren Andersdatter, både Kristians bosted og brudeparets felles bosted ble oppgitt som Liadalen. Det er ikke kjent om Kristian hadde

---

30 Fjeldlund var den første villaeiendommen som ble fradelt på Holmlia.

31 Prinsdalsveien er det tidligere navnet på Øvre Prinsdals vei. I adressebøkene for Aker er skofabrikkarbeider Karl Landén oppført på Fjeldlund i 1929 og i Prinsdalsveien 16 i 1934–1935 og senere. Men det er ikke alltid at adressebøkene er helt oppdatert, så de må (som så mye annet) leses med kritisk sans.

32 Faren het Johannes Thoresen. Johannesen var altså eget patronym, mens Thoresen var farens patronym som etter hvert gikk over til å bli et fast etternavn.

tilknytning til kruttverket i Liadalen som ble etablert i 1855 og var i drift til det sprang i luften i 1884.

Kristian var født 1846 på plassen Frydenberg under Vestre Greverud i Oppegård. I 1851 var familien hans husmannsfolk under gården Ormerud samme sted. Oppegård var på denne tiden et anneks under Nesodden prestegjeld og en del av Nesodden herred. I 1865 bodde Kristian sammen med foreldre (husmenn) og to søstre på Slora ved Hauketo, de hadde flyttet til Aker i 1855. I 1875 bodde han på Ravnåsen som tømmermann sammen med kone og en datter, foreldre og en søster (med hennes datter). I begge disse tellingene skrives han Kristian Johannesen (bruker sitt eget patronym), mens han i senere tellinger skrives Kristian Thoresen (bruker farens patronym som etternavn). Ravnåsen tilhørte på denne tiden urmaker Johan Lie (fra Lia på Holmlia) som hadde fått skjøte på bruket av Christen Haagensen i 1873.³³ Johan Lie ble også eier av plassen Lia da den ble skilt ut som eget bruk i 1903. Han var så eier av både Ravnåsen og Lia til han døde i 1942.

Maren var født 1853 på plassen Bukkebakken på Brandval Finnskog hvor hun også vokste opp.

Barn (bosted og farens yrke ved barnas dåp står i parentes):

1. Marie, f. 1874 (Ljandalen (Liadalen), arbeider)
2. Thorvald, f. 1876 (Ravnåsen, arbeider)
3. Jørgen, f. 1880 (Hauketoeie, arbeider), d. 1898 på Nordstrand (var da snekker)
4. Agnes, f. 1884 (Skovbakken, tømmermann)
5. Harald, f. 1886 (Skovbakken, tømmermann), d. 1887 på Skovbakken
6. Johannes, f. 1890 (Skovbakken, tømmermann), d. 1898 på Bjørkly, Nordstrand
7. Martha Kristine, f. 1893 (Skovbakken, tømmermann), d. 1894 på Skovbakken
8. Elisabeth, f. 1898 (Bjørkly, Lensmannssæter, tømmermann)

Befolkningen på Skovbakken i 1891 (to husholdninger, ikke oppgitt antall hus):

Kristian Thoresen, hovedperson, gift, født 1846 i Aker, bygningstømmermann, driver for egen regning

Maren Andersdatter, hustru, gift, født 1856 i Brandval

Marie Kristiansen, datter, ugift, født 1874 i Aker, hjelper til ved husstellet

Thorvald Kristiansen, sønn, født 1876 i Aker

Jørgen Kristiansen, sønn, født 1880 i Aker

Agnes Kristiansen, datter, født 1884 i Aker

Johannes Kristiansen, sønn, født i april 1890 i Aker

Andrine Johannesdatter, hovedperson, ugift, født 1845 i Oppegård, skuring og vasking for fremmede

Johanne Kristiansen, hovedpersonens mor, enke, født 1809 i Spydeberg, forsørger av sin datter

Johanne Nikolaisen, datter, ugift, født 1874 i Aker, veverske og forsørger av sin mor

Opplysningene om dyr og utsæd gikk tapt ved en brann i SSB i 1939.

Kommentar: Det er flere feil i tellingen. Kristian Thoresen var født i Oppegård, Maren Andersdatter var født i 1853 og Andrine Johannesdatter var født i 1843.

³³ I folketellingen fra 1875 er det feilaktig oppført at Johan Wilhelmsen da var eier av Ravnåsen.

Johanne Nikolaisen var født på Hauketo, faren var en svenske som var i tjeneste på Ljabru. Andrine Johannesdatter og Johanne Kristiansen var Kristian Thoresens søster og mor som også bodde sammen med ham på Slora i 1865 og på Ravnåsen i 1875. Mens Kristian bruker sin fars patronym som *etternavn* (stivnet patronym), bruker søsteren sitt eget patronym (faren het Johannes Thoresen). Moren Johanne har «vridd» på sitt patronym og gjort om Kristiansdatter til Kristiansen, denne typen omskrivninger var vanlig på denne tiden. I siste halvdel av 1800-tallet var navneskikken i endring, man gikk over fra å bruke patronym til faste etternavn. Kristian brukte først Johannesen og senere Thoresen, en tid kunne han også veksle mellom formene. Det er lett å la seg forvirre om man ikke er klar over dette.

Kristian Thoresens far, arbeider Johannes Thoresen, døde på Ravnåsen i 1877 (oppgitt alder 70 år). I følge dødsfallsprotokollen etterlot han seg syv myndige barn, men det var ingen ting å skifte etter ham. Sønnen Kristian anmeldte dødsfallet, han bodde da på Skovbakken og var tømmermann.

Befolkningen på Skovbakken i 1900 (tre husholdninger i ett hus):

Kristian Thoresen, husfar, gift, hustømmermann og jordbruker, født 1846 i Oppegård

Maren Thoresen, husmor, gift, husvesenet, født 1852 i Brandval

Agnes Thoresen, datter, ugift, hjelper til med husvesenet, født 1884 i Aker

Elisabeth Thoresen, datter, ugift, hjelper til med husvesenet, født 1898 i Aker

-----
Karl Adolf Lundgren, enslig losjerende, enkemann, forsørges av fattigvesenet, født 1823 i Sverige

-----
Karl Jensen, enslig losjerende, ugift, tømmerhugger, født 1874 i Nordland, bygdens navn vites ikke

Alle var norske statsborgere og medlemmer av statskirken.

Det var utsæd av korn eller poteter (altså *minst* en av delene). De hadde kreatur, men ingen fjærkre, bikuber, kjøkkenhage eller frukthage.

Kommentar: Maren Thoresen (som her skrives med sin manns etternavn) var født i 1853.

Kristian Thoresens mor, Johanne Thoresen (skrevet Kristiansen i 1891), døde på Ljabro mølle i 1897. I følge dødsfallsprotokollen etterlot hun seg syv myndige barn, men det var ingen ting å skifte etter henne. Sønnen og lagerarbeider Thorvald Johannesen anmeldte dødsfallet. Kristian Thoresens niese, veverke Johanne Nikolaisen (som var oppkalt etter sin mormor), døde også på Ljabro mølle i 1897, tre måneder tidligere. Farbroren Kristian Thoresen anmeldte dødsfallet.

Kirkebøker, folketellinger og en dødsfallsprotokoll viser familien Thoresens bosteder. I 1874 bodde de i Liadalen, i 1875 og 1876 på Ravnåsen, i 1877 på Skovbakken, i 1880 på Hauketoieie (altså en ikke navngitt plass under Hauketo), i 1884, 1886, 1887, 1890, 1891, 1893 og 1894 på Skovbakken, i 1898 på Bjørkly under Lensmannssæter (på Nordstrand) og i 1900 igjen på Skovbakken. I år 1900 ble Kristian Thoresen eier av Skovbakken, i den forbindelse har familien flyttet tilbake dit. Og det året er første gang Kristian kalles jordbruker (i tillegg til tømmermann). Det kan tyde på at det ikke var han som tidligere hadde drevet Skovbakken, men at småbruket da ble drevet fra og under Holm hvor eierne bodde.

I år 1900 kjøpte Kristian Thoresen småbruket Skovbakken av enken Petrine Iversen på Holm. I den forbindelse utstedte han en pantobligasjon pålydende kr 6 000 til henne, med pant i Skovbakken. Obligasjonen var datert 14. oktober 1900 og tinglyst 18. oktober samme år. Men Kristian fikk ikke utstedt noe skjøte på eiendommen. Og da folketellingen ble tatt opp 3. desember samme året, kalles altså Kristian Thoresen for jordbruker for første gang. Men allerede året etter solgte Kristian Thoresen småbruket Skovbakken til Hans Sørensen og flyttet trolig derfra samme året.

Ved folketellingene i 1910 og 1917 bodde Kristian Thoresen med sin kone og yngste datter på Solvang (182/184) på Nordstrand.³⁴ Han kalles da tømmermann (begge årene) og snekker (1910). Ved folketellingen i 1920 losjerte Kristian Thoresen og kona som pensjonister hos datteren Marie og hennes familie som var gårdbrukere på Myrer på Klemetsrud.³⁵ De var da begge syke og helt arbeidsudyktige. Maren hadde født åtte barn, hvorav fire var i live, står det i tellingen.³⁶ Hun døde i sitt hjem av hjertelammelse i 1922 og bodde da fortsatt på Myrer. En gang innen utgangen av 1923 flyttet Kristian Thoresen fra Myrer, han døde på Ullern gamle hjem i 1935.

Kristian og Maren Thoresen med den yngste datteren Elisabeth (1898–1968). Bildet er tatt på gården Amundrud i Spydeberg hvor de var på besøk hos Marens niese, Anna Mathilde Jahr, som bodde der med sin familie.

Utsnitt av foto utlånt av Per David Martinsen

³⁴ Eiendommen lå under matrikelgården Vestre Sæter. Det gamle bolighuset der (tidligere veivokterbolig) ble revet i september 1970 og hadde da adresse Ljabruveien 16.

³⁵ Myrer lå helt innerst i Maurtuveien, like ved kommunegrensen. Alle husene der ble revet i 2007.

³⁶ De fire barna var Marie Kristoffersen Myhre (på Myrer), Thorvald Thoresen (på Vålerenga), Agnes Bergmann (i Thomas Heftyes gate 50) og Elisabeth Bredegg (på Bjerke i Maurtuveien).

Kristian og Maren Thoresen (til høyre) med den eldste datteren Marie (1874–1946) og hennes mann, Kristian Julius Myhre (1871–1938). Kristian og Maren flyttet på sine eldre dager (mellom 1917 og 1920) til datteren og svigersønnen på småbruket Myrer (175/2) lengst sør på Klemetsrud hvor bildet trolig er tatt. Kristian Julius Myhre var andre generasjon bruker på Myrer og fikk skjøte på eiendommen av faren sin i 1891. Han giftet seg med Marie i 1896. Kristian Julius Myhre drev også med tilvirkning og salg av faskiner.

Foto utlånt av Per David Martinsen

.....

Kristian Thoresen (med patronymet Johannesen) hadde seks søsken som levde da moren hans døde på Ljabro mølle i 1897. Én av dem var Anne Sofie Johannesdatter (1835–1914) som i 1857 giftet seg i Oslo hospital kirke med Ole Halvorsen (1835–1914). De var husmannsfolk på Åsbråten under Søndre Ås gård på Holmlia fra året de giftet seg til de døde. Kristian og Anne Sofies farmor, Anne Thorersdatter fra Enebakk (1776–1809), var søster til John Thorersen (senere skrevet Thoresen) som var den første husmannen på Åsbråten hvor han døde i 1850, enken Ingeborg Johnsdatter døde der i 1857. Husmannsfolkene på Åsbråten er ellers omtalt i artikkelen *Husmannsplasser og husmannsfolk på Holmlia* av Gunnar Hauger. Den er publisert på nettstedet holmliahistorie.no.

SKOVBAKKEN I ÅRENE FRA 1900 TIL 1913

I denne perioden var det tre forskjellige eiere av Skovbakken, nemlig den tidligere omtalte Kristian Thoresen (1900–1901), Hans Sørensen (1901–1905) og Matheus Stensrud (1905–1913). Alle bodde også der, men ingen av dem fikk tinglyst noe skjøte på eiendommen.

Hans Sørensen og foreldrene hans på Skovbakken

Hans Kristian Sørensen (som var hans fulle navn) var født 1865 på husmannsplassen Møllerengen under Vevelstad i Ski sogn i *daværende* Kråkstad prestegjeld og kommune. Faren hans var da husmann og snekker. I 1875 bodde familien på Slora ved Hauketo³⁷ hvor faren var gårdbruker og snekker. Dette er samme sted som Kristian Thoresen og familien hans bodde i 1865. I 1891 holdt Hans til på Munkerud og var melkekjører, foreldrene hans bodde på plassen Munkerudbakken søndre hvor de var brukere av jord samtidig som faren arbeidet som snekker. I 1900 hadde Hans Sørensen bosatt seg på Munkerudbakken hvor han hjalp sine gamle foreldre som var forpaktere der. Han var da fortsatt ugift. Faren hans, Søren Jørgensen, var født 1825 i Oppegård hvor familien hans da var husmenn under Hvitebjørnsbruket. Moren hans, Helene Thorersdatter, var født 1828 på Stokstad i Ski sogn i *daværende* Kråkstad prestegjeld. Familien hennes var innerster (leieboere) der.

I 1901 tok Hans Sørensen med seg sine foreldre og flyttet til Skovbakken som han hadde blitt eier av samme år. Der døde moren hans av alderdomssvakhet i 1904. Hun etterlot seg mann og fem barn, i tillegg til et barnebarn som hadde mistet foreldrene sine. Men det var ingen ting å skifte etter Helene.

Men det så ikke ut til at familien hadde tenkt til å bli så lenge på Skovbakken. I Aftenpostens morgenummer fra 16. august 1902 hadde nemlig firmaet H. Strand & Co i Kristiania inne denne salgsannonsen:

Skovbakken i Østre Aker, ca. 2 Km. Fra Lian St., ca. 80 Maal Indmark, ca. 120 Maal Udmark, gode Huse, til salgs. Nærmere Oplysninger ved H. Strand & Co, Torvet 9, 4.

Og i Aftenpostens aftennummer fra 23. april og morgenummer fra 26. april 1903 hadde firmaet H. Strand & Co i Kristiania inne en salgsannonse for diverse eiendommer. Én av dem var denne:

Skovbakken pr. Ljan St., ca. 50 Maal Indmark. Nyt Fjøs til 12 Kjør.

Legg merke til at oppgitte størrelser på innmarka ikke stemmer overens i de to annonsene. Det ble ellers ikke noe salg av Skovbakken denne gangen heller. Men snaue to år senere stod denne annonsen i Aftenposten:

---

³⁷ Om Slora, se s. 4.

Auktion

i østre Aker!

Skovbakken pr. Ljan.

Fredag den 20de Januar Kl. 1
afholdes frivillig Auktion hos
Hans Sørensen, Skovbakken
pr. Ljan, over 1 Hest (blak Val-
lak), 3 Kjør (gode Melkekjør),
1 Gris (ca. 5 Mdr. gl.), 1 Jagthund,
1 Karjol med Skvøtlæder, 1 Smalslæde
med Fæld, 1 Langslæde med Drag, 1
Fjærkjærre, 1 Gjedselkjærre, 1 Høvogn,
1 god Arbeidssøle, 1 Kjerevandring,
1 Hakkelsemaskine Harve og Plouge,
endel Vognhjul, 1 Regulatoruhr, 1 Speil
med Bord, 1 Sofa, 1 stort Skab, Hænge-
lampe, 1 Komode, 1 Seng, Borde, Klædes-
kiste med Beslag, Gryder, Kar, Tønder,
2 Spinderokker, Garn, Bommer, Kurve,
Vaffelmaskine, Kogeapparat, Lygter,
Bagstestel m. m. m.

Christiania 6-1-1905.

H. Strand & Co.
Kommandit Aktieselskab,
Grøndsøn 16.

Nå skal tydeligvis Hans Sørensen gi opp gårdsdriften på Skovbakken. Han selger unna dyr, gårdsredskaper og innbo. Og dette er ingen tvangsauksjon, rekvirert av en kreditor, men en frivillig auksjon. Ikke lenge etter blir Skovbakken solgt til M. Stensrud for kr 12 000 + omkostninger. Dette salget blir bl.a. annonsert i Asker og Bærums budstikke fra 11. mars 1905 (se nederste halvdel av annonsen):

Eiendomssalg. „Haugen“ ved
Heggedal i Asker er ved Hans
Øverby & Co. solgt til L. O. Waa-
ler for Kr. 6000 + Omkostninger.
„Skovbakken“ ved Lian i østre
Aker er ved de samme solgt til
M. Stensrud for Kr. 12,000 + Om-
kostninger.

Hans og faren flyttet nå fra Skovbakken. Forpakter Hans Kristian Sørensen giftet seg 16. september 1906 i Nordstrand kirke med tjenestepike Berthe Marie Olsen, begge bodde da på Munkerudskogen.³⁸ På slutten av 1906 døde så den demente faren på Munkerudskogen, han etterlot seg fem myndige barn.

Berthe Marie var født 1883 på Vikseie i Bjørke sogn i Nannestad prestegjeld og kommune. Da hun ble konfirmert i Bjørke sogn i 1898, bodde hun på Økern (Økri) samme sted.

Det er uvisst hvor Hans og Berthe Marie holdt til i de nærmeste årene. Det har ikke vært mulig å finne dem i folketellingen fra 1910, og ingen barn ser ut til å være døpt i Nordstrand sogn. Men Berthe Marie døde på Aker sykehus av lungetuberkulose i 1914, bare 31 år gammel. Da bodde hun og Hans på Tyslevsæter på Nordstrand hvor Hans var gårdsarbeider. I følge dødsfallsprotokollen etterlot hun seg bare ektemannen, og hun eide ingen ting. På Tyslevsæter bodde også Hans som enkemann og gårdsarbeider både i 1920 og 1923. Enkemann og fhv. gårdskar, Hans Kristian Sørensen, døde på Aker sykehus av hjerneslag i 1938. Han bodde da i Ole Moes vei 9 på Nordstrand.

Matheus Stensrud og familien hans på Skovbakken

Martin Matheus Stensrud (1856–1913) ble gift 1) 4. november 1884 i Degernes (da skrevet Olsen) med Anne Kristine Iversdatter, f. 1851 på Sævis i Os, d. 1891, 2) 3. april 1894 i Kristiania (borgerlig) med Karen Fredriksdatter Bjørnstad, f. 1870 på Bjønnustad³⁹ i Gjerstad, d. 1897, 3) 8. desember 1900 i Den evangelisk-lutherske frikirke (østre menighet) i Kristiania med Kristine Hundére, f. 1871 på Waltersborg i Våle i Vestfold, d. 1935.

Både Degernes og Os var på denne tiden annekssogn under Rakkestad prestegjeld i Østfold.

Kjente barn (to i første, ett i andre og ett i tredje ekteskap):

1. Iver Olaf, f. 1887, d. 1913 på Skovbakken (ugift)
2. Knut Arthur, f. 1889, d. 1965 i Halden, g. 1) 1912 i Gamlebyen m. Oline Olsen, f. 1887 i Skjold, 2) 1942 m. Jenny Marie Kristiansen, f. 1890, d. 1981 i Halden
3. Rakel, f. 1895, d. 1944 i Oslo (ugift)
4. Nanna Karoline, f. 1901, d. 1979 i Bærum, g. ca. 1942 m. sekretær (senere overrettsakfører) Marcus William Espeland, f. 1910 i Høle i Ryfylke, d. 1953. Etterlot seg ingen barn. De skal ha bodd en tid på Røa, i Stjørdal fra 1948. William omkom da han på ferie kjørte (alene) utfor et ca. 30 m høyt stup og ned i Sørfjorden ved Tyssedal i Hardanger.

Fornavnet som ble brukt til daglig er understreket. Olaf er døpt i Uranienborg kirke, Knut Arthur i Grønland kirke og Rakel og Nanna i Frikirken (østre menighet) i Kristiania.

Martin Matheus Stensrud (som var hans fulle navn, fornavnet ble ofte skrevet Mathæus) var født 1856 på gården Stensrud (189/4) i Degernes sogn i Rakkestad prestegjeld og kommune i Østfold.⁴⁰ Der vokste han også opp. Da Matheus giftet seg i 1884, kalles han gårdbruker på Stensrud, han

³⁸ Både Munkerudbakken og Munkerudskogen var plasser under Munkerud på Nordstrand.

³⁹ Skrivemåten er Bjørnufstad ved hennes dåp, Bjørnstad i folketellingen fra 1875 (løpenr. 1327b), Bjønnustad i matrikkelutkastet fra 1950 (29/8) og Bjønnustad (etter lokal uttale) på diverse kart.

⁴⁰ I datidens Smaalenenes amt. Degernes var egen kommune fra 1. juli 1917 til 1. januar 1964.

hadde tydeligvis overtatt der etter faren sin. Men allerede våren etter flyttet han og kona til Kristiania. Der bodde Matheus på minst fem forskjellige adresser i tre ekteskap før han i 1906 flyttet til Skovbakken i Aker med sin tredje kone og tre av sine barn⁴¹.

Matheus er registrert (etter folketellinger og kirkebøker) i Professor Dahls gate 27 i 1885 og 1887, i Langleiken 9⁴² i 1889 og 1891, på Enerhaugen i 1894, i Smedgata 25 i 1895 og 1897, i Rosteds gate 12 i 1899, 1900 og 1901 og i Fougstads gate 8 i 1902, 1903, 1904 og 1905. Se flere detaljer senere i artikkelen.

De første årene Matheus Stensrud bodde i Kristiania ble han kalt gårdskar. Men fra en gang mellom 1887 og 1889 og til han døde, arbeidet han med kommisjonssalg av landmannsprodukter. Han holdt seg riktig nok ikke med noen fast yrkesbetegnelse, følgende varianter er funnet i folketellinger og kirkebøker: agent (1889 og 1903), agent for salg av landmannsprodukter (1891), handelsborger (1891), handelsagent (1894 og 1901), handelskommisjonær (1895 og 1897), landmannskommisjonær (1899, 1900, 1902, 1904 og 1905), landmannsvareagent (1900) og kommisjonær (1901 og 1910). Ellers ble han kalt kommisjonær i adressebøkene for Kristiania og i sin egen dødsannonse og landmannskommisjonær i dødsfallsprotokollen og på et registerkort for folkeregisteret.

Matheus Stensruds første kone, Anne Kristine Iversdatter (Vatne), vokste opp (fra senest 1854) på gården Vatnemellem nordre i Degernes sogn i Rakkestad prestegjeld i Østfold hvor faren hennes var gårdbruker og selveier. Hun døde av lungetuberkulose, 39 år gammel. Hun etterlot seg to barn.

Matheus Stensruds andre kone, Karen Fredriksdatter Bjørnstad, var født og oppvokst på gården Bjynnustad i Gjerstad. Men da hun var 19 år gammel, flyttet hun med familien sin til Bergehagene i Holt. Hun var medlem i Frikirken da de giftet seg, noe Matheus ikke var på den tiden, så de giftet seg borgerlig. Senere må Matheus ha meldt seg inn i Frikirken, alle senere kirkelige handlinger i tilknytning til Matheus' familie (både i andre og tredje ekteskap) foregikk der. Under en kjøretur på Kongsveien utenfor Oslo⁴³ falt Karen ut av vognen hun satt i og døde 1/2 time senere på vei til Rikshospitalet, hun hadde ennå ikke fylt 27 år. Hun etterlot seg ett barn.

Matheus Stensruds tredje kone, Kristine Hundére, var født og oppvokst på gården Waltersborg (opprinnelig navn Østre Brekke) i Våle i Vestfold. Hun bodde der fortsatt med familien sin i 1891. Da var faren hennes på besøk i Brunlanes, han var forstander og predikant i Frikirken. Da folketellingen ble tatt opp i 1900 (fem dager før Kristine giftet seg), bodde hun med familien sin i Dalsbergstien 6 i Kristiania. Faren var da enkemann og fhv. menighetsforstander og levde av sin formue.

Før Matheus Stensrud og familien hans flyttet til Skovbakken er de registrert på følgende adresser i folketellinger og kirkebøker. Det er bare ved de to vielsene og den andre sønnens dåp at han skrives med begge sine fornavn, Martin Matheus:

---

41 Sønnen Knut Arthur reiste på samme tid til Amerika.

42 Langleiken lå på Enerhaugen og ble bortregulert i forbindelse med saneringen av den gamle bebyggelsen der på 1960-tallet.

43 Altså det som i dag er Gamlebyen.

1885 (folketelling): Professor Dahls gate 27
1887 (Iver Olafs dåp): Professor Dahls gate 27
1889 (Knut Arthurs dåp): Langleiken 9
1891 (folketelling): Langleiken 9
1891 (Anne Kristines død): Langleiken 9
1894 (andre vielse): Enerhaugen
1895 (Rakels dåp): Smedgata 25
1897 (Karens død): Smedgata 25
1899 (folketelling): Rosteds gate 12
1900 (folketelling): Rosteds gate 12
1900 (tredje vielse): Rosteds gate 12
1901 (Nanna Karolines dåp): Rosteds gate 12
1901 (folketelling): Rosteds gate 12
1902 (folketelling): Fougstads gate 8
1903 (folketelling): Fougstads gate 8
1904 (folketelling): Fougstads gate 8
1905 (folketelling): Fougstads gate 8

Tidlig i 1905 ble altså Skovbakken solgt til Matheus Stensrud. Det er uklart hva han egentlig hadde tenkt å benytte eiendommen til. 22. juli 1906 hadde han i hvert fall denne annonsen inne i Aftenpostens morgenummer:

Skovbakken ved Lian
bekvem beliggende ved Hovedvei,
ca. 20 Min. fra Station, fødende
Hest og 8 Kjør, gode nyoppudsede
use sælges billig, hvis Salg snart.
Hans Øverbye & Co.,
Torvgaden No. 3.

Men det ble ikke noe av dette salget. Matheus Stensrud bestemte seg nemlig ganske raskt for heller å ta Skovbakken i bruk som landsted. Bare to dager (!) etter at salgsannonsen var satt inn i avisa, stod denne kunngjøringen i avisa Øvre Smaalenene:

Den samme annonsen ble satt inn i Øvre Smaalenene minst åtte ganger til frem til 21. august samme år. Avisa Øvre Smaalenene var en lokalavis som ble gitt ut i Askim og må ha dekket den øvre delen av Smaalenenes amt (senere Østfold fylke). Så fra dette området må Matheus ha mottatt landbruksvarer av lokale bønder, varer han skulle selge på deres vegne. Og det var nettopp i dette området han selv hadde vokst opp og var godt kjent.

Som kunngjøringen viser, så drev Matheus Stensrud sin salgsvirksomhet fra Youngstorget i Kristiania. De som skulle ha tak i ham på formiddagen, måtte møte opp der. På ettermiddagen kunne han treffes på telefon på landstedet Skovbakken. Og telefonsentralen var på Bekkelaget. Det var neppe så mange på Holmlia som hadde telefon på denne tiden, kanskje var Matheus den første?

Familien må ha likt seg godt på Skovbakken, for de fant snart ut at de ville bo der fast og ikke bare benytte eiendommen som landsted. Allerede høsten 1906 bosatte de seg permanent på Skovbakken, de er registrert utflyttet fra Fougstads gate 8 (tredje etasje) i Kristiania til Ljan 15. september det året. Men det var bare tre av de fire barna som flyttet med. Den sytten år gamle sønnen, Knut Arthur, hadde nemlig reist til Amerika noen måneder tidligere. 6. april 1906 tok han skipet Salmo fra Kristiania havn, reisemålet var Minnesota.

Befolkningen på Skovbakken i 1910 (én husholdning i ett hus):

Mateus Stensrud, husfar, gift, kommisjonær, født 5. mars 1856 i Rakkestad

Kristine Stensrud, husmor, gift, født 25. januar 1871 i Våle, Jarlsberg

Olaf Stensrud, sønn, ugift, født 1. juni 1887 i Kristiania

Rakel Stensrud, datter, ugift, født 26. august 1895 i Kristiania

Nanna Stensrud, datter, ugift, født 9. november 1901 i Kristiania

Karen Gunnestad, tjenestejente, ugift, født 7. april 1872 i Sande

Hele husstanden, inkludert tjenestejenta, er oppgitt å være medlemmer i Frikirken.

Kommentar: Rakel var født 27. august i følge kirkeboka for Frikirken.

Knut Arthur hadde kommet tilbake fra Amerika i 1909. Hans siste bopel der var i Minneapolis, Minnesota, hvor han hadde arbeidet som kjørekarl. I 1910 losjerte han i Jernbanegata 19 i Kristiania. Han arbeidet da på kjøttballen og var fortsatt medlem i Frikirken. I folketellingen fra 1910 skrives han Arthur Knut, i senere kilder skrives han flere ganger bare Arthur. Det kan se ut til at han har begynt å kalle seg for Arthur i Amerika, det hørtes kanskje bedre ut på engelsk enn Knut? Og så har han muligens fortsatt med dette etter at han kom tilbake til Norge.

Annonsen i Rakkestad Avis fra 25. mars 1913. Matheus Stensrud kunne treffes på telefon i kjøttballen på formiddagen og på Skovbakken om ettermiddagen. Brev kunne også sendes til kjøttballen, det var for øvrig der sønnen Knut Arthur arbeidet i 1910. Matheus annonserer i hjemstedets lokalavis, der folk kjente ham og familien hans.

3. januar 1913 døde Matheus' eldste sønn, Iver Olaf Stensrud, han var ugift og bodde fortsatt hjemme på Skovbakken. Dødsårsaken var lungetuberkulose, han ble bare 25 1/2 år gammel og eide ingen ting som det står i dødsfallsprotokollen.

31. juli 1913 døde også landmannskommisjonær Martin Matheus Stensrud. Dødsårsaken var hjertelammelse, han ble 57 år gammel. Det var hans svigerinne, Gunhild Hundére, som anmeldte dødsfallet. Av dødsfallsprotokollen går det frem at Matheus var eier av eiendommen Rosteds gate 12, eiendommen Skovbakken samt en kommisjonsforretning. Rosteds gate 12 var nettopp der familien bodde i noen få år før de flyttet til Fougstads gate 8. Matheus ser ut til å ha kjøpt bygården i forbindelse med at familien flyttet inn der, det har trolig vært i 1899. Han er oppført som eier der i adressebøkene fra 1900 og utover. Sønnen Knut Arthur bodde for øvrig i Rosteds gate 12 da faren døde. Matheus Stensrud ser altså ut til å ha vært en vellykket forretningsmann og har nok sittet godt i det, rent økonomisk.

Vor kjære
Olaf
 forlod os den ⁸13 25 aar gammel
 for at være med Jesus i Paradis.
 Kristine Stensrud Mathæus Stensrud,
 Kommisionær.
 Søkende
 Begravelsen foregaar fra kapellet
 paa Vor Frelsers gravlund lørdag den
 11te januar kl. 1.

Frikirken.
 Min inderlig elskede Mand,
 vor kjære kjære Far
Kommisionær
M. Stensrud
 hensov idag 57 aar gammel.
 Skovbakken pr. Ljan, 31.
 August 1913.
 Kristine Stensrud, Børnene.
 f. Hundére.

Dødsannonsene var satt inn i Aftenpostens morgennummer fra hhv. 8. januar og 2. august 1913. Mathæus Stensrud har fått oppgitt feil døds måned i annonsen, andre kilder viser at han døde 31. juli.

I alle de syv årene Mathæus Stensrud bodde på Skovbakken hadde han sitt arbeid inne i Kristiania. Seks dager i uken må han ha tatt toget inn til sentrum. Den/det nærmeste stasjonen/stoppestedet var på Ljan, men dit var det ganske langt. Både for ham og andre folk i området ville det være praktisk med et stoppested mellom Ljan og Kullebunden (skrevet Kolbotn fra 1922). Mathæus sendte derfor et «andragende» til rette myndigheter med forslag om å opprette et stoppested på denne strekningen. Dette var nok i overkant optimistisk, befolkningsgrunnlaget tatt i betraktning. Svaret, og avslaget fra Arbeidsdepartementet, ble kunngjort i Aftenpostens morgennummer fra 22. januar 1914. Men da hadde Mathæus vært død i et halvt år, og hans enke hadde solgt Skovbakken ut av familien og trolig flyttet derfra.

Holdeplads
mellem Ljan og Kullebund.
 Fra Mathæus Stensrud,
 Skovbakken pr. Ljan, foreligger et
 andragende om opprettelse af "stoppe-
 sted for lokaltrafik" mellem Ljan og
 Kullebund.
 Imidlertid finder hverken di-
 striktschefen, tilsynskommisionen
 eller hovedstyret at kunne anbefale
 andragendet, hvorfor arbeidsdeparte-
 mentet afslaar det.

Denne saken er omtalt i trykksaken *Stortingsforhandlinger 1914*, første del. Av den kan man lese at henvendelsen fra Matheus Stensrud må ha blitt sendt en gang før desember 1912. Så det tok sin tid før det ble tatt en beslutning og man fikk svar. Byråkratiets kvern malte langsomt, den gang som nå!

I første halvdel av 1920-årene ble jernbanelinjen lagt om Hauketo. Traséen ble lagt tvers gjennom den østlige delen av eiendommen Skovbakken. Ved åpningen av denne i begynnelsen av 1925 stod også Hauketo stasjon ferdig. Da ble det mye kortere vei for de fra Skovbakken som skulle ta toget. Enda bedre ble det i 1932, for da ble Holmlia stoppested etablert.⁴⁴ Og dit var det litt kortere vei enn til Hauketo, hvis man bodde på Skovbakken. For å komme til stoppestedet på Holmlia fra Skovbakken tok man Holmveien sørover, så var det å ta østover og sørover langs Liaveien og ankomme stoppestedet fra nord.⁴⁵ Der var det en jernbaneundergang rett nord for stoppestedet, den er senere fylt igjen. Liaveien var kjent for å være sølete og derfor litt ugrei å gå. I perioder med mye regn var det nærmest umulig å gå der med vanlige sko.⁴⁶ Alternativet var å gå helt til Holm gård, og så ta Holmliveien østover mot jernbaneundergangen (som fortsatt ligger der) sør for stoppestedet.⁴⁷ Men da var det nok raskere å gå til Hauketo stasjon, så dette var ikke noe godt alternativ for de som bodde på Skovbakken.

Bare to dager etter at Matheus Stensrud døde, overdro hans enke, Kristine Stensrud, kommisjonsforretningen i Kristiania til de to herrene Aamodt og Svæ. Forretningen skulle videreføres under navnet «M. Stensrud's eftfl., Kristiania».

3. oktober 1913 inngikk enken Kristine Stensrud en kontrakt om salg av Skovbakken til disponent Julius Andersen for kr 16 000. Den siste som hadde fått kjøpe på Skovbakken var Hannibal Iversen Holm, det var så langt tilbake som i 1881. Hans enke, Petrine Iversen Holm, satt i uskiftet bo etter ham og var fortsatt i live. Og det var hun som derfor måtte kjøpe Skovbakken over til Julius Andersen. Da hun underskrev kjøpet 1. november 1913, oppholdt hun seg *midlertidig* på Granavollen i Gran hos datteren Valborg. Petrine må ha flyttet fra Holm i 1905 i forbindelse med at gården (som da tilhørte sønnen Håkon) det året ble solgt på tvangsauksjon. I 1910 bodde hun på Østlund (183/32) på Nordstrand sammen med de to eldste sønnene Fritjof og Håkon (tvillinger). Petrine døde på Brandbu hos datteren Hilda Wilhelmine i 1916. Men hun bodde på Nordstrand, hvor hun også ble gravlagt sammen med sin mann. Siden det var Petrine som hadde den siste tinglyste hjemmelen før 1913 (med tinglyst uskifteattest), er det hun som står oppført under Skovbakken i matrikkelen fra 1904.

Kristine Stensrud ble sittende i uskiftet bo etter sin mann. I 1920 bodde hun som enke og rentenist sammen med den ugifte datteren Nanna i Wulfsbergs gate i Moss. Kristine bodde fortsatt i Moss da hun døde på slutten av 1935.

---

44 Det lå, som tidligere omtalt, noen hundre meter sør for dagens stoppested.

45 Liaveien (som nok bare var et uoffisielt navn) var den gamle gårdsveien til Lia. Den østligste delen av den må ha blitt lagt om i forbindelse med omleggingen av jernbanen. Liaveien tok av østover fra Holmveien i bunnen av bakken som gikk opp der Holmlia senter / Fjeldlund boligsameie ligger i dag. Etter at veien ikke lenger var i bruk som kjørevei, grodde den etter hvert igjen og (i hvert fall deler av den) lignet mer på en sti enn en kjerrevei som den opprinnelig var. Det er ingen spor igjen etter Liaveien i dag.

46 Omtalt i Nordstrands blad fra 20. november 1943.

47 Dette var før den vestlige delen av Holmliveien ble lagt om og forlenget i forbindelse med industrietableringen på Holms grunn i begynnelsen av 1950-tallet.

JULIUS ANDERSEN OG FAMILIEN HANS PÅ SKOVBAKKEN

I 1913 ble altså Andreas Julius Andersen (som var hans fulle navn) eier av Skovbakken. Skovbakken hørte til hans familie (i to generasjoner) helt frem til kommunen overtok eiendommene i 1967 (bnr. 9) og 1969 (bnr. 3). Og sønnen Olaf ble boende der helt til omkring 1980, da måtte han og kona Ruth flytte pga. utbyggingen i området.

Julius Andersen (som han vanligvis bare ble kalt) var født 1867 i Østre Aker, familien bodde da på Sinsen og faren, Helge Andersen, var kvegrøkker. De bodde samme sted i 1870, da arbeidet faren hans som kusk hos Schau (eier av et Sinsen-bruk). I 1875 bodde familien på Kilden, Frogner i Vestre Aker, og faren var vognmann. I 1885 bodde familien på fire i Uranienborgveien 16 i Kristiania, og faren var kreaturholder.

Andreas Julius Andersen ble gift 20. juli 1901 (trolig i Sverige) med Hulda Gustava (etternavn ukjent). Hun oppgis å være født 1881 i Sundsvall, Sverige. Selv ser Andreas Julius ut til å være halvt svensk, hans mor oppgis nemlig å være født i Filipstad, Sverige.

Barn:

1. Alf, f. 1902, d. 1975, g. 1930 i Gamle Aker kirke m. Anna Catharine Johnsrud, f. 1903 i Oslo. Da Alf giftet seg, var han selger i automatisk forretning, i 1949 var han løytnant.
2. Olaf, f. 1904, d. 1987, g. 1949 i Oslo (borgerlig) m. Ruth Rypdal (f. Johansen Adal), f. 1907 i Borre, d. 1985. Ruth ble første gang g. 1931 i Markus kirke m. musiker (i divisjonsmusikken) Jakob J. Rypdal, f. 1907 i Tresnes i Vestnes, d. 1987, ekteskapet ble oppløst i 1946.
3. Ena, f. 1906, d. 1989, g. 1932 i Nordstrand kirke m. politikonstabel Peder Kind, f. 1904 i Sande, d. 1995.
4. Leif, f. 1907, d. 1982, g. 1939 i Uranienborg kirke m. sanger Ester Aleksandra Bugge, f. 1913 i Oslo. Da Leif giftet seg, var han reiseleder.

Ektefellene til Alf og Leif var født i Kristiania. Men fødestedene ble oppgitt som Oslo ved vielsene siden byen da hadde skiftet navn.

Alf er oppgitt å være født i Njurunda i Sundsvall kommun i Västernorrlands län, Sverige (folketellingene i 1917 og 1923). Både Olaf, Ena og Leif er født i Vikersund i Modum. Ved disse barnas dåp er familien oppgitt å bo på Bjølgerud i 1904 og 1906 (gårdsbruk i Vikersund) og i Vikersund i 1907. Faren blir kalt kontorsjef i 1904 og disponent i 1906 og 1907.

I 1910 bodde familien på seks på Dyregrav (43/6) i Geithus i Modum, Julius Andersen var disponent for en cellulosefabrikk. Senere kilder viser at han arbeidet for Katfoss cellulosefabrikk.

Da Julius Andersen kjøpte Skovbakken høsten 1913, bodde familien fortsatt i Modum. Og det var først sommeren 1916 at de flyttet til Skovbakken. Men dit flyttet de fra Rena hvor de må ha bodd bare en kort tid. Der var Julius Andersen disponent på Rena kartongfabrikk (Rena Kartonfabrik A/S). Noe av det første Julius Andersen gjorde etter at han inngikk kontrakt vedrørende kjøp av Skovbakken var å forsøke å leie ut stedet, dessuten fikk han taksert og forsikret de tre bygningene der. Han fikk også bygd et nytt bolighus litt nordvest for tunet, det ble da kalt forpakkerbolig og ble satt opp i 1914.

Villa — Ljan.

Paa Skovbakken, ca. 20 a 30 min. gange fra Ljan, er tilleie en villa med 6 pene, men ikke store, værelser og kjøkken fra 14 oktober eller senere. Kan besøes naarsomhelst, men eieren træffes paa stedet kun lørdag 11. oktober 5—7 eftm. (HO 30)

Fjøs — Ljan.

Skovbakken pr. Ljan, ca. 10 a 15 min. kjørevei fra villastroget, med fjøs til 12 a 16 kuer, stor, pen leilighed og ca. 50 maal jord, er tilleie fra 14. oktober eller senere. Kan besøes naarsomhelst, men eieren træffes paa stedet kun lørdag 11te oktober 5—7 eftm. (HO 29)

Disse annonsene var *begge* satt inn i Aftenpostens morgenummer fra 8. oktober 1913, bare fem dager etter at kontrakten vedrørende Skovbakken var inngått mellom Kristine Stensrud og Julius Andersen. Det er tydelig at Julius Andersen her ville treffe to forskjellige typer interessenter. Både de som bare ville leie bolighuset, og de som ville drive småbruket og leie husvære. Annonsene var også satt inn i Aftenposten de to neste dagene, men på hver sin dag.

Ljan

Villaen paa Skovbakken, ca. 20—30 min. vei fra Ljan med 6 vær. og kjøk., stor have og desuten endel jord, hønsehus, grisehus etc. billig tilleie. Gaarden (ca. 100 m.) ogsaa tilsalgs.

Denne annonsen var satt inn i Aftenpostens aftennummer fra 26. mars 1914. Nå var det tydeligvis også aktuelt å selge Skovbakken, hvis det ikke ble noe utleie.

Det ser ikke ut til at det alltid var så lett å leie ut på Skovbakken, for frem til våren 1915 var det flere annonser i Aftenposten og Tidens Tegn vedrørende utleie der. Utleien gjaldt flere ganger bare noen værelser. Men i august 1914 var både hele det gamle bolighuset på Skovbakken (med hage, et par mål jord og diverse uthus) og den nybygde boligen nordvest for tunet til leie.

I august 1914 er det en P. Bingsrud på Skovbakken, Ljan som annonserte kyllinger og en eggrugemaskin til salgs. Han har trolig vært en forpakter der, enten av hele eller deler av bruket. Men han har ikke fått tinglyst noen forpaktningkontrakt. På samme tid bodde det også en frue med navn Taranrød på Skovbakken.

Etter forlangende av disponent Andersen ble det 13. oktober 1913 avholdt en branntakst over husene på hans eiendom Skovbakken (185/3). Husene hadde tidligere vært assurert i Akershus

brannkasse, men nå var det ønske om at de skulle assureres i Norges brannkasse. Det var tre hus som skulle takseres og assureres.

- Våningshus på grunnmur, dels tømmer og dels av reisverk av planker med to panel og papp, tekket med bord og stein, takrenner og nedfallsrør: Hoveddel på 8,5 x 7,7 m (4 m høy), utbygning mot nord på 4,1 x 3,1 m (5 m høy) med åpen veranda på 4,3 x 2,2 m (2,5 m høy), tilbygning mot øst på 2,3 x 1,2 m (2,5 m høy). Huset har kjeller med to rom. Første etasje inneholder forgang, kjøkken og tre værelser samt trappeoppgang til andre etasje. Andre etasje inneholder forgang, fire værelser og to klesskap. Huset har én komfyr og fire ovner. Takst kr 8 400.
- Uthus på grunnmur, av bordkledd bindingsverk, tekket med bord og stein, 7,1 x 3,7 m (3 m høyt) som inneholder bryggerhus, vedskur og privet (do). Takst kr 500.
- Uthus på grunnmur, av tømmer, tekket med bord og stein, 9,3 x 9,1 m (3 m høyt) som inneholder fjøs til 12 kyr, tilbygning mot syd på 12,4 x 7,2 m (5 m høy) som inneholder overlåve og lade samt stall til 2 hester og er oppført av bordkledd bindingsverk, tekket med bord og tegl, tilbygning mot syd av tømmer med utvendig panel, tekket med bord og tegl, 6,0 x 5,7 m (3 m høy), inneholder fjøs til 8 kyr. Takst kr 5 100.

Avstanden fra våningshuset til det minste uthuset er oppgitt til 14,5 m mot nord. Og avstanden fra det minste uthuset til det største og tredelte uthuset er oppgitt til 31 m mot vest. Ingen annen bebyggelse ligger med mindre enn 50 m avstand til husene på Skovbakken. Legg merke til at det på Skovbakken på denne tiden var fjøs med plass til hele 20 kyr!

Et kart fra høsten 1913 viser at det også stod et lysthus på Skovbakken på den tiden Julius Andersen kjøpte bruket. Men det hadde trolig såpass liten materiell verdi at man ikke fant det hensiktsmessig å forsikre det.

28. april 1914 ble det holdt en tilleggstakst på Skovbakken. Nå var det en forpakterbygning som skulle forsikres. Den var bygget på grunnmur av planker og tekket med bord og tegl. Forpakterbygningen var 9,1 m lang, 6,1 m bred og 5 m høy. Huset var på to etasjer med kjeller. I første etasje var det gang, to værelser og kjøkken. I andre etasje var det gang, to værelser samt en alkove. I kjelleren var det tre rom. Huset hadde én pipe, fire ovner og én komfyr. Takst kr 7 500.

Avstanden fra det store og flerdelte uthuset og til forpakterbygningen var på 32 m (mot nord, men retningen står ikke i taksten).

Forpakterboligen blir i senere kilder kalt for drengestue (folketellingen fra 1920 og branntakster fra 1932 og 1944). Bygningen var altså satt opp av Julius Andersen, byggemeldingen av huset ble innlevert 2. desember 1913 av arkitekt Gustav Gulbrandsen og «approberet» på visse betingelser av Akers bygnings sjef 16. januar 1914. At Julius Andersen fikk satt opp en forpakterbolig, viser at han neppe hadde tenkt å bli småbruker på Skovbakken. Gårdsdriften hadde han nok tenkt å la andre ta seg av, og vedkommende kunne disponere sin egen bolig. Men som det går frem av hva som står lenger ned i artikkelen, så kalles Julius Andersen flere ganger for gårdbruker. Han kan derfor likevel godt ha stått for mye av gårdsdriften selv, uten at det nødvendigvis betyr at han selv direkte tok så mye del i den.

Det ble også avholdt branntakster på Skovbakken i 1932 og 1944. Se mer om dette lenger ned i artikkelen.

På et flyfoto over området fra 1937 sees alle de fire nevnte husene på Skovbakken:

1. Hovedbygning
2. Lite uthus
3. Stort uthus i flere deler
4. Forpakterbolig/Drengestue

Tallene står rett til venstre for husene, men hovedbygningen kan være litt vanskelig å se. Det store uthuset er nå påbygd/endret og ser nå ut til å bestå av fem sammenbygde deler. Øst for husene sees Holmveien, som går tvers gjennom Skovbakken-området. Der går det en gangvei i dag.

Ved å bruke godt synkroniserte flyfoto på internett kan det beregnes hvor husene lå i forhold til dagens landskap. Kryssene på flyfotoet på neste side er satt *omtrent* midt på der bygningene lå, på det store og flerdelte uthuset er det da satt midt på den delen som inneholdt overlåve, lade og stall.

3. juli 1916 flyttet Julius Andersen, kona Hulda og barna Alf, Olaf, Ena og Leif fra Rena til Skovbakken. Det kan leses ut av den kommunale folketellingen for Aker fra 1917.⁴⁸ Ikke så lenge etter stod denne annonsen i avisa:

Christiania Nyheds- og Avertissements-Blad fra 9. september 1916.

⁴⁸ Adresseboka for Aker fra 1916/17 viser også at Julius Andersen har bodd på Rena. Han er der nemlig oppført som «Andersen, Julius, Skovbakken, Rena».

Den nybygde forpakterboligen skulle leies ut til noen som kunne drive småbruket. For det hadde ikke Julius Andersen tenkt til å gjøre selv, han hadde nemlig planer om å starte en renovasjonsbedrift på Skovbakken.

Men han hadde også andre jern i ilden. I løpet av 1916 kjøpte Julius småbruket Asperud (husmannsplass under Lerdal gård frem til 1910) og fire Slime-bruk på Klemetsrud⁴⁹. Her er en oversikt over eiendomstransaksjonene:

Julius Andersen, Rena, kjøpte Asperud (189/6) og fraskilt tomt (189/12) ved skjøte datert 12. januar 1916 og tinglyst 21. januar samme år for kr 18 500.

Solgt til A/S Asperud ved skjøte datert 31. oktober 1917 og tinglyst 9. november samme år for kr 32 000.

Julius Andersen kjøpte Slime-Ødegården (176/1), Søndre Slime (176/7) og Søndre Slime 176/8) ved skjøte datert 7. juli 1916 og tinglyst 21. juli samme år for kr 23 000. Kjøpekontrakt datert 26. april 1916.

Solgt til A/S Limosen torvstrøfabrikk ved skjøte datert og tinglyst 5. oktober 1917 for kr 32 000.

Julius Andersen kjøpte Søndre Slime (176/6) ved skjøte datert 31. oktober 1916 og tinglyst 10. november samme år for kr 5 000.

Solgt til Haakon Sorteberg ved skjøte datert 31. oktober 1917 og tinglyst 9. november samme år for kr 5 000. Selger er Julius Andersen, Skovbakken, Ljan.

Da alle eiendommene var solgt ut igjen høsten 1917, stod Julius Andersen igjen med en fortjeneste på kr 22 500 (men da er ikke omkostninger trukket fra). Det var langt mer enn han hadde gitt for Skovbakken fire år tidligere. Julius Andersen tok for øvrig opp et lån høsten 1916 på 15 000 kroner med pant i Skovbakken.

Befolkningen på Skovbakken i 1917 (to husholdninger i to hus):

Andreas Julius Andersen, født 20. juni 1867 i Østre Aker, gårdbruker, gift, flyttet til Norge 19. desember 1903, flyttet til Aker fra Rena 3. juli 1916 (gjelder hele familien)

Hulda Gustafa Andersen, født 5. april 1881 i Sundsvall, husmor, gift

Alf Andersen, født 4. juni 1902 i Njurunda i Västernorrlands län, barn, ugift

Olaf Andersen, født 21. april 1904 i Vikersund, Modum, barn, ugift

Ena Andersen, født 2. februar 1906 i Vikersund, Modum, barn, ugift

Leif Andersen, født 12. november 1907 i Vikersund, Modum, barn, ugift

Hans Gustaf Andersson, født 1. oktober 1883 i Jönköping, svensk, tjenestegutt, flyttet til Aker fra England 3. oktober 1917

Helga Marie Hansen, født 15. juli 1893 i Borge, tjenestepike, flyttet til Aker fra Kristiania 2. mars 1917

---

⁴⁹ I dag er det mer naturlig å kalle området for Bjørndal.

Marie Helevine Olsen, født 25. februar 1915 i Rolvsøy, pikens barn

Anton Karelius Lie, født 24. februar 1888 i Setskog, vognmann, flyttet til Aker fra Ski 14. april 1917

Georg Meissner, født 9. oktober 1881 i München, tysk, verksmester, gift, innflyttet til Aker
1. oktober 1914 (gjelder hele familien)

Marie Meissner, født 24. februar 1883 i Rofsbürg, tysk, husmor, gift

Gertrud Meissner, født 30. juni 1905 i Esslingen, tysk, datter

Erwin Meissner, født 4. november 1912 i Gøppingen, tysk, sønn

Personer med to fornavn har fått ett av navnene understreket i (den originale) tellingen, det må være navnet som ble brukt til daglig. Leiligheten som Julius Andersen og familien (med tjenestefolk) bodde i og eide hadde 7 rom og 1 kjøkken (altså hovedbygningen), det var ikke innlagt strøm. Leiligheten som Georg Meissner og familien bodde i og leide av Julius Andersen hadde 4 rom og 1 kjøkken (altså forpakterboligen), det var ikke innlagt strøm. De betalte 400 kroner pr. år i leie.

Legg merke til at det er Julius Andersen selv som kalles gårdbruker. Og husfaren i forpakterboligen er en tysk verksmester. Så da hadde kanskje ikke Julius fått noen til å drive bruket for seg allikevel?

Da Julius Andersen og familien hans flyttet til Skovbakken sommeren 1916, var planleggingen allerede godt i gang i forbindelse med omleggingen av jernbanen om Hauketo. Den stod ferdig i begynnelsen av 1925. Under byggingen av Smålensbanen i siste halvdel av 1870-årene bodde det mange jernbanearbeidere på Skovbakken, det viser folketellingen fra nyttårsaften 1875. Under omleggingen av jernbanen skulle også Skovbakken huse arbeidsfolk. Nå skulle de riktig nok ikke bo på selve tunet til Skovbakken, men i en barakke som ble satt opp øst for tunet, like vest for den nye jernbanetraséen.

Det var tidligere blitt ekspropriert grunn fra Skovbakken i forbindelse med den planlagte jernbaneutbyggingen. Dette ble gjort etter takseringer fra 31. august 1915 (undertakst) og 17. november 1915 (overtakst). Etter en overenskomst mellom Julius Andersen og jernbaneanlegget, datert 27. august 1919 og tinglyst 19. september samme år, ble det nå avstått ytterligere et areal på ca. 2 ar (ca. 200 kvm) med dyrket mark etter den tidligere taksten på 15 kroner pr. ar. Der skulle det oppføres en arbeiderbarakke. Det ble også gitt rett til opparbeidelse av en adkomstvei fra bygdeveien til barakken for benyttelse i anleggstiden, dessuten kunne det fritt hentes vann til barakken fra en brønn som var omtalt i den nevnte taksten. For dette betalte jernbanen en engangssum på 400 kroner.

I ukeavisen Alarm (organ for Norsk syndikalistisk federation) ble det i årene 1921–1923 stadig annonsert møter som føderasjonen holdt i Skogbakkens barakke, senere ble de holdt i Hauketo hvilebarakke. Her foregikk det altså radikal arbeideragitasjon blant jernbanearbeiderne som bodde der, og kanskje også andre.

Den nye traséen til Smålensbanen ble tatt i bruk 15. februar 1925, men *offisiell* åpning av den nye jernbanelinjen og stasjonen på Hauketo var først én uke senere.

Allerede før Julius Andersen og familien hans flyttet til Skovbakken, var altså den østlige delen av

eiendommen taksert med tanke på ekspropriasjon, og muligens var også da selve ekspropriasjonen gjennomført allerede. Det beslaglagte arealet gikk da (selvsagt) langs den planlagte jernbanetraséen med noen meter på hver side. Til sammen var det litt over 12,4 mål som ble ekspropriert.⁵⁰ Dette arealet strakk seg fra det som i dag *omtrentlig* er den vestre kanten av Holmliveien og østover til den historiske grensen mot gården Lerdal. Etter ekspropriasjonen grenset derfor ikke Skovbakken lenger mot Lerdal i øst, men til jernbanens areal som der var avgrenset med et gjerde. Nord og sør for Skovbakken ble det tilsvarende ekspropriert areal fra Rydningen (nesten 9,1 mål) og Ravnåsen (uvisst hvor mye). Skovbakkens eksproprierede areal ble først målt opp ved en offentlig kart- og oppmålingsforretning som ble avholdt 14. desember 1926. Og det ble først formelt fradelt Skovbakken ved en skylddelingsforretning avholdt 2. oktober 1945, eiendommen ble da gitt bruksnummer 27 og en skyld på 13 øre.

Det gule området på kartutsnittet over viser det som i dag er igjen av bnr. 27 (ca. 8,2 mål). Det opprinnelige eksproprierede arealet omfatter *i tillegg* grunnen litt lenger vest, omtrent der Holmliveien går i dag.

Erstatningen som ble gitt til Julius Andersen etter takseringen i 1915 var på 1 130,65 kroner. Og da stemmer det ikke med 15 kroner pr. ar, altså 150 kroner pr. mål. Det kan ha blitt gjort en skjønnsmessig vurdering av arealets størrelse i 1915, som har gjort at Julius Andersen fikk for lite i erstatning. Etter det oppmålte arealet i 1926 burde den ha vært på litt over 1 865 kroner. Beløpet som ble utbetalt i erstatning tilsvarer 75 452 kroner i dag, justert etter konsumprisindeksen (regnet fra nov. 1915 til juni 2025).

Omleggingen av jernbanen om Hauketo ser ikke ut til å ha vært særlig populær hos eierne og beboerne på mange av de eiendommene som ble berørt av den. Og det var kanskje ikke så rart, areal ble ekspropriert, og eiendommer ble forringet. I boka *TOG OG SKINNER GJENNOM HOLMLIA* (av Marius Park Pedersen, se kildeoversikten) er det gjengitt et skriv fra lokale beboere:

⁵⁰ 12 439,1 kvadratmeter.

«Undertegnede leieboere paa gaarden Skovbakken samt naboer til denne eiendom erklærer herved at saalænge vi har boet på gaarden eller i naboskapet av denne eiendom har der alltid været udmærket godt og koldt drikkevand i den brønd «ile eller opkomme» som findes paa stedet og ligger lige ved Lerdals skog og paa den grund, som der nu er tale om, kan bli optat av jernbanen. Endog i meget tørre somre, som for ex. i sommeren 1914, var der tilstrækkelig og godt drikkevand, saavel til gaardens beboere og gaardens besætning som til enkelte av undertegnendes naboer, som da manglede vand.» Skovbakken 24. august 1915.

Signert Ingeborg Taranrød, forpagterske, Fru Signe Hagen, K.A. Urstad, O.E. Hverven, Sigurd Johansen, Hans Ruud, Johan Haugen, Maria Meissner, Johan Lie, Edv. Hermansen.

O.E. Hverven var eier av Solvang, der Hauketo skole opprinnelig lå (senere adresse Holmveien 2), Sigurd Johansen var eier av Rydningen, Hans Ruud var eier av villa Vesthagen på Asperud, Johan (Thorkildsen) Haugen var eier av Lerdal, Maria Meissner (tysk) og familien hennes leide forpakterboligen på Skovbakken (funnet der i 1917), Johan Lie var eier av både Ravnåsen og Lia (men bodde ingen av stedene) og Edvard Hermansen bodde i Lia i 1910 og på Vesthagen (hos Ruud) i 1920. Ingeborg Taranrød har tydeligvis forpaktet Skovbakken (eller deler av bruket) av Julius Andersen som hadde kjøpt eiendommen to år tidligere, men ikke flyttet dit ennå. Sannsynligvis bodde Ingeborg i hovedbygningen. Fru Taranrød er også funnet nevnt som beboer på Skovbakken i 1914. Men hun fikk ikke tinglyst noen forpaktingskontrakt. Ved et skjøte datert 5. desember 1919 og tinglyst 6. februar 1920 kjøpte Ingeborgs sønn, Asbjørn, Nordre Slime (176/1) og Søndre Slime (176/7). Dette var to av de brukene som Julius Andersen hadde eiet fra 1916 til 1917, men Asbjørn Taranrød kjøpte dem altså *ikke* direkte fra Julius Andersen. I 1920 bodde Ingeborg Taranrød og sønnen Asbjørn på Nordre Slime, hovedbølet på Slime. Ingeborg ble i 1920 oppgitt å være gift, hun hadde født tre barn som alle levde. Men av familien var det altså bare sønnen Asbjørn hun da bodde sammen med. Taranrød barnehage på Bjørndal er for øvrig oppkalt etter denne familien.

Et kart fra 1915 viser at den omtalte brønnen (eller ilen/oppkommet) lå lengst øst på Skovbakken, opp mot grensen til Lerdals eiendom. Den ville bli liggende øst for den planlagte jernbanetraséen, på ekspropriert grunn. Og jernbanelinjen ville hindre adkomst til brønnen. Flere av naboene til Skovbakken var tydeligvis avhengige av å hente vann der når det var spesielt tørre somre. Og brønnen var særdeles viktig for beboerne på Skovbakken, den hevdes nemlig å være den eneste vannkilden på Skovbakken som var egnet til drikkevann for mennesker. Helene Mathisen⁵¹, som hadde bodd på Ravnåsen i 16 år og i naboskapet til Skovbakken i til sammen 24 år, tiltrådte erklæringen fra naboene og skrev i sakens anledning: «Kommer Skovbakken væk vil der til sine tider bli meget vanskelig med drikkevand ogsaa for mit hus. Kan ogsaa bevidne at der på Skovbakken ikke findes andet drikkevand for mennesker end i nævnte ile.»

I mars 1918 averterte Julius Andersen i avisa etter en kontormann eller student som hadde ettermiddagen fri og kunne delta i gårdsarbeide. Vedkommende kunne få leid et værelse på Skovbakken. Året før hadde Julius etablert en renovasjonsbedrift på Skovbakken, så det hadde nok blitt mindre tid til gårdsarbeide.

---

51 Dette er Helene Karoline Simensen, som av og til skrev seg som Mathisen etter at hun ble enke. Årsaken var at barna etter hvert tok navnet Mathisen til etternavn (sønnes opprinnelige patronym, faren het Mathias Simensen).

Befolkningen på Skovbakken i 1920 (fire husholdninger i to hus):

Andreas Julius Andersen, født 20. juni 1867 i Østre Aker, gift, gårdbruker (hovederverv),
renovasjonsforretning (bierverv), husstandens hovedperson

Hulda Gustafva Andersen, født 5. april 1881 i Sundsvall, Sverige, gift 20. juli 1901, husmor, 4 barn
som alle lever, hustru

Alf Andersen, født 4. juni 1902 i Sverige, ugift, butikkekspeditør hos Chr. A. Dahl
isenkramforretning, Torvet 4, Kristiania, sønn

Olaf Andersen, født 21. april 1904 i Vikersund, Buskerud, ugift, gårdsarbeide hjemme uten lønn,
sønn

Ena Andersen, født 2. februar 1906 i Vikersund, Modum, Buskerud, ugift, skolebarn, datter

Leiv Andersen, født 12. november 1907 i Modum, Buskerud, barn, sønn

Harald Thorolf Edvardsen Lynne, født 9. februar 1888 i Kristiania, gift, 2 barn som begge lever,
kjører, arbeider for gårdbruker Julius Andersen, Skovbakken, Ljan, tjener

Edvin Nicolaiesen, født 24. oktober 1902 i Østre Toten, ugift, gårdsarbeider, tjener

-----
Emil Martinus Nilsen, født 19. mars 1876 i Østre Aker, gift, formann hos A/S Chr. Grønvold mek.
Verksted, husstandens hovedperson

Martha Pauline Nilsen, født 29. august 1886 i Kristiania, gift 12. april 1911, husmor, 2 barn som
begge lever, hustru

Arne Eilif Kjeld Nilsen, født 8. mai 1912 i Tinn, barn, sønn

Rolf Knut Frimann Nilsen, født 10. mars 1918 i Østre Aker, barn, sønn

-----
Anton Larssen, født 17. januar 1895 i Sverige, gift, lagermann hos Severin Jacobsen manufaktur og
herreekvipering, Kristiania, svensk statsborger, husstandens hovedperson

Julie Larsen, født 30. september 1895 i Stabekk, Bærum, gift 5. januar 1919, husmor, frue, ett barn
som lever, hustru

Sonja Marie Larsen, født 16. juni 1919 i Aker, ugift, barn, svensk statsborger, datter

-----
Artthur Pettersen (sic), født 25. september 1893 i Asker, gift, renovasjonskjører for gårdbruker
Julius Andersen, Skovbakken, Ljan, husstandens hovedperson

Bergliot Otilie Pettersen, født 31. mai 1899 i Fredrikstad, gift 10. desember 1917, husmor, 2 barn
som begge lever, hustru

Asbjørn Pettersen, født 8. juni 1918 i Svinndal, Våler, ugift, barn, sønn

Borghild Pettersen, født 12. mars 1920 i Nittedal, ugift, barn, datter

Anton Larssen (egentlig Larsson) kjøpte tomt (Skogly, 185/10) på Skovbakken av Julius Andersen i 1920, og familien bygde seg hus der. Familien ble boende der (i to generasjoner) i ca. 70 år. Se mer om dem på s. 65 og 66 under omtalen av Skogly.

Det var to bolighus på Skovbakken i 1920, begge på 1 1/2 etasje. Husholdningen til Julius Andersen bodde i hovedbygningen som inneholdt 7 beboelsesværelser (ett av dem var bare beboelig i sommerhalvåret) og 1 kjøkken, og de tre andre husholdningene bodde i drengestua (tidligere kalt forpakkerbolig) som inneholdt 3 beboelsesværelser og 2 kjøkken. Ett av værelsene i andre etasje i drengestua må ha blitt gjort om til kjøkken. Familiene til Emil Martinus Nilsen og Anton Larssen bodde på ett rom og kjøkken hver, mens familien til Arthur Pettersen bodde på ett rom (uten kjøkken).

Befolkningen på Skovbakken i 1923 (fire husholdninger i to hus):

Andreas Julius Andersen, født 20. juni 1867 i Østre Aker, småbruker, gift
Hulda Andersen, født 5. april 1881 i Sundsvall, Sverige, husmor, gift
Alf Andersen, født 4. juni 1902 i Sundsvall, Sverige, handelsmann, ugift
Olaf Andersen, født 21. april 1904 i Modum, medhjelper hjemme, ugift
Ena Andersen, født 2. februar 1906 i Modum, skoleelev, ugift
Leif Andersen, født 12. november 1907 i Modum, skoleelev, ugift

Familien bodde på Skovbakken pr. 1. desember 1921, bortsett fra Alf som flyttet fra Hamburg til Skovbakken 20. desember 1921. Navnet Julius er understreket i (den originale) tellingen.

Clas Jordanson, født 4. mars 1892 i Holmdal, Sverige, svensk statsborger, renovasjonskjører, gift
Janna Matilde Jordanson, født 29. juli 1889 i Fetsund, husmor, gift
Klara Amanda Nilsson, født 23. juli 1909 i Sørumsand, skolebarn, ugift
Magda Elida Nilsson, født 4. juni 1912 på Bekkelaget, skolebarn, ugift
Astrid Matilde Nilsson, født 27. juli 1914 på Bekkelaget, skolebarn, ugift
Johannes Jordansson, født 15. november 1920 i Kristiania, ugift

Familien bodde på Skovholt, Ljan pr. 1. desember 1921 og flyttet i januar 1923 til Skovbakken. De tre eldste barna var fra morens første ekteskap med murer Erik August Nielsen.

Kr. Hartvik Kristiansen, født 5. mars 1892 i Lier, møbelsnekker, gift
Augusta Kristiansen, født 9. november 1901 i Dalsed, Sverige, husmor, gift
Udøpt, født 7. oktober 1923 på Ljan, sønn

Familien bodde i Ski pr. 1. desember 1921. Derfra flyttet de 1. mai 1922 til Osterhaus' gate 9 og videre 16. april 1923 til Ljan. Kirkeboka for Nordstrand viser at sønnen ble døpt 25. mai 1924 og fikk navnet *Kjell Arne*. Et par-tre år før krigen flyttet familien Kristiansen fra Skovbakken til Ravnåsen hvor de også ble boende. Kristian Hartvik døde i 1985, og i 1990 flyttet Augusta fra Ravnåsen til et aldershjem (død 1993).⁵² Hun var den siste som bodde på Ravnåsen, det gamle våningshuset der står fortsatt (2025).

Leif Olsen, født 17. juli 1894 i Drøbak, gartner, ugift
Hjalmar Leonard Johansen, født 3. juni 1905 i Gjerpen, renovasjonskjører, ugift

Leif Olsen bodde på Ekholt i Frogn pr. 1. desember 1921, han hadde flyttet fire ganger siden 1921. Hjalmar Leonard Johansen bodde på Skovbakken, Ljan pr. 1. desember 1921.

Julius Andersen og familien bodde fortsatt i hovedbygningen som er oppgitt å ha 6 beboelsesrom og 1 kjøkken. De andre husholdningene bodde i forpakterboligen/drengestua, familiene til Clas Jordanson og Kr. Hartvik Kristiansen bodde på ett rom og kjøkken hver, og de to ungene bodde sammen på ett rom (uten kjøkken). Alle boligene i begge husene hadde innlagt elektrisk lys. Det betyr at Skovbakken fikk innlagt strøm en gang mellom 1. desember 1917 og 1. desember 1923.

---

⁵² På gravstøtta er Kristian Hartvik Kristiansen *også* oppført med 5. mars som fødselsdato, men i følge kirkeboka for Lier ble han født 23. mars 1892. Kirkebøker og gravstøtte viser at Augustas fulle navn var Martha Augusta Kristiansen (f. Johansson).

Beboere i Skogbakkens barakke / jernbanens barakke i 1923:

Sigurd Andersen, født 22. august 1888 i Sande, anleggsarbeider, gift
Haakan Svendsen, født 30. november 1884 i Østerdalen, anleggsarbeider, gift
Alfred Hamborg, født 23. april 1891 på Ø. Toten, anleggsarbeider, gift
Gunnar Stræte, født 22. februar 1883 i Våler, anleggsarbeider, gift
Kristian Jensen, født 8. desember 1895 på Jevnaker, anleggsarbeider, gift
Anders Pedersen, født 15. november 1883 i Brandbu, anleggsarbeider, gift
*Rolf Arnsen*⁵³, født 27. august 1891 på Eidskogen, anleggsarbeider, gift
Iver Bergersen, født 16. februar 1899 på Hadeland, anleggsarbeider, gift
Dorthea Svendsen, født 6. oktober 1870 i Hamre, pr. Bergen, kokke, gift

Sigurd, Haakan, Alfred og Gunnar bodde alle på Skogbakken, Ljan pr. 1. desember 1921 (de ser ut til å ha flyttet dit samme høsten). Da bodde Kristian på Jevnaker Bakken (sic), Anders på Gran, Rolf i Moss, Iver på Roa og Dorthea i Pilestredet 38. Både Kristian og Dorthea hadde flyttet til Skovbakken våren 1923.

Barakken bestod av 4 beboelsesrom og 1 kjøkken. Den hadde innlagt elektrisk lys. Anleggsarbeiderne som bodde der arbeidet med omleggingen av jernbanen om Hauketo. Grunnen som barakken stod på var ekspropriert av jernbanen i 1919 og hørte ikke lenger til eiendommen/småbruket Skovbakken, men til staten (se s. 40).

Ved en skylddelingsforretning avholdt 8. mai 1922 og tinglyst 12. mai samme år ble Skovbakken delt i to deler. Dette ble gjort ved at den delen av eiendommen som lå øst for Holmveien (som i skylddelingsdokumentet ble kalt Hauketoveien)⁵⁴ ble fradelte og gitt bruksnummer 9. Den fradelte eiendommen fikk en skyld på 45 øre, mens den gjenværende parten av eiendommen (bruksnummer 3) da beholdt en skyld på 46 øre. Eiendommen ble altså delt i to like store parter, målt etter landskyld (på ett øre nær). Men i areal var den fradelte østlige parten noe større enn den gjenværende parten. Hensikten med denne fradelingen var å skille ut og selge byggetomter. Én parsell (Skogly) var allerede solgt til Anton Larsson i 1920, men denne parsellen var ennå ikke skyldsatt og fradelte som egen eiendom, og det var da heller ikke tinglyst noe skjøte på denne. Begge de to partene av Skovbakken tilhørte familien til Julius Andersen (i to generasjoner) frem til kommunen overtok i siste halvdel av 1960-årene, men flere tomter ble fradelte og solgt ut av familien fra den østre delen. Den østlige delen av Skovbakken blir for øvrig behandlet i et eget kapittel senere i artikkelen.

---

⁵³ Det er senere skrevet *Arntsen* med blyant.

⁵⁴ Det er mulig at Holmveien ennå ikke var et innarbeidet veinavn, men dette kan også bero på en misforståelse. I adresseboka for Aker fra 1922 er i hvert fall Julius Andersen oppgitt med adresse «Skovbakken, Holmavn., Ljan st.»

Fra gangveien gjennom Skovbakken, sett mot sør. Gangveien følger den gamle traséen til Holmveien. I 1922 ble Skovbakken delt i to deler langs denne veien. Den fradelte parten øst for Holmveien (til venstre på bildene) fikk bnr. 9, mens den gjenværende parten vest for Holmveien beholdt bnr. 3. På den østre parten skulle det fradeles og selges tomter.

Foto: Gunnar Hauger, juli 2023

Etter forlangende av gårdbruker Julius Andersen ble det 26. januar 1932 avholdt en ny branntakst over husene på hans eiendom Skovbakken (185/3), Nordstrand. Det var nå seks hus som skulle takseres og assureres i Norges brannkasse. I våningshuset var det innlagt både vannpumpe og elektrisk lys.

- Våningshus på grunnmur, laftet av tømmer med to panel, tekket med bord og tegl, 10,7 x 8,5 m (5,5 m høyt), har et vindfang på 3 x 1,5 m (2,5 m høyt). Kjeller med to rom. Første etasje inneholder gang, kjøkken, tre værelser og veranda. Andre etasje inneholder gang og fire værelser. Huset har elektrisk komfyr og fire ovner. Takst kr 20 000.
- Drengestue på grunnmur, laftet av planker med utvendig panel, tekket med bord og tegl, 9,1 x 6,1 m (6 m høy). Kjeller med bryggerhus og to rom. Første etasje inneholder gang, kjøkken og to værelser. Det samme i andre etasje. Huset har bryggepanne, tre ovner og én komfyr. Takst kr 14 000.
- Bryggerhus på grunnmur, utpanelt bindingsverk, tekket med bord og tegl, 7 x 3,7 m (2,5 m høyt). Inneholder bryggerhus og bod. Huset har bryggepanne. Takst kr 1 200.
- Garasje av utpanelt bindingsverk, tekket med bord og bølgeblikk, 16,5 x 6,3 m (3 m høy). Inneholder garasje og vognskur. Takst kr 1 500.
- Uthus (lade og stallbygning) på grunnmur, dels av utpanelt bindingsverk og dels av tømmer,

tekket med bord og tegl, 12,3 x 9 m (5 m høyt). Tilbygd hønsehus i syd, 6 x 5,7 m (3 m høyt) samt stall, 9,2 x 9 m (3 m høy). Huset inneholder hønsehus, vognskur, låve og stall. Takst kr 16 000.

- Skur av bindingsverk, tekket med bord og bølgeblikk, 8 x 4,5 m (3 m høyt). Ett rom. Takst kr 300.

Samlet takst kr 53 000.

Avstanden fra våningshuset til bryggerhuset er oppgitt til 14 m. Og avstanden fra uthuset til drengestua er oppgitt til 34 m. Garasjen og uthuset støtet mot hverandre. Ingen annen bebyggelse ligger med mindre enn 50 m avstand til husene på Skovbakken.

30. august 1944 ble en fullverdibranntakst holdt over bygningene på Skovbakken (185/3), Nordstrand⁵⁵, Aker, tilhørende Julius Andersen og hans hustru. Drengestua skulle nå forsikres separat, siden den var et eget våningshus.

- Våningshus på grunnmur, laftet av tømmer med to panel, tekket med bord og teglstein, 8,5 x 7,7 m (5 m høyt). Har tillegg mot nord, 4,2 x 3,1 m (6 m høyt), veranda i nord, 4,3 x 3 m (3 m høy) og kjøkkengang i øst, 3,1 x 1,5 m (2,5 m høy). Det er innlagt vannpumpe og lys. Huset inneholder kjeller med husholdningsrom og potetkjeller med bord tak og jordgulv. I første etasje er det kjøkkengang, kjøkken, to stuer, entré og veranda. I andre etasje er det gang og fire soveværelser. Huset har seks ovner og én elektrisk komfyr. Takst kr 36 500.
- Bryggerhus på grunnmur, av utpanelert bindingsverk, tekket med bord og teglstein, 7,2 x 3,8 m (4 m høyt). Inneholder bryggerhus og bod. Bryggerhuset har støpt gulv og boden jordgulv. Videre er det privet (do) med bordgulv. Takst kr 4 300.
- Fjøs på grunnmur og gjødselkjeller, laftet av tømmer, tekket med bord og teglstein, 9,3 x 9 m (4 m høyt), nå innredet som grisehus med planker gulv og bord tak, forgang med planker gulv. Takst kr 13 500.
- Låve på pilarer, av utpanelert bindingsverk, tekket med bord og teglstein, 12,3 x 7,5 m (6 m høy). Inneholder forrom og låve samt fjøs i den ene lade. Fjøsrommet har planker vegger og gulv samt bord tak. Takst kr 13 800.
- Garasje på grunnmur (tidligere stall), laftet av tømmer med innvendig rabbitspuss vegger og tak, tekket med bord og teglstein, jordgulv. Takst kr 3 300.
- Vedskur av utpanelert bindingsverk, tekket med bord og teglstein, 11 x 6,3 m (2,5 m høyt), inneholder hønsehus med bordgulv, for øvrig jordgulv. Takst kr 1 700.

Samlet takst kr 73 100.

Den tidligere stallen var nå altså omgjort til garasje (overgang fra hest og vogn til bil). Garasjen som ble taksert i 1932 var nå «defekt» og skulle rives.

---

⁵⁵ I branntakstene fra 1932 og 1944 blir Skovbakken oppgitt å ligge på Nordstrand. Det er fordi området tilhørte Nordstrand prestegjeld/sogn helt frem til 1984 (men lokalkirken var Ljan fra 1932, se s. 94). Dette er også bakgrunnen for bydelsnavnet Søndre Nordstrand, området utgjør den søndre delen av det tidligere Nordstrand prestegjeld/sogn.

Avstanden fra våningshuset til bryggerhuset er oppgitt til 13,5 m mot nord, og avstanden fra våningshuset til vedskuret/hønsehuset er oppgitt til 25 m mot vest. Alle uthus (inkludert garasjen) utenom bryggerhuset støtet mot hverandre. Avstanden fra fjøset (grisehuset) til våningshuset på naboeiendommen (forpakterboligen/drengestua) er oppgitt til 34 m.

Samme dag ble det holdt en egen separat fullverdibranntakst for drengestua nord for tunet. Huset stod ikke på egen utskilt grunn, men var en del av bruksnummer 3. Det blir oppgitt å ligge ved Holmveien i Nordstrand, Aker og tilhørte Julius Andersen og hans hustru. Huset var et våningshus på grunnmur, laftet av planker med innvendig panel, tekket med bord og teglstein, 9,2 x 6,1 m (5 m høyt). Innlagt lys, to leiligheter. Huset hadde kjeller som inneholdt bryggerhus, gang, husholdningsrom og brennselrom. Støpt gulv og panelt tak. I første etasje var det gang, to stuer, entré og kjøkken. I andre etasje var det gang, stue, soveværelse og kjøkken. Huset hadde to ovner og to vedkomfyrer. Takst kr 23 800.

Våningshuset (hovedbygningen) beskrives litt forskjellig i de tre branntakstene fra 1913, 1932 og 1944, men det er likevel ikke tvil om at det er det samme huset. Det er spesielt angivelsen av størrelsen på huset og dets utforming i 1932 som ikke stemmer helt med beskrivelsene i 1913 og 1944. I andre etasje i forpakterboligen/drengestua var et rom bygget om til kjøkken allerede en gang mellom 1917 og 1920. I det lille bryggerhuset nord for våningshuset (hovedbygningen) ser det ikke ut til at det har skjedd noen spesielle endringer mellom 1913 og 1944. Men det hadde vært en vesentlig utbygging av uthusene ellers (som utgjorde ett bygningskompleks) etter at Julius Andersen overtok Skovbakken, deres bruksområde hadde også i stor grad endret seg. De to fjøsene bygges om til hønsehus og stall, og det bygges vognskur og garasje. Et nytt skur bygges også. Det satses altså ikke lenger på storfehold. Virksomheten til renholdsverket (se neste side) skulle prioriteres, det trengtes plass til hester, vogner og biler. Senere skjer det nye endringer. Bl.a. innredes det grisehus, og stallen bygges om til en ny og bedre garasje, den gamle garasjen rives.

Ellers viser to rapporter til Oslo bygningskontroll at det ble byggemeldt et skur på Skovbakken i 1922, det stod ikke der lenger i 1966. Det ble også byggemeldt en arbeidsbrakke på 48 kvm i 1947 (med et tilbygg på 7,8 kvm) og en garasje for to lastebiler på nesten 71 kvm i 1964.

Byggesaksdokumenter viser at det nevnte skuret utgjorde den helt sørøstre delen av det store uthuskomplekset (se flyfoto s. 37). Det skulle gi plass til vognredskaper og kalles et vognskur. Arbeidsbrakka skulle føres opp av en tidligere militærbrakke som Julius Andersen hadde kjøpt. Den skulle brukes til vaske-, hvile- og skifterom for renholdsverkets ansatte. Dessuten skulle det innredes kontor der. Brakkebygningen, som var ment å være midlertidig, skulle plasseres i skogen ved søppelfyllinga. Dobbeltgarasjen skulle settes opp som erstatning for en nedbrent bygning, så det hadde altså vært brann på Skovbakken.⁵⁶ Den ble satt opp der det tidligere hadde vært uthus, litt nordvest for det gamle våningshuset. Det var ferdigbesiktigelse av garasjen i februar 1968. Siden Skovbakken lå innenfor det området som bystyret i 1962 besluttet å ekspropriere,⁵⁷ måtte det derfor tinglyses en midlertidighetserklæring før bygningskontrollen godkjente oppføring av garasjen.

---

⁵⁶ Avisnotater viser at et gammelt uthus i Holmveien 33 brant ned til grunnen i 1963.

⁵⁷ Dette gjaldt større områder i tidligere Aker kommune, kommunen forbeholdt seg retten til å kunne ekspropriere de eiendommene de ønsket med tanke på boligbygging.

Nordstrand Renholdsverk

Aftenpostens morgenummer fra 20. juni 1942

Julius Andersen, innehaveren av Nordstrands Renholdsverk, fyller i dag 75 år.

Han er født i Østre Aker i 1867 og blev 14 år gammel ansatt som volontør ved Nylands Verksted, hvor han arbeidet inntil hans utferdstrang drev ham til å reise utenlands i 25-års alderen. Han oppholdt seg i Skottland et års tid, kom tilbake til Norge og gikk inn i cellulosebranchen. Etter å ha arbeidet vel 3 år ved Mjøndalen Cellulosefabrikk blev han sammen med den kjente celluloseingeniør Qviller antatt til å lede oppførelsen av en større cellulosefabrikk nær Sundsvall i Sverige, hvor han etter igangsetningen ansattes som disponent. I 1903 flyttet han tilbake til Norge, da han blev disponent ved Katfoss cellulosefabrikk på Modum. I 1913 kjøpte Andersen småbruket Skovbakken ved Hauketo og flyttet nogen år etter dit for å pleie sin interesse for jordbruk. I 1917 begynte han med renovasjon i Nordstrand sokn og har opparbeidet dette til å bli den største private renovasjonsbedrift i Aker og Bærum.

Nordstrands blad fra 20. juni 1942⁵⁸

Ukens navn: Julius Andersen

Om de ikke har sett mannen, så kjenner de i hvertfall bilen, den grålakkerte lastevognen C 50039 med «Julius Andersen» på døra. Den er å se støtt og stadig rundt hele Nordstrand, fra Simensbråten til Hauketo hvor den hører hjemme, fra Abelsø til øyene.

Julius Andersen er født på Sinsen i Østre Aker i året 1867. Far hans var kusk, og moren tjenestegjente hos familien Schoug. Senere slo Andersen seg på krøtterhandel, og hadde sin forretning på Frøen ved Majorstua. Her vokste Julius opp.

Allerede 14 år gammel tok han arbeid. For 12 kroner måneden ble han volontør ved Nylands

⁵⁸ Dette er i utgangspunktet en ordrett avskrift fra avisen, men det er gjort tre bagatellmessige språklige endringer i teksten. Den samme artikkelen stod også i Akers-Posten dagen før.

Verksted. Ved dette verkstedet ble han i samfulle tolv år.

Da var det utfartsblodet drev ham, og han tilbragte et års tid utenlands, vesentlig i Skottland. Der ute leste han i avisene om cellulosefabrikkene som ble bygget her hjemme, og søkte seg inn ved Mjøndalen cellulosefabrikk.

Etter å ha arbeidet ved Mjøndalen cellulosefabrikk i tre år, ble han sammen med den kjente celluloseingeniør Quiller ansatt til å lede oppførelsen av en større cellulosefabrikk i nærheten av Sundsvall i Sverige. Hele det merkantile apparat ved anlegget stod under Andersens ledelse. Etter at bedriften var igang, virket Andersen en tid som disponent ved fabrikk.

I 1903 dro han igjen til Norge, og da ble han ansatt som disponent ved Katfoss cellulosefabrikk ved Modum. Mens han enda var ved denne bedrift, kjøpte han småbruket Skovbakken på Hauketo. Noen år senere flyttet han dit ut, og dyrket sine interesser for jordbruk. I 1917 begynte han med renovasjon i Nordstrand sokn, og har i løpet av de 25 år bedriften nå har bestått, opparbeidet Nordstrand renholdsverk til å bli den største private renovasjonsbedrift i Aker og Bærum. Bedriften har nå tre biler i stadig gang med søppelkjøring rundt i distriktet. Den innbefatter 6 mann foruten sønnen Olaf Andersen, som siden han var unge gutten har vært med å kjøre, og snart skal overta ledelsen av den relativt store bedrift.

Andersen er en gammel mann nå, han fyller 75 år i dag, lørdag den 20. juni. Men enda passer han bedriften med årvåkne øyne. Han er med rette stolt av den bedrift han har bygget opp. Det er adskillige tusen tonn med søppel som er kjørt til Skovbakken, og tømt på fyllingene der i løpet av et kvart århundre. Andersen har anlagt frukthage på jordvoll som er dannet av søppel, og er nå gått igang med å føre opp en garasje på fyllingen.

I dag er Julius Andersen en lang og litt slåpen skikkelse. Den flotte, mørke knebelsbarten han bar i yngre dager er vokst til et grått stusset hakeskjegg. Håret er og grått, og ryggen litt lut. Men han er våken og grei å prate med, han husker alle årstall og data fra sin lange løpebane, og han er med rette stolt av sin bedrift.

Vi gratulerer hjertelig jubilanten.

I utkanten av den gamle søppelfyllinga står det fem gamle og store epletrær på rekke. Trolig er dette en rest av frukthagen til Julius Andersen som er omtalt i artikkelen i Nordstrands blad fra 1942. Til høyre i bildet sees litt av bebyggelsen i Øvre Ravnåsen borettslag.

Foto: Gunnar Hauger, mai 2024

De samme epletrærne på litt nærmere hold. De blomstrer fortsatt om våren og bærer også noe frukt.

Foto: Gunnar Hauger, mai 2024

I boka *Om Holmlia historie* (se kildeoversikten) står det mye om Julius Andersen og hans virksomhet på Skovbakken. Noe av det er sitert i teksten under (*utdrag fra s. 88, 89 og 92*):

«Folk fra Holmlia husker Julius Andersen som en staselig mann og som eieren av Renholdsverket for Nordstrand, Ljan og Hauketo. Ungene i strøket, som gjerne satte oppnavn på alle og enhver, kalte ham ofte for «baronen». Det var vel helst som søppel-«baron» de hadde ham i tankene. Renholdsverket drev han da også fram til sin død i 1949. Skjønt, de siste årene var det kanskje mest Hulda og sønnen Olaf som sto for den daglige driften.

Virksomheten til Renholdsverket, som altså den gang var privat eiet og drevet, omfattet tømning av søppel og do-bøtter i distriktet. I 20-åra ble det kjørt med hest og vogn og Andersen kunne ha en 2–3 hester i sving. Det var egne vogner til «pudritten», der do-bøttene kunne tømmes opp i jernkasser med trelokk.

Pudritt-kjørerne til Andersen var hyggelige folk og tok gjerne med passasjerer. Ungene måtte sitte bak, mens andre – som Mor Ravnåsen – fikk sitte foran, der lukta ikke var så sjenerende.

Blant de som tidlig fikk jobb hos Andersen var Klas Jordansson.⁵⁹ Han var svensk og hadde tatt inn på Skovbakken i forbindelse med omleggingen av jernbanen i begynnelsen av 20-åra. Han bodde med kone og to barn på «Lille Skovbakken».⁶⁰

Søppelfylling ble anlagt på eiendommen, avskjermet fra vanlig ferdsel. I noen grad ble søpla sortert; metaller, skyller osv., men det meste gikk rett på «møkkahaugen». Dette ble naturlig nok et tilholdssted for rotter, kakerlakker og andre kryp, som til dels har gjort et dypt inntrykk på de som husker stedet.

Andersen forsøkte å holde folk litt unna fyllinga, men enkelte var kanskje nysgjerrige nok til å rote i søpla likevel. Kanskje fant de også nyttige ting, for dynga til Andersen skal også ha blitt kalt «gullhaugen».

Julius Andersen var en driftig mann og økonomisk gikk Renholdsverket bra. Han skal også ha vært i England for å se på muligheten for mer moderne drift, både med hensyn på kapasitet og hygieniske forhold. Utover i 30-åra bytte han ut hest og vogn med lastebil og på det meste kunne han ha en 4–5 biler i drift.

På Skovbakken hadde Andersen også en andedam og litt dyr og fjærkre, – om enn ikke i så store antall. De kunne ha griser, sauer, geiter, høner og kalkuner. Under krigen hadde de også ku.»

En viktig informant til det som står i boka *Om Holmlia historie* om Julius Andersen og hans virksomhet på Skovbakken er Tor Kind, dattersønn av Julius og Hulda Andersen. Han har også bidratt med flere gamle bilder fra Skovbakken.

---

59 Se folketellingen fra 1923.

60 Navnet Lille Skovbakken skal ha blitt brukt om forpakterboligen/drengestua ved Holmveien litt nord for selve tunet til Skovbakken.

Virksomheten til renholdsverket til Julius Andersen bestod altså av å tømme både søppelbøtter og dobøtter. Avfallet fra doene ble hentet av vogner/biler som var spesialkonstruert til dette. De inneholdt en tank hvor møkka ble helt oppi. Møkka ble tilsatt kalk, tørket og finmalt, og «produktet» ble kalt pudrett. Pudrett kommer av det franske ordet poudrette som er diminutiv av poudre, dvs. pulver. Men folk flest kalte det nok helst for «pudritt», av naturlige årsaker! Pudretten ble benyttet som gjødsel, enten alene eller blandet med f.eks. torv. Julius Andersen hadde flere ganger annonser i avisene hvor han hadde gjødsel til salgs. Man kunne få det opplesset på jernbanen eller hente det selv på Skovbakken, det varierte litt. Noen ganger ble det solgt pudrett som var litt oppblandet med myrjord. Det kunne også være gjødsel og torvstrø som var annonsert til salgs.

Det kan se ut til at Julius Andersen etter hvert begynte å deponere søppelet sitt andre steder enn på Skovbakken. I en artikkel i Arbeiderbladet 18. juli 1938 står det nemlig: «*Renovatør Julius Andersen som i mange år har hatt søppeltømmingsplass på sin eiendom Skovbakken ved Hauketo, har efter pålegg fra helserådet gått over til å henlegge søppelen på kommunens tømmeplass Kjelsrud gård i Østre Aker, hvor man arbeider efter Bradford-systemet.*»

Det er uvisst om dette ble en permanent ordning, eller om det bare var for en tid. Men det må ha vært tungvint og tidkrevende å kjøre helt opp til Kjelsrud gård (i Groruddalen) for å tømme søppelet.

Gartneri

Det har også vært gartneri på Skovbakken, men det er uvisst hvor på Skovbakken dette lå og hvor lenge det var i drift. Man kan lese litt om det i boka *Om Holmlia historie*. Der står det at gartneriet drev med salg av grønnsaks- og blomsterplanter (se under). Til gartneriet hørte det også to store rabarbraåkre. Rabarbraen ble buntet, fem og fem, og kjørt på torget hvor den ble solgt. Pudretten fra renholdsverket ble brukt som gjødsel. Den kunne blandes med jord som ble benyttet i gartneriet, men også helles rett i rabarbraåkren. I 1925 hadde Nordstrands Avis inne en annonse for gartneriet på Skovbakken.⁶¹ Der står det: «Grønnsaks- og Blomsterplanter leveres fra Skovbakken Gartneri, Hauketo. Tlf. 88491.» I 1930-årene skal Emil Østvang, som en tid forpaktet småbruket Rosenholm helt sør på Holmlia,⁶² ha drevet gartneriet. Senere var det en mann ved navn Thoresen som drev det. Det *kan* ha vært den Thorbjørn Thoresen som fikk forpaktingskontrakt på Rosenholm av Moss Betonkompani A/S i 1940, han overtok som forpakter der etter Østvang. I så fall ser det ut til at driften av gartneriet på Skovbakken i lengre tid har ligget under forpakterne på Rosenholm. Men dette er bare spekulasjoner.

Da folketellingen fra 1923 ble tatt opp, bodde det en gartner på Skovbakken. Det var den ugifte Leif Olsen, han var født 1894 i Drøbak. Sammen med ham bodde en 18 år gammel renovasjonskjører, de bodde i en av leilighetene i drengestua. Denne Leif Olsen har muligens arbeidet i gartneriet på Skovbakken.

---

61 De første årgangene til Nordstrands Avis (frem t.o.m. 1930) er ikke skannet inn av Nasjonalbiblioteket pr. 2025.

62 Han skal ha bodd på Rosenholm med familien sin fra slutten av 1920-årene til 1940.

Olaf og Ruth Andersen på Skovbakken

Dødsannonsen var satt inn i Aftenpostens morgennummer fra 5. november 1949.

Julius Andersen døde altså 3. november 1949, 82 år gammel. Kona Hulda ble boende på Skovbakken hvor hun ble sittende i uskiftet bo, uskifteattesten hennes er datert 18. januar 1950. Hulda Andersen døde 22. februar 1971, seks uker før hun ville ha fylt 90 år.⁶³ Julius og Hulda etterlot seg fire barn og fire barnebarn. Ved et skjøte datert 4. mars 1962 (dagbokført to dager senere) overdro Hulda Andersen de to eiendommene på Skovbakken (både bnr. 3 og bnr. 9, på hver sin side av Holmveien) til sine fire barn, Alf, Olaf og Leif Andersen og Ena Kind. Dette var å regne som forskudd på arv, eiendommenes samlede skattetakst var på kr 69 000. Av barna var det sønnen Olaf som ble boende på Skovbakken hvor han arbeidet i farens renholdsverk. Det var han som skulle overta renholdsverket, og i *praksis* hadde trolig dette skjedd lenge før faren døde. Men den formelle overtakelsen ble det knapt noe av. For i 1950 overtok kommunen all renovasjon i området, og *Nordstrand Renholdsverk* ble kjøpt opp av kommunen.

Bare ti måneder før faren døde (7. januar 1949), giftet renovatør Olaf Andersen på Skovbakken seg borgerlig hos Byfogden i Oslo med Ruth Rypdal (f. Johansen Adal). Ruth Johansen Adal var født 1907 på gården Adal vestre i Borre i Vestfold, der vokste hun også opp. Faren hennes var født i Sverige. I 1931 giftet hun seg i Markus kirke med musiker (i divisjonsmusikken) Jakob J. Rypdal som var født 1907 i Tresfjord i Vestnes i Møre og Romsdal og som døde i 1987, dette ekteskapet ble oppløst i 1946. Da Olaf og Ruth giftet seg, holdt Ruth til i Lia på Holmlia. Ruth hadde en fem år yngre søster som het Gudrun Dorte. Hun ble i 1929 gift i Nordstrand kirke med Harald Pedersen (1904–1948) i Lia på Holmlia, de bodde også der. Familien til Harald hadde bosatt seg i det øverste huset i Lia i 1913. Så det må ha vært gjennom sine naboer i Lia at Olaf Andersen ble kjent med Ruth. Jakob J. Rypdal var militærmusiker (som faren) og ble etter hvert kaptein og dirigent for Forsvarets stabsmusikkorps. Han ble gjengift med Gunhild Hesle (1920–2014). De er foreldre til

⁶³ Hun er registrert boende på Skovbakken så sent som i begynnelsen av desember 1969.

Terje Rypdal (f. 1947) som er en kjent musiker og komponist og som regnes for å være en av Norges dyktigste gitarister.

Etter at det private renholdsverket på Skovbakken ble kjøpt opp av kommunen i 1950, fikk Olaf Andersen arbeid i det kommunale renholdsverket. Undertegnede kan selv huske (fra en del år senere) at han var «mannskap» på søppelbilene som bl.a. hentet søppel rundt omkring på Holmlia. Olaf og Ruth Andersen bosatte seg i et nybygd hus på Skovbakken som lå ca. 100 m sør for selve tunet. Det er omtrent der inngangen til Ravnåsveien 5B (i Skovbakken borettslag) er i dag. Av flyfoto kan man se at dette huset må være bygget en gang mellom 1947 og 1956, trolig er det bygget i forbindelse med at Olaf og Ruth giftet seg. Det kan jo tenkes at det gamle våningshuset på tunet på Skovbakken ikke var i så god stand lenger. Litt av det nye huset på Skovbakken kunne skimtes fra Holmveien, sett sørfra, huset var blått og hvitt.

Allerede i april 1946 hadde Olaf Andersen sendt en forespørsel til Aker bygningskontroll med spørsmål om det var mulig å få tillatelse til å bygge beboelseshus på en tomt fra sin fars eiendom, Skovbakken ved Hauketo. En del av eiendommen var regulert for utparsellering, og de veier som støtte til vedkommende tomt var ferdige. Det var ikke vann og kloakk i området, da ledningene stoppet ved Hauketo stasjon. Men det var en god brønn med årssikkert vann som kunne brukes. Olaf Andersen var altså interessert i å få fradelt en tomt fra Skovbakken hvor han kunne bygge seg et hus. Han møtte til konferanse på bygningsjefens kontor og fikk muntlig beskjed om fremgangsmåte. Men i september 1946 sendes et nytt brev til Aker bygningskontroll, og da hadde Olaf Andersen lagt litt andre planer. Han var nemlig eier av en tømmerhytte på 48 kvm. Og den ville han sette opp på selve Skovbakken (bnr. 3) og ikke på noen fradelt tomt (som skulle fradeles bnr. 9).

Olaf Andersen skriver: *«Jeg har hittil bodd som enslig i min fars hus, Skovbakken, Hauketo, men akter nu å sette eget hus. Det er umulig å skaffe sig hus. Imidlertid er jeg eier av en tømmerhytte på ca. 48 kvadratmeter og vil herved søke om tillatelse, til midlertidig å føre den opp som beboelseshus her på Skovbakken. Den vil bli bygget på den delen av eiendommen som ikke er regulert for bebyggelse, og blir ikke noe eget bruksnummer. Da det her dreier seg om gamle materialer, hytten er bygget i 1942, men er ikke brukt, kommer det ikke i veien for nyttigere bygningsarbeide. Folk til selve arbeidet har jeg også, likeså gulv, tak, dører og vinduer. Det er en selvfølge at hytten blir fjernet, da jeg kan få annet hus, eventuelt bygget, da det blir lettere adgang til bygging. Jeg er så bundet til bedriften, at det er vanskelig å bo noe annet sted. Hvis mulig vilde jeg gjerne ha svar på min søknad snarest.»*

Dette var rett etter krigen med stor mangel på bygningsmaterialer (og mye annet). Det var derfor Olaf Andersen ville bo midlertidig i denne tømmerhytta som han ville flyttet til Skovbakken. Men det ble det antagelig ikke noe av. Den nevnte tømmerhytta kan muligens være den militærbrakkka som omtales på s. 48. Størrelsen er nemlig akkurat den samme. Og den brakka skulle brukes av de ansatte i renholdsverket og ble byggemeldt i 1947. Men tilgangen til bygningsmaterialer ble gradvis bedre etter krigen, så Julius Andersen fikk uansett bygd seg hus etter hvert.

Da utbyggingen i området nærmet seg, kjøpte Olaf og Ruth Andersen en leilighet i det som den gang var Holmveien 98 i Holmlia borettslag. I dag er adressen Holmliveien 18 i Holmlia boligsameie. De hadde nok tenkt å bosette seg der, men det ble det ikke noe av. Omkring 1980 flyttet de nemlig fra Skovbakken til en leilighet i Trygve Strømbergs vei 2C på Prinsdalsbråten, og

leiligheten på Holmlia ble leiet ut. Huset deres på Skovbakken ble revet i 1981. Ruth Andersen døde 7. oktober 1985 og Olaf Andersen 22. januar 1987. En gang etter at han ble enkemann, flyttet Olaf tilbake til Holmlia til leiligheten (som da hadde skiftet adresse) i Holmliveien 18 hvor han bodde en kort tid før han døde. Olaf og Ruth er gravlagte på Klemetsrud kirkegård, men graven deres ble slettet for noen år siden. De eneste personene som er oppført i Olafs dødsannonse er hans søster Ena, hennes mann Peder og det som ser ut til å være fire onkelbarn (Liv, Tor, Inger og Greta, Tor og Greta var Enas barn).

Olaf Andersen huskes ellers som en hyggelig og sympatisk kar. Han er den personen som har bodd desidert lengst på Skovbakken opp gjennom tidene.

Med tanke på den planlagte utbyggingen i området kjøpte kommunen (delvis ved ekspropriasjon) i etterkrigstiden opp mye av grunnen på Holmlia. Med unntak av arealet som hadde blitt ekspropriert av jernbanen, kjøpte de opp hele Skovbakkens opprinnelige grunn, bortsett fra *deler* av tomte lengst i nordøst der huset med adresse Hallagerbakken 4 ligger i dag.⁶⁴ Ved et skjøte dagbokført 27. mai 1967 kjøpte Oslo kommune bnr. 9 av de fire barna til Julius og Hulda Andersen for kr 325 000. Betalingen var på kr 13 pr. kvm, noe som betyr at arealet må ha vært på 25 mål.⁶⁵ Dette var altså det som var igjen av den delen av Skovbakken som lå øst for Holmveien (fradelt 1922) etter at det var utskilt en del tomter der. I 1969 kjøpte så kommunen selve Skovbakken (185/3) av de samme barna for kr 840 000, dette ble annonsert i Aftenpostens morgendnummer 10. november det året.⁶⁶ Så da Olaf og Ruth Andersen flyttet fra Skovbakken omkring 1980, var det over ti år siden Olaf og hans tre søsken hadde vært eiere der.

Hovedbygningen på tunet til Skovbakken ble revet i 1975.⁶⁷ Et kart fra samme året viser for øvrig at det lå en liten dam rett sør for huset, det er nok den andedammen som er omtalt på s. 52.

Den tidligere forpakterboligen/drengestua, bygget av Julius Andersen i 1914, var bebodd frem til kort tid før huset ble revet i 1980.⁶⁸ De siste beboerne der skal ha flyttet til Prinsdalsbråten. Der dette huset lå, er det i dag en åpen plass rett på vestsiden av gangveien (der Holmveien tidligere gikk), mellom rekkehusene med adresse Hallagerbakken 8A og Ravnåsveien 17N. Grunnen som dette huset stod på ble aldri fradelt som egen eiendom og hadde samme bruksnummer (3) og muligens adresse (Holmveien 33) som tunet på Skovbakken. Nedenfor og nordvest for huset, inn mot høydedraget ved Ravnåsen, lå det en liten dam som forsvant ved utbyggingen i området. Her gikk barna i nabolaget på skøyter.

Huset som Olaf og Ruth Andersen bodde i ble altså revet i 1981, det gjaldt også to mindre uthus som lå i tilknytning til huset. Olaf og Ruth ser ut til å ha flyttet derfra året før. Samtidig ble en dobbeltgarasje og en rest av det store og flerdelte uthuset nordvest for (den tidligere) hovedbygningen revet (se tegning på s. 102).⁶⁹ De andre uthusene på Skovbakken var revet eller

---

64 Eiendommens areal er i dag betydelig redusert i forhold til det opprinnelige.

65 Men i begynnelsen av 1968 ble eiendommen oppmålt til litt over 28 mål. Så her er det noe uoverensstemmelse.

66 Grunnboksbladet til bnr. 3, altså selve Skovbakken, og eiendommene fradelt bnr. 9 (bortsett fra bnr. 10), har ikke vært tilgjengelig ved utarbeidelsen av denne artikkelen. Dette gjelder generelt eiendommer som ikke lenger eksisterte da grunnboken ble digitalisert på slutten av 1980-tallet.

67 Oslo bygningskontroll godkjente 17. juli 1975 at huset kunne rives. Det bekreftes ved ferdigkontroll 30. september samme år at huset er revet.

68 Oslo bygningskontroll godkjente 29. april 1980 at huset kunne rives. Det bekreftes ved ferdigkontroll 31. juli samme år at huset er revet.

69 Oslo bygningskontroll godkjente 29. april 1981 at bygningene kunne rives. Det bekreftes ved ferdigkontroll

brent tidligere. Dobbeltgarasjen må være den som var bygget for to lastebiler i 1960-årene (se s. 48).

De tre bolighusene på Skovbakken (185/3, på vestsiden av Holmveien) ble altså revet i hhv. 1975 (hovedbygningen), 1980 (forpakterboligen/drengestua) og 1981 (huset til Olaf og Ruth Andersen). I 1981 ble også de siste uthusene på Skovbakken revet. Og dermed var all den gamle bebyggelsen på *hele* det opprinnelige Skovbakken (eiendommen fra 1860) borte, med unntak av det bolighuset som nå har adresse Hallagerbakken 4 (eiendommen Skogly).

FOTO AV HUSENE PÅ SKOVBAKKEN

---

20. august samme år at bygningene er revet. (NB! Den første datoen er den samme begge årene).

De fire bildene på denne og forrige side viser hovedbygningen på Skovbakken som ble revet i 1975. Det er uvisst når den er bygget, men det er det samme huset som stod der da Julius Andersen kjøpte Skovbakken i 1913.
Foto: Byantikvaren i Oslo, juni 1975

Forpakterboligen/drengestua på Skovbakken som ble revet i 1980. Bildet er tatt mot nordvest mot den nordlige delen av Ravnåsen. Se også tegning av huset på s. 100. I noen år frem til omkring 1970 bodde platearbeider Per Roar Nielsen (1937–1987) her med familien sin (kone og sønner), de flyttet til Ås i Akershus. Kona Astrid Elise var en av døtrene til Olaf og Signe Esperum som bodde i bryggerhuset/drengestua på Søndre Ås gård på Holmlia.

Foto: Byantikvaren i Oslo, juni 1975

Oversiktsbilde fra Skovbakken. Bildet er tatt mot sørøst fra den nordlige delen av Ravnåsen. Forpakterboligen/drengestua til venstre med et tilhørende lite uthus ned til høyre. Foran huset ligger Holmveien, der gangveien går i dag. De to bygningene bak til høyre er gjenværende del av det flerdelte uthuset (se foto på s. 61) og dobbeltgarasjen fra 1960-tallet, begge revet i 1981.

Huset til Olaf og Ruth Andersen lengst i sør er vanskelig å se på bildet. Hovedbygningen på Skovbakken (som lå bak uthuset) ble revet noen måneder før bildet ble tatt.

Foto: Byantikvaren i Oslo, november 1975

Huset til Olaf og Ruth Andersen som ble revet i 1981. Bildet er tatt mot østsørøst.
Foto: Byantikvaren i Oslo, juni 1980

I tilknytning til huset til Olaf og Ruth Andersen lå det også to uthus som ble revet samtidig. Uthuset til venstre har et tilbygg bak som ikke kan sees på bildet (se vedlegg på s. 102). Det lå ca. 15 m vestnordvest for huset. Uthuset til høyre lå ca. 25 m nordnordvest for huset.

Foto: Byantikvaren i Oslo, juni 1980

Den nordlige og gjenværende delen av det store og flerdelte uthuset på Skovbakken som ble revet i 1981. Av branntakstene kan man se at denne delen av uthuset har hatt ulike funksjoner opp gjennom årene. Bildet er tatt mot sørøst.

Foto: Byantikvaren i Oslo, august 1980

Det samme uthuset som øverst på siden. Bildet er tatt mot nordvest.

Foto: Byantikvaren i Oslo, august 1980

SKRAPHANDEL

På Skovbakken var det også skraphandel i mange år, men det har dessverre ikke vært mulig å finne noen skriftlige kilder vedrørende denne. Skraphandelen holdt til på den gamle fyllinga til Julius Andersen fra *senest* en gang tidlig på 1960-tallet og frem til utbyggingen i området startet rundt 1980. Men da det ble tatt flyfoto over området i 1956, var skraphandelen ennå ikke etablert. På flyfoto fra 1971 og 1977 kan man derimot tydelig se skraphandelen (se s. 89 og 90). Rundt omkring på tomta er det plassert det som ser ut til å være diverse skur, brakker og konteinere. På 1970-tallet var det i hvert fall en som het Tverrli som drev skraphandelen, navnet stod på et skilt ved innkjøringen fra svingen i Holmveien. Men det er uvisst om det var han som drev skraphandelen her hele tiden. Tverrli holdt til i en brakke inne på området, han hadde en hund som het Sniff som var en blanding av schæfer og skotsk fårehund.

På den sørvestre delen av eiendommen Skovbakken har det altså først vært en stor fylling hvor det ble deponert husholdningsavfall. Dette var i regi av *Nordstrand Renholdsverk*,⁷⁰ drevet av Julius Andersen. Så var det skraphandel der, og i dag er det et fint friområde med plen. På det dypeste skal det være hele syv meter fra dagens bakkenivå og ned til det som var en torvmyr da Julius Andersen kjøpte Skovbakken. Her er det så langt ned (mellom 11 og 16 meter) til fast grunn (gjennom fylling og myr) at det aldri har vært aktuelt med noe utbygging. Denne torvmyra er nok en utløper av Ljansmosen (også kalt Holmsmosen), mellom Skovbakken/Ravnåsen og den gamle historiske grensen til Holm (se også s. 12).

---

70 Det brukes litt forskjellige navn om renholdsverket til Julius Andersen. Navnevarianter som er funnet er «Renholdsverket for Bækkelaget, Nordstrand & Ljan» (avisannonse fra 1925 og Norges handelskalender fra 1934), «Nordstrand Renholdsverk» (Aker adressebok fra 1934/35, to avisartikler fra 1942 og to dokumenter (i brevhodet) fra 1946 og 1947) og «Renholdsverket for Nordstrand, Ljan og Hauketo» (boka *Om Holmlias historie*).

Her lå søppelfyllinga til Nordstrand Renholdsverk, drevet av Julius Andersen. Den var i bruk fra 1917 til 1950 og skal ha blitt kalt både «møkkahaugen» og «gullhaugen». Rotteplagen skal ha vært stor, og lukta var nok heller ikke den beste. Senere var det skraphandel her i mange år (1960- og 1970-årene). I midten i bakgrunnen ser man fem gamle epletrær ved kanten av fyllinga. Dette er trolig en rest av den gamle frukthagen til Julius Andersen.

Foto: Gunnar Hauger, mai 2024

FRADELING AV TOMTER OG UTBYGGING PÅ ØSTRE DEL AV SKOVBAKKEN

Som omtalt på s. 45, så ble Skovbakken delt i to deler i 1922. På den parten som lå øst for Holmveien (bnr. 9) skulle det fradeles og selges byggetomter. Dette ble annonsert i Aftenpostens morgendnummer fra 29. april 1922:

Byggetomter

av Skovbakken, 7—8 min. gang fra den nye station ved Ljabro, tilsalgs til meget rimelig pris. Byggelaan kan erholdes. Tomterne paavises i marken av eieren Julius Andersen, tlf. Bækkelaget 88491, og handel avsluttes ved

Realbankens Eiendomsavdeling,
Torvgaten 2.

Det som aktualiserte dette tomtsalget var omleggingen av jernbanen som allerede var godt i gang i 1922. I den forbindelse skulle det etableres en stasjon ved Hauketo, og dit var det ikke så langt å gå fra Skovbakken. I annonsen omtales (den planlagte) stasjonen som «den nye station ved Ljabro».

Det ble utarbeidet en delings- og utparselleringsplan for 185/9 som ble godkjent av Akers reguleringskommisjon på et møte avholdt 24. april 1923. Det detaljerte innholdet i denne planen kjennes ikke, men den inneholdt i hvert fall bestemmelser om opparbeidelse av vei til tomtene. Den fradelte eiendommen øst for Holmveien ble oppdelt i 18 parseller. I årene 1923–1924 ble fem av parsellene skyldsatt og fradelt som egne eiendommer i den sørlige delen av området, etter den gjeldende delings- og utparselleringsplanen. I tillegg ble det fradelt en eiendom helt i nordøst allerede i 1922 og en eiendom i øst noen tiår senere. Seks av de syv eiendommene ble bebyggt, der ble det satt opp fire bolighus og fire hytter.⁷¹ På én av eiendommene ble det bygget både et bolighus og en liten hytte, og på en annen ble det bygget to hytter. Noen uthus ble også satt opp. Både betegnelsen sommerhus og hytte brukes i artikkelen, avhengig av hva som står i kilden som er benyttet. I *denne artikkelen* kan betegnelsene sommerhus og hytte betraktes som synonymer.

I forbindelse med lesingen av dette kapittelet kan det være hensiktsmessig å samtidig studere kartene og flyfotoene (med kommentarer) som er tatt med lenger ned i artikkelen (kapittelet KART OG FLYFOTO OVER SKOVBAKKEN). Se også vedlegget på s. 103.

EIENDOMMER FRADELTE 185/9 (den delen av Skovbakken som lå øst for Holmveien)

Eiendommene er oppført kronologisk etter tidspunktet for skyldsettingen (fradelingen), og dermed også etter stigende bruksnummer.

⁷¹ Det ene bolighuset ble opprinnelig bygget som et sommerhus, men senere ombyggt og tilbygget til et våningshus.

Parsell nr. 5

Skogly (bnr. 10) i Holmveien (senere Ravnåsen 6, Ravnåsveien 6 og Hallagerbakken 4)

Skylddelingsforretning ble avholdt 30. november 1922 og tinglyst 1. desember samme år, skylden ble fastsatt til 4 øre. Legg merke til at parsellen ble fradelt noen måneder før delings- og utparselleringsplanen var endelig godkjent. Eiendommen fikk navnet *Skogly* og hadde et areal på 3,5 mål. Den var solgt fra Julius Andersen til Anton Larsson i Østre Aker for kr 4 276 etter en kjøpekontrakt datert 2. juli 1920. Skjøtet til Anton Larsson⁷² er datert 17. januar 1923 og tinglyst 11. mai samme år. Anton Larsson døde i 1961, og hans enke, Julie Larsson, ble sittende i uskiftet bo. Hun skjøtet eiendommen vederlagsfritt til datteren Sonja Marie Heimann Hansen i 1970 og døde året etter. Sonja Marie Heimann Hansen (d. 1996) og mannen Holger Heimann Hansen (d. 1993) bosatte seg nå på eiendommen og er fortsatt registrert boende der i 1991. Høsten 1994 lå eiendommen ute til salgs for 700 000 kroner.

Skogly ligger helt i den nordøstre delen av den opprinnelige Skovbakken-eiendommen. Og huset som ble bygget der eksisterer fortsatt. Dette er den eneste bygningen som står igjen fra det gamle Skovbakken, fra tiden før drabantbyutbyggingen. Fra Holmveien ble det i begynnelsen av 1920-årene anlagt en stikkvei østover til dette huset. Veistubben fikk omkring 1956 det geografisk lite passende navnet Ravnåsen, men skiftet navn til Ravnåsveien i 1960 (ikke så mye bedre). Skogly hadde adressen Ravnåsen 6 og Ravnåsveien 6. Før ca. 1956 brukte beboerne på Skogly Holmveien (uten veinummer) som adresse. I forbindelse med utbyggingen i området forsvant Ravnåsveien, og veien Hallagerbakken følger i dag mesteparten av den gamle veitraséen. I 1980 fikk Skogly (185/10) adressen Hallagerbakken 4. I dag er det en helt annen vei på Holmlia som har navnet Ravnåsveien. Den går fra Holmliaveien, rett sør for Skovbakken, og vestover til Gamlelinja borettslag.

Da folketellingen fra 1920 ble tatt opp, bodde Anton Larsson med kone og datter i forpakterboligen/drengestua på Skovbakken (se s. 43). Ellers er de oppgitt å bo på «Skovbakken, Ljan» da datteren Sonja Marie ble døpt sensommeren 1919, dessuten er lagerarbeider Anton Larsson oppført med bosted «Skovbakken, Holmvn., Ljan st.» i adresseboka for Aker fra 1922. Men ved den kommunale folketellingen fra 1. desember 1923 bodde følgende personer på Skogly (185/10) i Holmveien, Ljan:

Anton Larsson, født 17. januar 1895 i Fagerås, Sverige, norsk statsborger, lagermann, gift
Julie Larsson, født 30. september 1895 på Stabekk i Bærum, husmor, gift
Sonja Larsson, født 16. juni 1919 i Aker, barn

Huset var i to etasjer med to familieleiligheter. Anton Larsson og familien bodde i den ene leiligheten som var på to rom og kjøkken. Leiligheten hadde elektrisk lys. I huset var det også en ledig leilighet på to rom og kjøkken, den skulle tilflyttes 1. januar 1924.

I følge folketellingen fra 1923 bodde familien Larsson også på Skogly to år tidligere, altså 1. desember 1921, men det stemmer ikke.⁷³ De flyttet nemlig beviselig inn der i 1922 eller 1923. Det ble først satt opp et mindre våningshus der (det var i *utgangspunktet* ment å være midlertidig)

⁷² Kjøperens etternavn skrives Larsen både i skylddelingsforretningen og i skjøtet. Men i en tinglyst påtegning fra august 1923 på skjøtet opplyser Julius Andersen at det riktige skal være *Larsson* (han var svensk).

⁷³ Det er opprinnelig skrevet at de da bodde på Skovbakken, men så er det strøket over og skrevet Skogly, noe som altså ikke stemmer.

som ble byggemeldt 23. mai 1921. Senere ble dette kraftig påbygd og utvidet, dette huset ble byggemeldt 8. januar 1923. Det ble også oppført et lite uthus med vedbod og privet (do). Familien Larsson bodde på Skogly allerede i juni 1923, før påbyggingen hadde startet.

Anton og Julie Larsson må ha flyttet inn på Skovbakken etter at de giftet seg i begynnelsen av 1919. Så må familien på tre ha bosatt seg i eget hus (Skogly) en gang i 1922 eller 1923, to eller tre år etter at kjøpekontrakten for eiendommen ble inngått. Denne familien var eiere og beboere (i to generasjoner) på Skogly i litt over 70 år. Det er for øvrig ikke funnet noen branntakst for denne eiendommen.

Eiendommen har fortsatt bruksnummer 10, men arealet er betydelig redusert. Etter en grensejustering og en ekspropriasjon (sistnevnte pga. veibygging) ble eiendommen i 1985 oppmålt til 1 665,2 kvm, altså litt under halvparten av den opprinnelige størrelsen. Eiendommen var uendret i 1994.

Huset i Hallagerbakken 4 (tidligere adresser var Holmveien, Ravnåsen 6 og Ravnåsveien 6). Eiendommen (185/10) kalles Skogly i skjøtet fra 1923 og i folketellingen fra samme året, navnet brukes også i tre adressebøker for Aker fra 1920- og 1930-årene og på et reguleringskart fra slutten av 1970-tallet. Dette er alt som står igjen av den gamle bebyggelsen på Skovbakken.

Foto: Gunnar Hauger, april 2023

Parsell nr. 18

Solaris (bnr. 11) i Holmveien 50

Skylddelingsforretning ble avholdt 6. september 1923 og tinglyst 7. september samme år, skylden ble fastsatt til 3 øre. Eiendommen fikk navnet *Solaris* og hadde et areal på ca. 2 mål.⁷⁴ Den var solgt fra Julius Andersen til Herman Henriksen. Sistnevnte fikk ikke tinglyst noe skjøte på eiendommen. Så ved et skjøte datert 27. oktober 1942, dagbokført 19. januar 1943 og grunnbokført 20. januar samme år, overdro og skjøtet Julius Andersen eiendommen til Gerhard Salthammer for kr 3 500. Dette var etter en tidligere opprettet kontrakt. Den faktiske selgeren, Herman Henriksen, fikk pant i eiendommen på kr 1 500.

Våren 1943 søkte Gerhard Salthammer om å få satt opp en redskapsbod på tomta han nettopp hadde kjøpt. Tomta ble kalt en jordtomt på 2 1/2 mål. Gerhard Salthammer skulle nå rydde tomta samt foreta grøfting. Dessuten skulle han dyrke poteter og grønnsaker der, allerede fra samme året. Dette var under krigen, så det var behov for matauk. Høsten 1943 ble det tinglyst en erklæring angående redskapsboden som stod på eiendommen 185/11 på Hauketo. Som eier av bebyggelsen forpliktet Gerhard Salthammer og senere eventuelle eiere seg til å fjerne boden når Akers regulerings- eller bygningsråd forlangte det.

Gerhard Salthammer og kona Lovise Lydia Salthammer ble skilt. I 1948 overtok Gerhard bruksretten til deres tidligere felles leilighet i Pilestredet 103, Oslo med innbo og løsøre, mens Lovise Lydia (d. 1991) overtok eiendomsretten til ektefellenes eiendom i Holmveien (185/11) med innbo og løsøre og til en verdi av kr 3 500. Eiendommen blir samme året oppmålt til 2 410,9 kvm, altså litt mer enn det anslåtte arealet i 1923. Det ser ut til at Lovise Lydia Salthammer fortsatt var eier av Solaris i midten av 1960-årene.

Da Gerhard Salthammer skulle gifte seg på nytt, er han i avisa i 1948 oppgitt med adresse Holmveien 11 (altså 185/11).⁷⁵ Han må da midlertidig ha oppholdt seg i en hytte som var satt opp der (se under), i påvente av å flytte tilbake til leiligheten i Pilestredet 103 etter at ekskona hadde flyttet ut derfra.

I januar 1969 vedtok Oslo kommune å kjøpe Holmveien 50 på Holmlia. Samme sommer rev de bebyggelsen der.⁷⁶ Det var en hytte på 32 kvm og redskapsboden fra 1943 på 10 kvm. Det er uvisst når hytta ble bygget. Denne hytta kan ikke sees på noe tilgjengelig flyfoto. Men den er bl.a. tegnet inn på et kartvedlegg til rivingsaken i 1969. Dette kartet ser da ut til å være mer enn 30 år gammelt.⁷⁷ Hvis det stemmer, må hytta ha blitt bygget allerede mens Herman Eriksen var eier av tomta. Og det er uansett det mest sannsynlige.

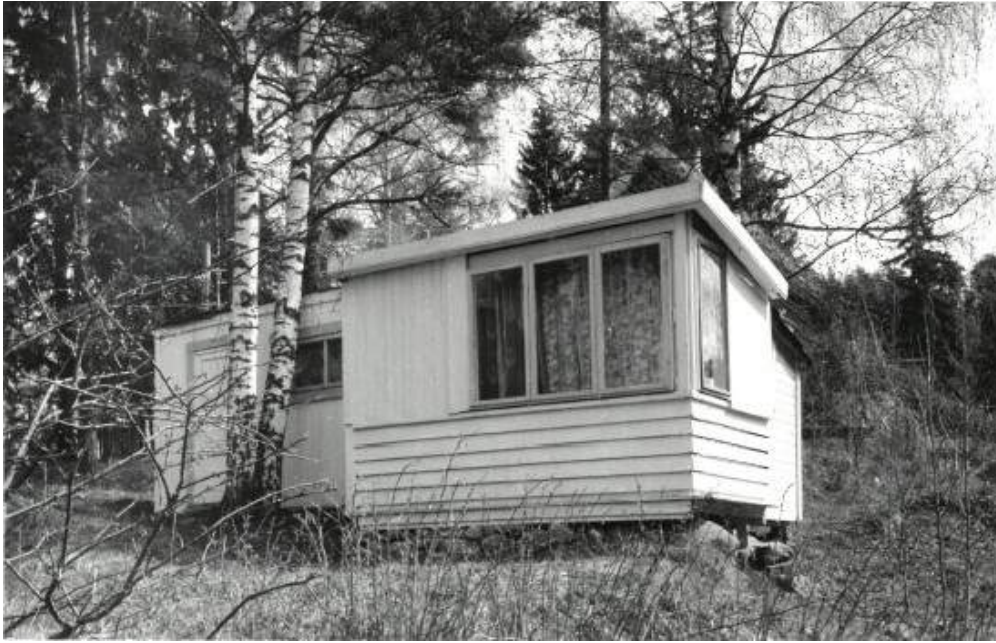
---

⁷⁴ Navnet Solaris er bare funnet brukt i skylddelingsforretningen og (dermed) i panteregisteret.

⁷⁵ Denne litt merkelige måten å skrive adresser på kan observeres flere steder. Veinummer 11 i Holmveien har for øvrig aldri eksistert.

⁷⁶ Oslo bygningskontroll godkjente 23. mai 1969 at bygningene kunne rives. Det bekreftes ved ferdigkontroll 5. september samme år at bygningene er revet.

⁷⁷ Dette fordi utbyggingen på naboeiendommen Grane fra slutten av 1930-årene ikke er kommet med på kartet. Ellers er redskapsboden på Solaris fra 1943 heller ikke tegnet inn.

Hytta på eiendommen Solaris som ble revet i 1969. Bildet er tatt mot øst. Bak hytta (over taket til høyre) kan man skimte bolighuset på Toppen. I dag går innkjøringsveien fra Ravnåsveien til Skovbakken næringsbygg rett over der hytta stod.

Foto: Byantikvaren i Oslo, mai 1969

Parsell nr. 16

Eiendom (bnr. 12) i Holmveien 44

Skylddelingsforretning ble avholdt 3. mai 1924 og tinglyst 9. mai samme år, skylden ble fastsatt til 3 øre. Eiendommen ble ikke navngitt og hadde et areal på 2,1 mål.⁷⁸ Den var solgt fra Julius Andersen til Fr. Frantzen for kr 3 300 etter en tidligere opprettet kjøpekontrakt. Skjøtet til Fr. Frantzen er datert 25. juni 1924 og tinglyst 27. juni samme år. Kjøperen hadde ikke rett til å drive noen form for handel eller andre virksomheter på eiendommen som kunne være sjenerende for naboene.

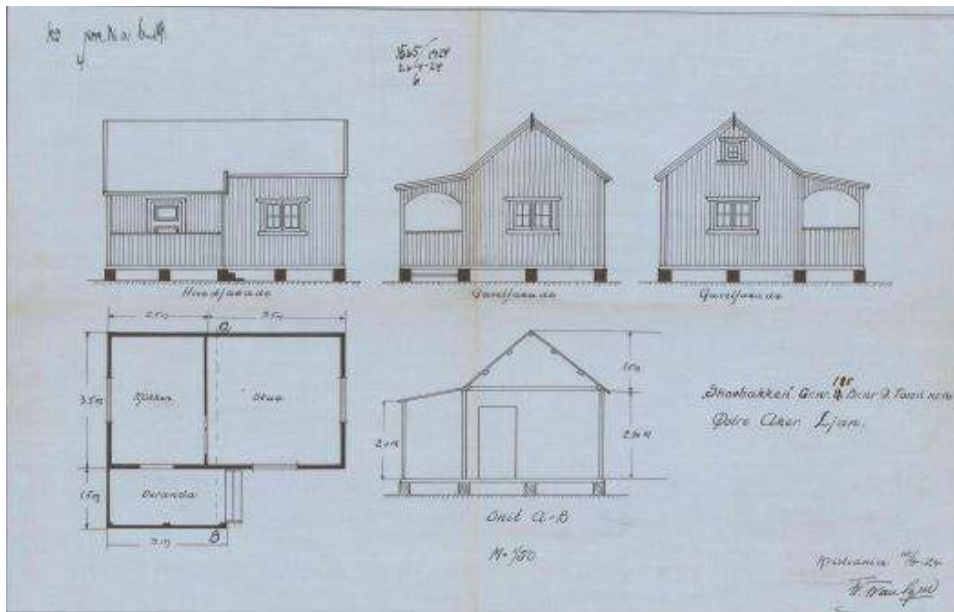
På tomta ble det bygget et sommerhus på 25,5 kvm, det ble satt opp på pilarer. Sommerhuset ble byggemeldt av maskinmester Fr. Frantzen i april 1924.⁷⁹ I 1933 ble det gitt tillatelse til å legge inn elektrisk lys i sommerhuset som ble benyttet til sommer- og ferieopphold.

Etter at Fritjof Frantzen (som var hans fulle navn) døde, ble enken, Ida Emilie Frantzen (f. 1878), sittende i uskiftet bo. Hun solgte eiendommen til Trygve Olsen (f. 1904) for kr 4 000 ved et skjøte datert 17. mai 1941 og dagbokført 23. mai samme år. Trygve Olsen ser fortsatt ut til å være eier i midten av 1960-årene. Han døde i Oslo i 1992.

---

⁷⁸ Det er ikke oppgitt noe bruksnavn i skylddelingsforretningen i panteboka (og dermed ikke i panteregisteret), noe navn på eiendommen er heller ikke funnet i andre kilder.

⁷⁹ Byggemeldingen er datert 1922, men det ser ut til å være en skrivefeil.

Sommerhuset i Holmveien 44, det inneholdt stue, kjøkken og veranda. Tegningen er datert 12. april 1924.

Det er uvisst nøyaktig når sommerhuset ble revet. Huset kan sees tydelig på flyfoto fra 1937, 1947 og 1956, men det ser ut til å være revet da det ble tatt flyfoto i 1971.⁸⁰ Sannsynligvis ble det revet i andre halvdel av 1960-årene, kanskje i forbindelse med kommunal overtakelse som skjedde i stor stil i området på denne tiden.

Det ble også satt opp (uvisst når) et annet sommerhus på denne tomte, litt sørøst for sommerhuset omtalt over. Men det er ikke funnet noen skriftlige kilder vedrørende dette sommerhuset, som var gult og med et gjerde rundt. Det gule sommerhuset (eller hytta) sørøst på tomte ble i hvert fall stående til langt ut på 1970-tallet. Men det ble revet noen år før bygningene på naboeiendommene Toppen og Grane og var ikke i bruk de siste årene. Inngangen til dette sommerhuset var fra stikkveien inn til Toppen og Grane og ikke fra Holmveien.

Parsell nr. 17

Toppen (bnr. 13) i Holmveien 48

Skylddelingsforretning ble avholdt 9. august 1924 og tinglyst 15. august samme år, skylden ble fastsatt til 3 øre. Eiendommen fikk navnet *Toppen*.⁸¹ Den var solgt fra Julius Andersen til Lars B. Larsen. Eiendommen skulle sikres en tinglyst rett til en minst 4 meter bred innkjørselsvei. Skjøtet til formann Lars B. Larsen er datert 23. april 1929 og tinglyst 3. mai samme år. Eiendommen var solgt for kr 3 500 etter en kontrakt fra 28. juni 1924. Kjøperen hadde på parsellen ikke rett til å drive handel eller noen annen virksomhet som kunne sjenere naboene. Toppen fikk senere adressen Holmveien 48. I 1960- og 1970-årene oppgis eiendommen å være på 2 526 kvm.

⁸⁰ Sommerhuset er oppført på kartet fra 1975 (se s. 85), som skal være à jour pr. 1973. Men det er vanlig at ikke alle endringer kommer med ved oppdateringer av kart.

⁸¹ Navnet Toppen er funnet brukt i skylddelingsforretningen og (dermed) i panteregisteret og i en branntakst fra 1948.

I juli 1924 søkte Lars B. Larsen om å få sette opp en redskapsbod på 7,5 kvm på sin nyinnkjøpte tomt. Den skulle benyttes til redskaper og tilhold under arbeide på tomta. Boden skulle settes opp på pilarer. Året etter var boden satt opp, og da var også grunnmuren til et påtenkt bolighus ferdig. Men det skulle ta noen år før byggingen av det kom i gang. Det var ellers to gode brønner på tomta.

I slutten av august 1929 ble det annonsert i Akers-Posten, under overskriften «Byggevirksomheten i Aker», at Lars Bertram⁸² Larsen i Industrigaten 53 skulle sette opp et våningshus på Ljan. Da har nok byggingen allerede vært godt i gang. 16. oktober 1929 ble det nemlig holdt branntakst over tre bygninger på Toppen. Disse var:

1. **Våningshus**, 7,6 m langt, 5,7 m bredt og 5,5 m høyt. Det hadde et utbygg som var 7,6 m langt, 1,6 m bredt og 3 m høyt. I første etasje var det gang, to værelser og kjøkken, i andre etasje var det gang og to værelser. Takst kr 13 000.
2. **Sommerhus**, 4,8 m langt, 3,2 m bredt og 3 m høyt. Inneholdt gang og to rom. Takst kr 1 200.
3. **Uthus**, 4,2 m langt, 2,2 m bredt og 2 m høyt. Inneholdt vedbod og privet (do). Takst kr 300.

Samlet takst var da på kr 14 500. Det var innlagt strøm på eiendommen. Avstanden fra våningshuset til sommerhuset var på 7 meter, og avstanden fra sommerhuset til uthuset var på 15 meter.

I november 1930 hadde Lars B. Larsen en sportshytte til leie på Skovbakken, Holmv., Hauketo⁸³. Det må være sommerhuset som er omtalt i branntaksten fra året før. I oktober 1932 hadde Lars B. Larsen ett rom og kjøkken til leie på Skovbakken, Holmveien, Hauketo. Ellers er montørformann Lars B. Larsen (kona het Hjørdis) funnet registrert boende på Toppen både i midten og i andre halvdel av 1930-årene. Trolig har han flyttet inn med familien sin allerede i 1929 eller 1930. Og de ble boende der helt til midten av 1960-årene (senest til 1965), da byttet de bolig med den nye eieren, politibetjent Kristoffer Framstad. Lars Bertram Larsen levde fra 1892 til 1975.

20. oktober 1948 ble det holdt en ny fullverdibranntakst over de tre bygningene på eiendommen Toppen (185/13) i Holmveien, Nordstrand, etter forlangende av Lars B. Larsen. Kona var også til stede ved takseringen. Det ble vist til forrige branntakst fra 1929. De tre bygningene som skulle forsikres var:

1. **Våningshus**, oppført på grunnmur, laftet med planker med 2 panel og papp, tekket med teglstein, 7,6 m langt, 5,7 m bredt og 5,5 m høyt med et utbygg som var 7,6 m langt, 1,6 m bredt og 3 m høyt. 2 leiligheter. Vann (pumpe) og lys innlagt. Huset hadde ikke kjeller. I første etasje var det gang, kott, kjøkken og to stuer. I andre etasje var det gang, kjøkken, kott og stue. Loft ovenpå. Takst kr 36 000.
2. **Sommerhus**, oppført på grunnmur med bindingsverk med 2 panel og papp, tekket med papp, 4,8 m langt, 3,2 m bredt og 3 m høyt. Inneholdt gang og to rom. Takst kr 3 000.
3. **Uthus**, nytt uthus oppført på pilarer, av bindingsverk, dels med dobbelt panel, tekket med papp, 6,2 m langt, 4,5 m bredt og 2 m høyt. Innredet til grisehus, med bod og privet (do). Takst kr 3 500.

Samlet takst var da på kr 42 500. Det nye uthuset stod på samme sted som det gamle, men var altså tre ganger så stort og inneholdt nå også grisehus.

---

82 Navnet skrives både Bertram og Bertran, avhengig av kilden. Men han er gravlagt som Lars Bertrand Larsen (1892–1975).

83 Hauketo overtok som postadresse etter at det kom posthus på Hauketo stasjon i 1925.

Det såkalte sommerhuset har nok hatt litt forskjellig funksjon opp gjennom tidene, og det ble også benevnt som hytte eller sportshtytte. I 1935 ble det opplyst at den *tidligere* hytta da fungerte som redskapsrom. Den lille redskapsboden som ble satt opp i midten av 1920-årene har antagelig bare stått der midlertidig. Men det ser ut som den fortsatt stod der rundt 1930 og da ble brukt til hønsesus (nevnt i 1929 og 1931).

I midten av 1960-årene kom det en ny eier og beboer inn på Toppene, det var den tidligere nevnte politibetjent Kristoffer Framstad. Han flyttet da fra Vallefaret 17 i Oslo og til eiendommen Toppene i Holmveien 48. Og så flyttet Lars B. Larsen og kona til Vallefaret 17, de bodde der fra senest høsten 1965, men neppe fra så lenge før.

I mai 1960 gjorde Oslo bystyre et prinsippvedtak om å søke ekspropriasjonsrett over i alt 16 508 mål til nye boligområder i byens sørlige og nordlige strøk, dette inkluderte Holmlia og resten av det som senere ble bydel Søndre Nordstrand. Men for Toppens del ble det ikke nødvendig med ekspropriasjon. For Kristoffer Framstad gjorde en frivillig avtale om et makeskifte med Oslo kommune. I 1966 ble eiendommen i Holmveien 48 oppgitt å være på 2 520 kvm, og den var bebygd med et våningshus med anneksbygning⁸⁴ og et uthus. Kristoffer tilbød samme året Oslo kommune å kjøpe eiendommen, mot at kommunen solgte ham en boligtomt på 983 kvm i Bergrådveien 19 på Tåsen. Og slik ble det. Makeskiftekontrakt ble satt opp, kommunen betalte kr 145 000 for Holmveien 48 (185/13) med påstående bebyggelse, og Kristoffer betalte kr 18 000 for tomt i Bergrådveien 19 (53/255). Dermed fikk Kristoffer også et betydelig beløp i mellomlegg. Kristoffer Framstad forbeholdt seg retten til å leie 185/13 i inntil to år, han måtte jo få tid til å bygge seg nytt hus på Tåsen hvor han bosatte seg ikke så lenge etter.

Omkring 1967 flyttet skipper Rolf Johnny Hermansen (1924–2007) med familien sin (kona het Inger) inn i Holmveien 48.⁸⁵ Der ble de boende i ca. 13 år. Da utbyggingen i området tok til, måtte de flytte. De bosatte seg på Sloreåsen på Holmlia. Huset de hadde bodd i ble brent ned på formiddagen 10. februar 1981 ved en brannøvelse i regi av Oslo brannvesen (se foto på neste side). Da må det ha stått der i litt over 51 år. Tomta der huset stod ble sprengt ut både i nord (i forbindelse med byggingen av Skovbakken næringsbygg) og delvis i sør (i forbindelse med byggingen av *den nye* Ravnåsveien). Så her er terrenget helt forandret. Men oppe på det som står igjen av høydedraget synes det fortsatt noen små murrester etter bebyggelsen der (se foto på s. 73). Det vokser også noen hageplanter på tomta. Hytta og uthuset ble revet omtrent på samme tid som bolighuset ble brent ned.⁸⁶

---

84 Anneksbygningen må være det lille sommerhuset på drøye 15 kvm som er oppført i branntakstene fra 1929 og 1948, den kalles også for hytte..

85 De er registrert der første gang tidlig i februar i 1968.

86 Oslo bygningskontroll godkjente 27. januar 1981 at de tre bygningene kunne rives. Det bekreftes ved ferdigkontroll 4. mars samme år at bygningene er revet.

Bolighuset på eiendommen Toppen som ble brent ned i februar 1981. Hytta ligger til høyre.
Bildet er tatt mot nordvest fra den nylig anlagte traséen til Ravnåsveien.
Foto: Byantikvaren i Oslo, oktober 1980

Bolighuset på Toppen brennes ned ved en brannøvelse på formiddagen 10. februar 1981.
Bildet er fra en artikkel i Arbeiderbladet fra 11. februar 1981.

Rett foran furutreet midt på bildet skimtes to murrester oppe på høydedraget. Dette må være murrester fra bolighuset på Toppen, og ikke fra hytta eller uthuset som lå litt lenger øst. Bildet er tatt mot nord fra Ravnåsveien.

Foto: Gunnar Hauger, mai 2023

Parsell nr. 15

Grane (bnr. 14) i Holmveien 46

Skylddelingsforretning ble avholdt 9. august 1924 og tinglyst 15. august samme år (samtidig med Toppen), skylden ble fastsatt til 2 øre. Eiendommen fikk navnet *Grane*.⁸⁷ Den var solgt fra Julius Andersen til H.M. Larsen. Eiendommen skulle sikres en tinglyst rett til en minst 4 meter bred innkjørselsvei. Skjøtet til H.M. Larsen er datert 11. februar 1925 og tinglyst 13. februar samme år. Eiendommen var solgt for kr 3 000 etter en tidligere inngått kjøpekontrakt. På eiendommen kunne det bare oppføres beboelseshus med uthus. Kjøperen hadde på parsellen ikke rett til å drive handel, hotell, restaurantvirksomhet eller noen annen virksomhet som kunne sjenere naboene. Grane fikk senere adressen Holmveien 46. I 1960- og 1970-årene oppgis eiendommen å være på 2 331 kvm.

I 1924 fikk Hans Marinius Larsen⁸⁸ (som var hans fulle navn) satt opp et lite sommerhus og et lite uthus (med privet) på tomte. Dette ble byggemeldt 8. juli samme året, da bodde H.M. Larsen i Bakkegaten 16 i Pipervika. Sommerhuset skulle være på 21 kvm og uthuset på 6 kvm. Selv om dette ser ut til å bare skulle være et sommersted, så bosatte H.M. Larsen og familien hans seg fast

---

87 Navnet Grane er funnet brukt i skylddelingsforretningen og (dermed) i panteregisteret, navnet brukes også i tre adressebøker for Aker fra 1920- og 1930-årene.

88 Navnet blir feilaktig skrevet Hans *Marius* i et par adressebøker for Aker. Ekspeditør (i isenkramforretning) Hans Marinius Larsen giftet seg med syerske Bertha Johanne Larsen i Johannes kirke i Kristiania i 1918. Han var født 1894 i Strømsø, Drammen, hun var født 1894 i Kristiania (fødselsåret til Hans Marinius er oppgitt feil ved vielsen).

der. Det er uvisst nøyaktig når det skjedde, men det var *senest* i 1929.⁸⁹ Og i 1938 ble det opplyst at H.M. Larsen hadde bodd i huset i flere år, men at det var anmeldt og oppført som sommerhus.

I 1938 ble sommerhuset bygget ut og forsterket til et våningshus på 72 kvm (grunnflate), det ble samtidig bygget et nytt og større uthus på 24 kvm. Dette ble byggemeldt 12. januar samme året. Bolighuset var på to etasjer, men uten kjeller. I den forbindelse opplyses det at sommerhuset som bygges ut er på 30 kvm, altså noe større enn tidligere angitt. I en periode under utbyggingen måtte familien Larsen bo i det nyoppførte uthuset. Så uthuset må ha vært satt opp litt før bolighuset var ferdig. På tomta var det ellers en solid og god brønn med dybde på 7,5 m, det var innlagt privat vann og kloakk.

Etter utvidelsen av sommerhuset ville det nye og større våningshuset av bindingsverk bli liggende bare 4 meter fra grensen til jernbanens eiendom i øst. Men etter de gjeldende bygningsforskriftene skulle avstanden være på minst 5 meter. Ingeniør Lars E. Weydal, som handlet på vegne av H.M. Larsen, søkte i januar 1938 kommunen om dispensasjon fra forskriftene og fikk medhold i dette av bygningsrådet måneden etter.

Frem til bygningsmassen på Grane ble revet i forbindelse med utbyggingen i området lå det to uthus der, det store gule uthuset fra 1938 og et lite brunt uthus et stykke vest for dette. Men det lille brune uthuset er ikke funnet inntegnet på noe kart eller omtalt i noen skriftlig kilde. Og det er uvisst når det ble bygget. Et reguleringskart fra 1938 viser at det lille uthuset på 6 kvm, som ble satt opp i 1924, lå ganske nærme sommerhuset, like nordvest for dette. Det er ikke kjent når det ble revet, men det *kan* ha vært i forbindelse med at det ble bygget et nytt og større uthus.

I adressebøkene for Aker og Oslo kalles H.M. Larsen for avdelingssjef. Senere år er han eksplisitt oppgitt å være avdelingssjef hos Ingw. Nielsen, altså ved Ingwald Nielsens jernvareforretning. Han ekspederte for øvrig i en isenkramforretning da han giftet seg i 1918 (se note 88). H.M. Larsen ble boende på Grane helt til han døde i 1963. Ikke lenge etter tar den eldste sønnen Edvard Andreas Larsen (f. 1919) over som eier av foreldrenes eiendom, han flytter da med familien sin hjem igjen til moren sin på Grane. Men han blir ikke lenge der. I 1968 inngår han nemlig en avtale med Oslo kommune om et makeskifte. Kommunen overtar eiendommen i Holmveien 46 for kr 195 000, mens E.A. Larsen får kjøpe en tomt (til ukjent pris) i Herregårdsveien 24 på Ljan hvor han og kona Grethe Johanne (de hadde datteren Tone) bygger seg hus samme året. Moren, Bertha Johanne Larsen, flytter med dem, hun døde i 1977. Edvard Andreas Larsen døde i 2005. Han arbeidet i mange år ved boligrådmannens kontor, først som fullmektig og senere som sekretær.

Frem til han giftet seg i 1959 bodde også tollassistent/tollkontrollør Bjørn Stovik (f. 1932) noen år på Grane i Holmveien 46. Han har etter alt å dømme vært leieboer i andre etasje etter at barna til Hans og Bertha Larsen var blitt voksne og hadde flyttet ut.⁹⁰

Etter at familien Larsen flyttet til Ljan,⁹¹ var det familien Andersen som bodde i Holmveien 46. De flyttet inn i 1969. Dette var bussjåfør Brynjar Johan Andersen (1930–2012), kona Laila og to barn. De var de siste som bodde på Grane. Omkring 1980 flyttet Andersen til Prinsdalsbråten.

---

89 H.M. Larsen er oppført på Grane, Holmveien i adressebøkene for Aker fra 1929, 1934–1935 og 1937–1938.

90 Sønnene Edvard, Leif og Bjørn er oppført i Berthas dødsannonse.

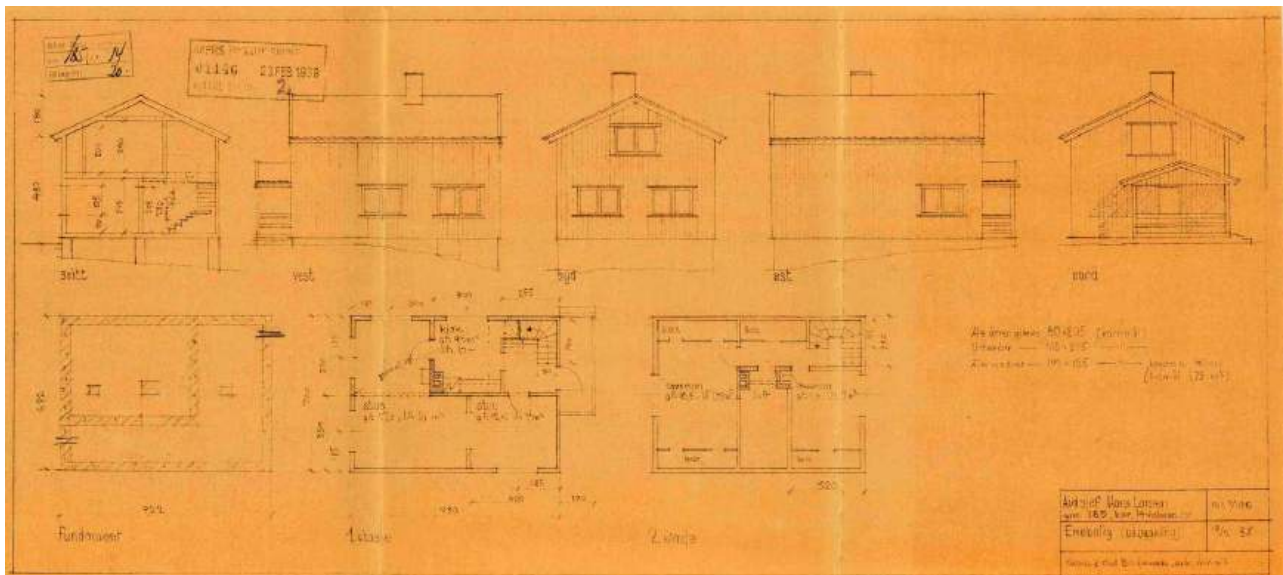
91 De er registrert boende i Herregårdsveien 24 første gang i januar 1969, men kan godt ha bosatt seg der allerede på slutten av 1968.

Etter at Fjeldlundveien ble anlagt rett vest for jernbanelinjen,⁹² ble bolighuset på Grane liggende helt ut på kanten mot veiskjæringen en kort tid før det ble revet. Oslo bygningskontroll godkjente 22. september 1980 at våningshuset og uthusene i Holmveien 46 kunne rives. Det ble deretter bekreftet ved en ferdigkontroll 17. februar 1981 at bygningene da var revet.

Bak muren ved parkeringsplassen, ut mot Holmliaveien, ligger det en firkantet, støpt kloss (se foto på neste side). Dette er fundamentet til flaggstanga som en gang stod på Grane. Det er det eneste fysiske sporet etter det som var her tidligere, før utbyggingen forandret området fullstendig.

Fra Holmveien gikk det en stikkvei østover inn til Toppen og videre til Grane. Denne veien var for ubetydelig til at den fikk et eget navn, den fikk heller ikke noe eget nummer slik som stikkveien ned til Østbo og jernbanens hus litt lenger nord (vei 1822). Det er fortsatt mulig å se hvor veien tok av fra Holmveien, omtrent der gangveien går i dag, like nord for krysset ved Ravnåsveien.⁹³ Veien gikk svakt oppover, og på toppen gikk den litt nord for bolighuset på Toppen (velvalgt navn). Så gikk veien litt nedover igjen og svingte litt til venstre (mot nordøst) inn til bolighuset på Grane, som for øvrig ikke var synlig fra Holmveien. Det meste av det lille høydedraget som veien gikk over er senere sprengt bort, og dagens bakkenivå der deler av veien gikk ligger lavere enn før. Stikkveien gikk ved det som nå er sørenden av Skovbakken næringsbygg. Det kan være vanskelig å tenke seg hvordan det en gang så ut her.

På kartene som er gjengitt i denne artikkelen, er den omtalte stikkveien bare tegnet inn til Toppen. Men på flyfotoene kan man se at veien gikk videre helt inn til Grane. Aller tydeligst er dette på flyfotoet fra 1977 (s. 90).

Tegningen fra begynnelsen av 1938 viser det planlagte toetasjes bolighuset på Grane, slik det skulle bli etter tilbygging og ombygging av sommerhuset.

92 Fjeldlundveien stod ferdig i 1980 og skiftet navn til Holmliaveien i 1982.

93 Fra litt sør for krysset ved Ravnåsveien og et stykke nordover ser det ut til at gangveien er lagt marginalt øst for Holmveiens tidligere trasé, med litt sving. Holmveien gikk mer rett frem her, langs det som nå er østveggen av parkeringshuset.

Bolighuset på eiendommen Grane som ble revet omkring årsskiftet 1980/81. Bildet er tatt mot nordvest. Etter at Fjeldlundveien ble sprengt ut mellom huset og jernbanelinjen (veien åpnet 1980, het Holmliaveien fra 1982), ble huset liggende helt ut på kanten mot veiskjæringen en kort tid før det ble revet.

Foto: Byantikvaren i Oslo, oktober 1980

Midt på bildet nederst på forrige side sees fundamentet til flaggstanga som en gang stod på Grane. Fundamentet og det store informasjonsskiltet ved siden av er også godt synlige for den som kjører Holmliaveien, som skimtes i bakgrunnen. Flaggstanga stod omtrent 10 m nordnordøst for bolighuset på Grane. Den kan sees på bildet øverst på forrige side, til høyre for huset og lysstolpen.
Foto: Gunnar Hauger, desember 2024

Parsell nr. 14

Eiendom (bnr. 15) i Holmveien (ubebygd)

Skylddelingsforretning ble avholdt 23. oktober 1924 og tinglyst 30. oktober samme år, skylden ble fastsatt til 2 øre. Eiendommen ble ikke navngitt (se note 78) og hadde et areal på ca. 1,98 mål. Den var solgt fra Julius Andersen til maler August Lind for kr 3 300 etter en tidligere opprettet kjøpekontrakt. Skjøtet til maler August Lind er datert 3. november 1926 og tinglyst 21. oktober 1927. På den tilkjøpte parsell hadde kjøperen ikke rett til å drive noen slags handel eller noen annen bedrift som kunne være til sjenanse for naboene.

Denne eiendommen grenset til hytteeiendommen med adresse Holmveien 44 (bnr. 12) i sør, Holmveien i vest, vei 1822 i nord og en parsell av bnr. 9, som aldri ble skyldsatt og fradelt som egen eiendom, i øst (parsell nr. 13).

I oktober 1927 ble det byggemeldt et uthus på eiendommen. Det skulle foreløpig benyttes til å oppbevare redskaper og materialer som skulle brukes til bygging, og ikke til nattopphold. Klosettrom skulle innredes senere når det ble oppført våningshus på tomten. Byggingen ble godkjent samme året. Men verken noe uthus eller våningshus ser ut til å bli oppført, så sent som i 1931 stod det bare en liten bod der som målte 3 x 2,5 m.

I august 1942 ble det så byggemeldt en redskapsbod på eiendommen. Den målte 2,5 x 3,2 m og var altså ikke mye større enn den gamle boden som da muligens var revet eller skulle rives. Eier og anmelder, August Lind, bodde da i Kirkegårdsgata 23 i Oslo.

Etter en kjøpekontrakt fra 20. juli 1949 solgte August Lind (f. 1881) sin eiendom på Skovbakken (185/15) til Arne Johannessen (f. 1909) og Bernhard Marthinsen (f. 1907) for kr 3 500. Skjøtet fra August Lind er datert 20. juli (samme dag som kjøpekontrakten) og dagbokført 22. juli samme år. På tomten stod det da bare et skur, det er nok den redskapsboden som ble byggemeldt syv år tidligere. I forbindelse med dette salget ble eiendommen oppmålt til å være på 2 048 kvm, altså marginalt større enn det som ble oppgitt i 1924. Noen år etter dette tomtekjøpet etablerte Johannessen og Marthinsen Jo-Ma Skofabrikk i Rosenholmveien 12 (i lokalene til Oswald Mortensen) på Holmlia.⁹⁴ I 1970 gikk fabrikken konkurs. I Norsk Lysingsblad fra 19. februar 1970 står denne kunngjøringen:

«Med dette kunngjøres JO-MA Skofabrikk, Rosenholmveien 12, Hauketo, Oslo, med forretning i Thv. Meyersgt. 76, Oslo. Innehavere Arne Johannessen, Schæffersgt. 7, Oslo og Bernhard Marthinsen, Langhus, Ski, er i dag tatt under skifterettens behandling som konkursbo.»

I forbindelse med konkursen ble eiendommen til Johannessen og Marthinsen på Skovbakken lagt

---

⁹⁴ Det kan leses litt om JO-MA Skofabrikk i boka *KUNST- OG INDUSTRIHISTORIER FRA HOLMLIA* (s. 21) av Marius Park Pedersen, utgitt av Park Forlag 2021.

ut på tvangsauksjon i mai 1970, etter begjæring av Christiania Bank og Kreditkasse. Det er ikke kjent hva som ble resultatet av denne auksjonen, men i november 1970 vedtok i hvert fall Oslo kommune å kjøpe tomta.

I 1966 ble det opplyst at tomta i følge en besiktigelse (uvisst når foretatt) var ubebygget. Det ser ikke ut til at det ble tildelt noe veinummer til denne eiendommen. Årsaken er trolig at det aldri ble satt opp noe våningshus eller sommerhus/hytte der. Men planen til August Lind var i utgangspunktet å bygge et våningshus. Det er ellers ukjent hva Johannessen og Marthinsen hadde tenkt å bruke eiendommen til. Men å etablere noen form for bedrift der var ikke lovlig. De samme restriksjoner på bruk av eiendommen som ble angitt i skjøtet fra 1926 skulle nemlig fortsatt gjelde for de nye eierne. Kanskje de hadde tenkt å bosette seg der eller bygge arbeiderboliger?

Parsell nr. 12

Østbo (bnr. 36) i vei 1822

Denne eiendommen ble oppmålt til 3 075 kvm i august 1962. Den var da allerede fradelte bnr. 9 og gitt bnr. 36. Det er ikke kjent når dette skjedde, men det kan tidligst ha vært i 1947.⁹⁵ Navnet *Østbo* er bare funnet i en aviskunngjøring fra 1962 og i et par dokumenter fra 1978 som vedrører rivingen av huset der. Av flyfoto kan man se at huset på *Østbo* er bygget en gang mellom 1947 og 1956, men det er ukjent hvem som stod for dette. Det er også uvisst hvem som var eier av denne eiendommen før formannskapet i Oslo kommune vedtok et forslag om å kjøpe den i slutten av 1965.

Da Oslo formannskap gav rivingstillatelse for våningshuset på *Østbo* 13. april 1978, bodde det fortsatt folk der. Endelig rivingstillatelse ble gitt av Oslo bygningskontroll 19. mai 1978. Men først ved ferdigkontroll 27. mai 1980, altså to år senere, bekreftes det at våningshuset er revet. Sannsynligvis hadde rivingen da blitt foretatt samme året.

Det har nok vært ganske kummerlige boforhold på *Østbo*. Huset har blitt karakterisert som «knøttlite, uisolert og med ett soverom».⁹⁶ Men det har bodd flere barnefamilier der. Familien Jacobsen (foreldre med fire barn) bodde der i noen år frem til omkring 1972, de flyttet til Tokerudberget. Den nye familien som da kom inn på *Østbo*, ble boende der til de måtte flytte pga. utbyggingen i området, de flyttet til Groruddalen.

---

⁹⁵ Bnr. 34 ble fradelte 185/1 4. januar 1947, så det må ha vært etter dette.

⁹⁶ I rivingssøknaden er husets bruttoareal oppgitt som 50 kvm.

Kartet over er et reguleringskart som er vedlagt rivingssøknaden fra 1978 (men kartgrunnlaget er eldre). Vær oppmerksom på at kartet er orientert mot ØST og ikke mot nord som er det vanlige. Her er våningshuset på Østbo blitt markert med gul farge. Fra Holmveien, som i dag er gangvei, tar vei 1822 nordøstover til Østbo og videre til jernbanens hus (som også tegnet inn). Dagens gangvei, som går mot gangbrua over til Asperudlia, følger *ikke* samme trasé som vei 1822, slik man kanskje skulle tro. Se mer om det på s. 84.

De markante stiplede linjene øverst (øst) i kartet (retning nord-sør) viser den prosjekterte Fjeldlundveien/Holmliveien. Legg merke til at jernbanens hus (litt nordøst for huset på Østbo) ligger midt i den prosjekterte veien. Men huset på Østbo lå ikke like nærme dagens vestre kant av Holmliveien som kartet over kan gi inntrykk av.

Like sør for der bolighuset på Østbo lå er det et firkantet hull i bakken, det måler ca. 1,4 x 1,5 m og har støpt kant. Det er flere muligheter for hva det kan ha vært her. Holmliveien skimtes i bakgrunnen øverst til høyre i bildet.
Foto: Gunnar Hauger, juli 2023

Tre epletrær står i skråningen ned mot Holmliveien (midt på bildet), litt lenger sør står det også et lite epletre helt ned mot veien. De tre trærne står rett sørsørøst for der bolighuset på Østbo lå. Den gamle hustomta har grodd igjen, og området rundt er helt forandret. Det er for øvrig flere steder på Holmlia hvor det står epletrær i nærheten av der det tidligere har vært gammel bebyggelse fra før drabantbyutbyggingen. De observeres enklest på våren når de står i full blomst.
Foto: Gunnar Hauger, mai 2023

JERNBANENS BARAKKE OG BOLIGHUS INNERST I VEI 1822

Som tidligere omtalt i artikkelen, så ble 200 kvm av Skovbakken tilleggsekspropriert av jernbanen i 1919. Der skulle det settes opp en barakke som skulle huse anleggsarbeidere i forbindelse med omleggingen av jernbanen om Hauketo. Dette arealet ser ut til å ha blitt innlemmet i den eiendomsdelen som jernbanen tidligere hadde ekspropriert fra Skovbakken (litt over 12,4 mål) og som i 1945 fikk bnr. 27 under gnr. 185.

I årene 1921–1923 holdt Norsk syndikalistisk federation møter i Skogbakken barakke. Og da den lokale folketellingen for Aker ble tatt opp 1. desember 1923, bodde det åtte anleggsarbeidere og ei kokke i barakken. Se ellers mer om Skogbakken barakke på s. 40 og 45.

Barakken ble stående lenge etter at omleggingen av jernbanen var ferdig i 1925. På et kart fra 1934 er bygningen navngitt som «barakke», og den kan sees på flyfoto fra 1937 og 1947. Men på flyfoto fra 1956 kan man se at det står et vanlig bolighus nøyaktig der barakken hadde stått. Da er det grunn til å tro at dette huset er et resultat av en om- og påbygging av barakken. Denne type «gjenbruk» var vanlig i en tid med dårligere tilgang til bygningsmaterialer enn i dag. Både barakken og senere bolighuset har blitt benyttet til å huse ansatte i jernbanen/NSB. Trolig har bygningene i stor grad blitt benyttet til å innkvartere jernbanearbeidere på korttidsopphold mens de har arbeidet langs jernbanelinjen i lokalområdet. Men det har også bodd folk her fast i perioder, i hvert fall etter om- og påbyggingen til et vanlig bolighus.

På slutten av 1960-årene og begynnelsen av 1970-årene bodde familien Esp fra Rana i Nordland (foreldre med fem barn) her i noen år. De flyttet videre til Ski. Familiefaren, Harry Esp (1931–2012), var ansatt i NSB.

Det ser ikke ut til at dette bolighuset har fått tildelt noe veinummer. Trolig har de som bodde der bare brukt Holmveien som boligadresse, uten veinummer.⁹⁷ Det har nok også de som bodde på Østbo like ved.⁹⁸

Da det skulle anlegges ny hovedvei til Holmlia fra nord (til erstatning for Holmveien), ble veien lagt rett på vestsiden av jernbanelinjen. Veien fikk først navnet Fjeldlundveien (1980), men skiftet navn til Holmliaveien i 1982. Bolighuset til jernbanen ble fraflyttet og revet en gang på slutten av 1970-tallet. I dag går Holmliaveien rett over der huset stod, ca. 50 m sør for gangbrua mellom Skovbakken og Asperudlia.

---

⁹⁷ Det finnes eksempel på det fra 1971.

⁹⁸ Det finnes eksempel på det fra 1962.

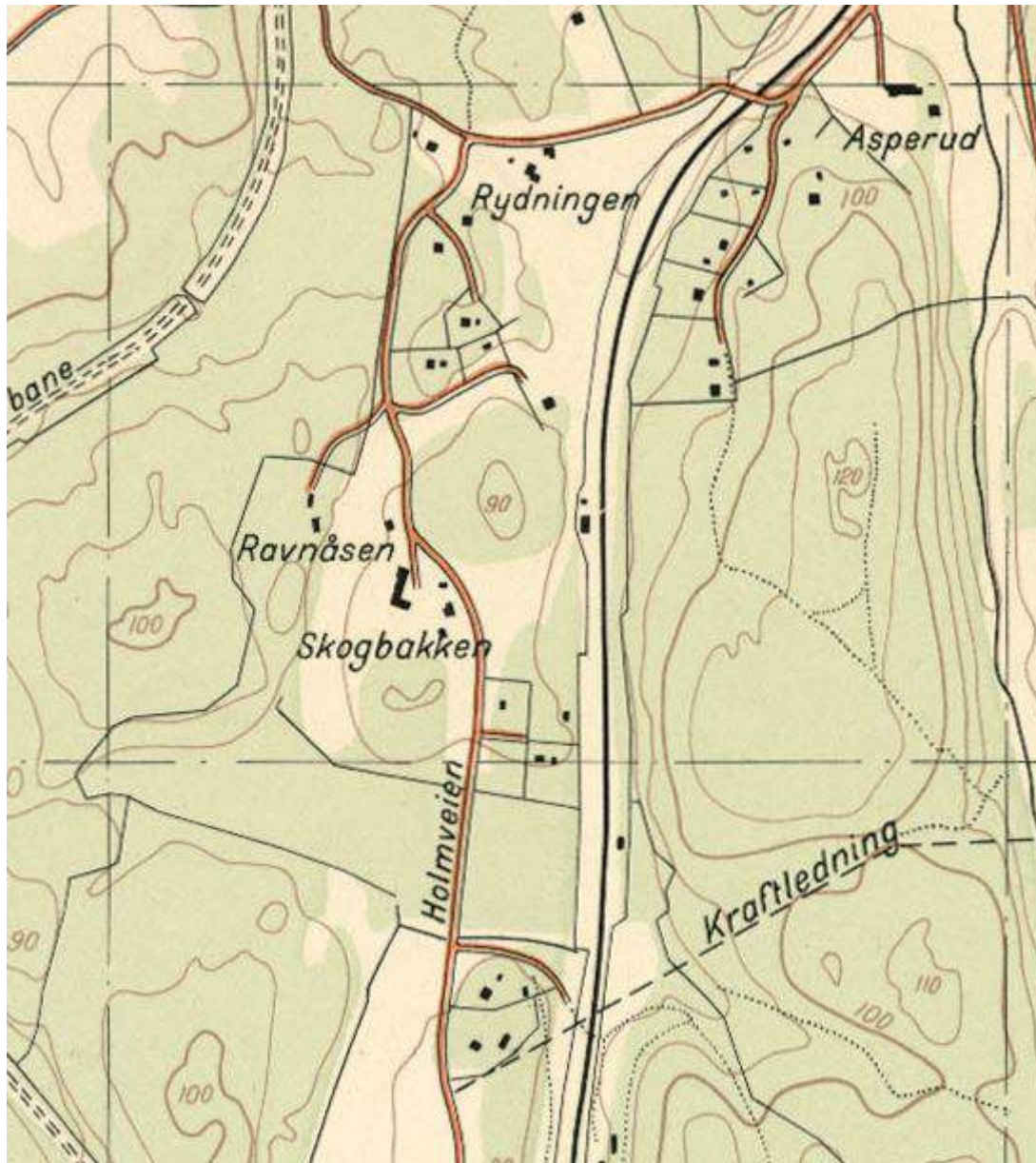
KART OG FLYFOTO OVER SKOVBAKKEN

Den historiske bebyggelsen på Skovbakken, avmerket på flyfoto fra i dag. Bare Skogly (nr. 9) står igjen.

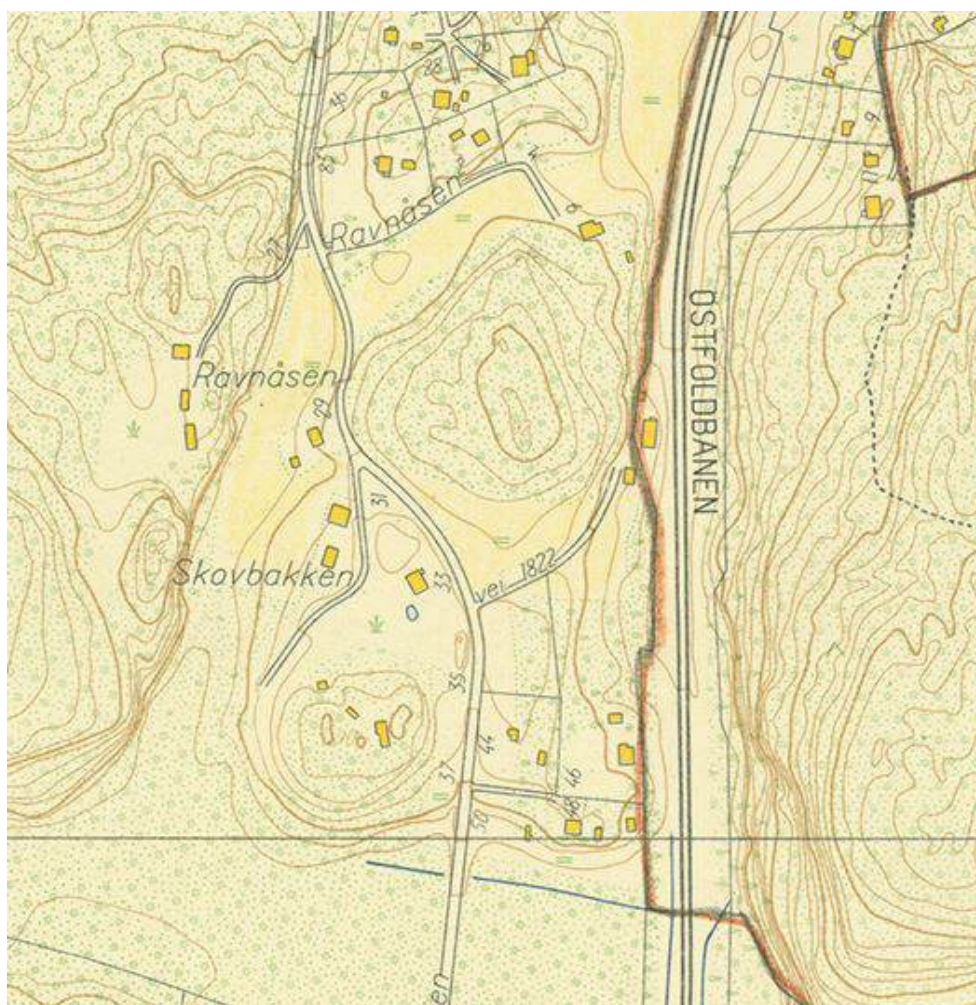
1. **Solaris** (185/11) i Holmveien 50, hytte
- 2, 3. **Toppen** (185/13) i Holmveien 48, bolighus og hytte
4. **Grane** (185/14) i Holmveien 46, bolighus (opprinnelig sommerhus)
- 5, 6. **Eiendom** (185/12) i Holmveien 44, to hytter
7. **Østbo** (185/36) i vei 1822, bolighus
8. **Jernbanens barakke og bolighus** i vei 1822, bolighus (opprinnelig barakke)
9. **Skogly** (185/10) i Holmveien (Ravnåsen 6, Ravnåsveien 6, Hallagerbakken 4), bolighus
10. **Huset til Olaf og Ruth Andersen på Skovbakken** (185/3), bolighus
11. **Hovedbygningen på Skovbakken** (185/3), bolighus
12. **Forpakterboligen/drengestua på Skovbakken** (185/3), bolighus

Utsnitt av kart over Aker fra 1938

På kartet er mye av den tidligere bebyggelsen på Skogbakken avmerket. På tunet til småbruket Skogbakken (her skrevet Skogbakken) er det bolighus, lite uthus og et stort, flerdelt uthus. Nord for sistnevnte ligger forpakterboligen/drengestua. I sørøst er det bebyggelse i Holmveien 44 (ikke navngitt eiendom), 46 (Grane) og 48 (Toppen). I Holmveien 50 (Solaris) er det ikke inntegnet noen bygninger. I nordøst ligger jernbanens barakke like vest for jernbanelinjen (på jernbanens grunn), og nordnordvest for denne sees bolighuset på Skogly.

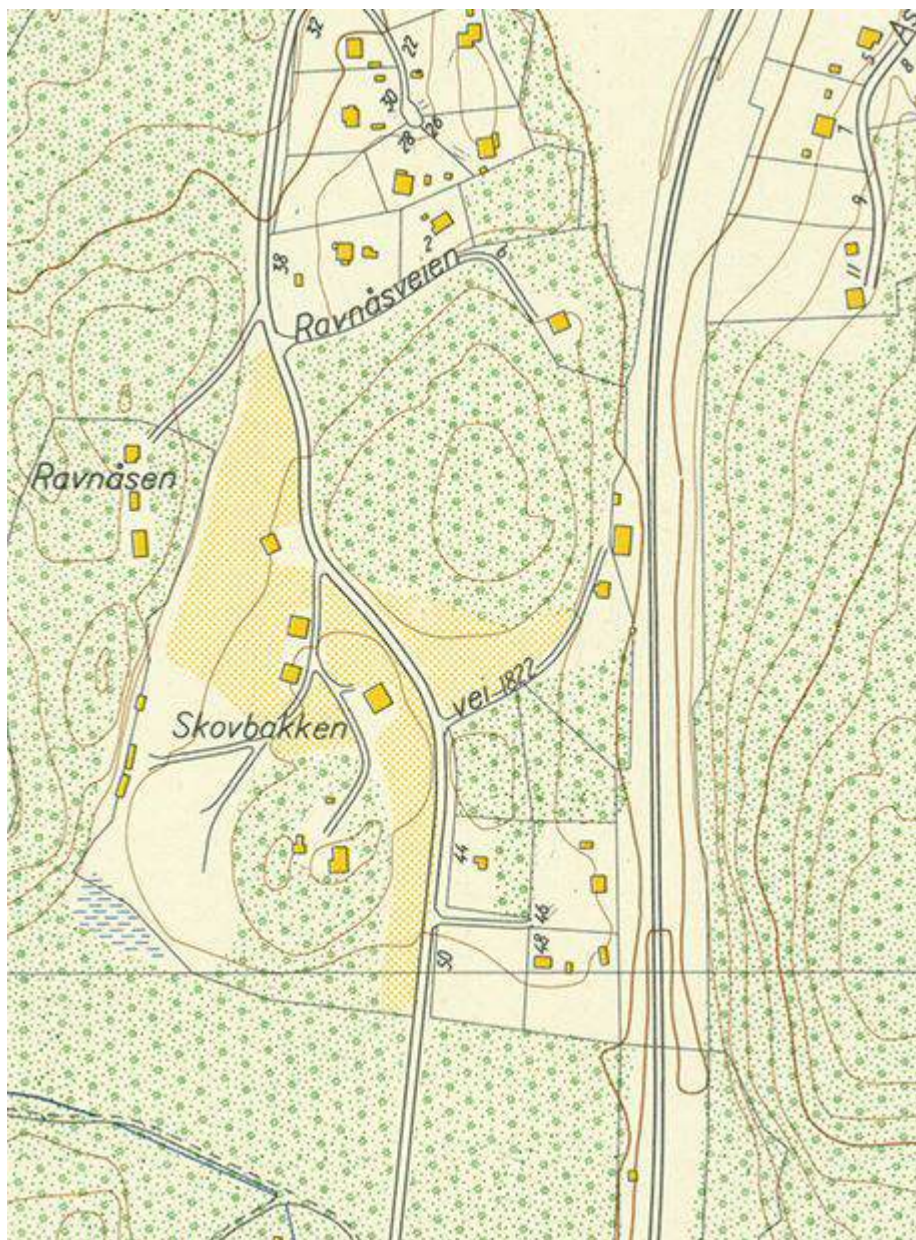
Utsnitt av kart over Holmlia- og Prinsdal-området, utgitt av Oslo oppmålingsvesen 1957, à jour 1956

Det er uvisst hvorfor den røde streken er tegnet inn, men den markerer noen eiendomsgrenser, bl.a. grensen mot jernbanens areal i øst. Det har skjedd en del endringer på Skovbakken siden kartet fra 1938 ble tegnet: Det er kommet til to nye bolighus, ett på eiendommen Østbo i enden av vei 1822 (like sørvest for jernbanens hus) og ett sør for tunet til Skovbakken (huset hvor Olaf og Ruth Andersen bodde). Vei 1822 ned til Østbo og jernbanens hus er kommet til. Hytta på eiendommen Solaris i Holmvn. 50 er tegnet inn. Deler av det store, flerdelte uthuset på Skovbakken er borte, det lille uthuset er ikke tegnet inn. Og veien inn til Skogly har fått navnet Ravnåsen (se s. 65). Ellers er dette kartet mer detaljert enn kartet fra 1938, det er tegnet på flere uthus. Dessuten er den andre (søndre) hytta i Holmveien 44 kommet med. Det er også påført veinumre. Men noen av disse har aldri vært i bruk eller er påført der det aldri har vært bebyggelse eller egne eiendommer, dette gjelder området vest for Holmveien. Se også nederst på s. 95.

Dagens gangvei, som går nordøstover mot gangbrua over til Asperudlia, følger ikke samme trasé som vei 1822, slik man kanskje skulle tro. Vei 1822 tok av fra Holmveien ca. 20 m meter lenger sør for dagens gangvei og gikk litt sør og øst for denne. Den gikk gjennom det som i dag er det nordvestre hjørnet av Skovbakken næringsbygg.

Utsnitt av kart over Holmlia- og Prinsdal-området, utgitt av Oslo oppmålingsvesen 1975, à jour 1973

Det har skjedd noen endringer på Skovbakken siden kartet fra 1957 ble tegnet: Veien inn til Skogly har skiftet navn fra Ravnåsen til Ravnåsveien (skjedde i 1960). Bebyggelsen på eiendommen Solaris i Holmvn. 50 er revet (skjedde i 1969). Den nordligste hytta i Holmvn. 44 er trolig allerede revet, men står likevel fortsatt på kartet. Sørvest på Skovbakken, inn mot fjellkanten, er det tegnet inn noen brakker eller lignende som må tilhøre skraphandelen som lå her på denne tiden. Ellers er veinumrene vest for Holmveien på kartet fra 1957 nå tatt bort.

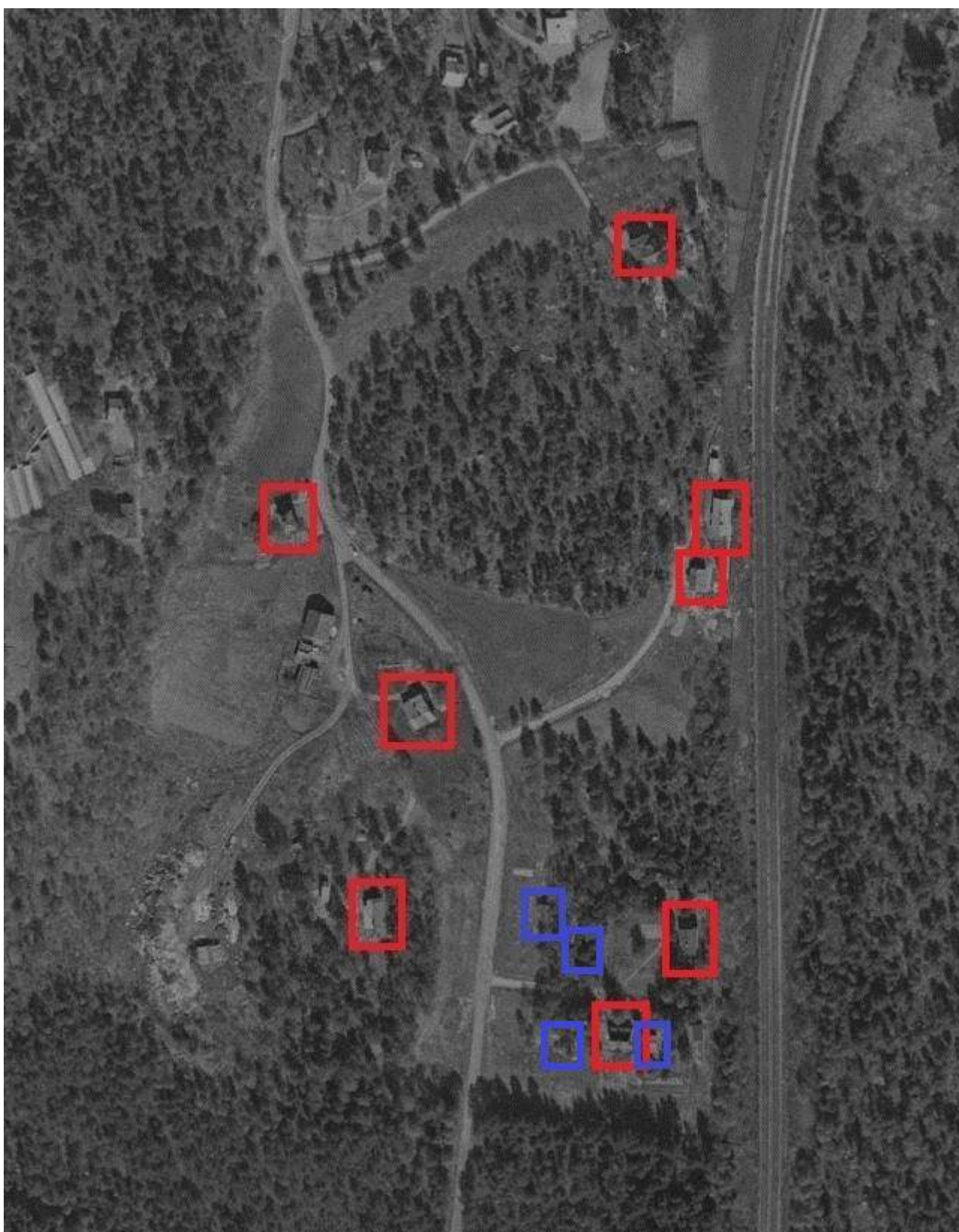
Flyfoto over Skovbakken-området fra 1937

Flyfoto over Skovbakken-området fra 1956

Flyfoto over Skovbakken-området fra 1956 (med markering av beliggenhet for **bolighus** og **hytter**)

Flyfoto over Skovbakken-området fra 1971

Flyfoto over Skovbakken-området fra 1977

Kommentarer til flyfotoene

Det finnes også et tilgjengelig flyfoto over området fra 1947.⁹⁹ Men det er såpass uskarpt at det ikke har blitt tatt med her. Dessuten skjedde det ikke store forandringer på Skovbakken mellom 1937 og 1947.

1937:

Her ser vi de samme bygningene som på kartet fra 1938 på s. 83. Legg merke til barakken til jernbanen, den er ennå ikke bygget om til et bolighus. Søppelfyllinga til renholdsverket sees sørvest på Skovbakken, i skogkanten mot øst står det noen brakker/skur.

Se også utsnitt av flyfoto fra 1937 på s. 37, med bedre oversikt over tunet på Skovbakken.

1956:

Sammenlign med kartet fra 1957 (à jour 1956) på s. 84.

Her er det tatt med flyfoto både uten og med markeringer av bolighus og hytter. Hyttene er markert med blått. Hytta på eiendommen Solaris (lengst sørvest) og den søndre hytta i Holmveien 44 er ikke mulig å se på flyfotoet. Men beliggenheten til disse to hyttene kan likevel bestemmes ganske presist. Bolighusene vest for Holmveien er (regnet fra sør) huset til Olaf og Ruth Andersen, hovedbygningen på Skovbakken og forpakterboligen/drengestua. Øst for Holmveien ligger (bolighusene regnet fra sør) Toppen, Grane, Østbo, jernbanens bolighus og Skogly. Barakken til jernbanen er bygget om til et vanlig bolighus. Bolighuset på Østbo er bygget, og det er anlagt en vei ned dit (vei 1822). På selve Skovbakken (bnr. 3), vest for Holmveien, er huset til Olaf og Ruth Andersen bygget, deler av det store uthuset er borte, det lille uthuset (bryggerhuset) er revet (etter 1947) og renholdsverket er lagt ned. Det er ennå ikke kommet noen ny virksomhet på den gamle søppelfyllinga, men det står en stor brakke der (stod også der i 1947).

Legg ellers merke til minkfarmen på nabobruket Ravnåsen i vest. Minkfarmen lå der fra ca. 1945 til 1965.

1971: Hytta på eiendommen Solaris er nå revet (1969), trolig gjelder det også den nordligste hytta på tomte rett i nord (ikke navngitt eiendom med adresse Holmavn. 44). På den gamle søppelfyllinga til renholdsverket er det nå etablert en skraphandel. Rundt omkring på tomte til skraphandelen er det plassert det som ser ut til å være diverse skur, brakker og containere.

1977: Det har skjedd et par viktige forandringer på Skovbakken siden det ble tatt flyfoto i 1971. Bolighuset på tunet til Skovbakken (hovedbygningen) er revet (1975), det er også den søndre hytta i Holmveien 44. Men sistnevnte er det umulig å se på forrige flyfoto.

---

⁹⁹ På nettsiden <https://kart.1881.no/>

Skoletilhørighet

Omtrent på den tiden Ole Hansen og familien hans bosatte seg på Skovbakken (som de første), ble det bygget fastskole i området. Det var som følge av *Loven om Almueskolen paa Landet* som ble vedtatt i 1860. Loven fastslo at det skulle holdes skole i et eget bygg. Før hadde det bare vært omgangsskole. I desember 1861 ble det fradelt en tomt fra Hauketo gård hvor det skulle bygges skolehus, det fikk naturlig nok navnet Hauketo skole. Skjøtet til Aker prestegjelds skoleformannskap ble utstedt samme måned, salgssummen var på 750 spesidaler. Tomta (gnr. 186, bnr. 2 fra 1886) grenset i sør opp mot husmannsplassen Asperud under Lerdal gård. Det ble også bygget fastskole andre steder i den sørlige delen av Aker på denne tiden, de nærmeste var Klemetsrud og Bernhus skoler. Hauketo skole ble tatt i bruk i 1863, og dit var det ikke lang vei for skolebarna fra Skovbakken.

I 1894 ble den første skolen bygget på Ljan, den overtok for Hauketo skole. På slutten av 1895 ble den nedlagte Hauketo skole solgt til private for kr 10 000. Skolen ble ombygd til et småbruk, og eiendommen fikk navnet Solvang av den nye eieren. Senere fikk Solvang adresse Holmveien 2, men det er lenge siden Holmveien gikk her. Den gamle skoletomta lå like sør for det som i dag er krysset Nedre Prinsdalsvei / Ljabrudiagonalen. På ettermiddagen fredag 16. oktober 1998 ble våningshuset på Solvang totalskadet i en brann, etter å ha stått tomt i lengre tid.¹⁰⁰ Og enda et lokalt kulturminne gikk tapt. Noen dager senere tilstod to gutter på åtte og ni år å ha tent på bygningen. I dag er den gamle skoletomta helt gjengrodd.

Den første skolebygningen på Ljan holdt til i en stor trebygning i det som senere fikk adresse Herregårdsveien 4, huset står fortsatt. Men skolebygningen ble snart for liten, og i 1923 stod dagens Ljan skole ferdig. Da Prinsdal skole ble tatt i bruk i 1953, ble skolekretsen delt. Den sørlige delen av skolegrensen gikk langs jernbanelinjen, så alle som bodde vest for denne skulle fortsatt gå på Ljan skole. Så holmliabarna byttet ikke skole, de skulle fortsatt ta toget til Ljan.

Hauketo skole var den første ungdomsskolen som ble bygget i det som i dag er bydel Søndre Nordstrand, den åpnet høsten 1968. Elevene som hadde gått ut av sjette klasse på Ljan, Prinsdal og Klemetsrud skoler samme våren ble overført dit. De som samtidig hadde gått ut av syvende klasse var derimot ferdige med sin obligatoriske skolegang (folkeskole).

I 1982 stod Hallagerbakken skole (barneskole) ferdig, som den første på Holmlia. I dag (2025) er det fire barneskoler og én ungdomsskole på Holmlia.

---

¹⁰⁰Oljeselskapet A/S Norske Shell hadde kjøpt eiendommen Solvang (litt over 5 mål) i begynnelsen av 1994. De ønsket å rive alle de ni bygningene der og bygge bensinstasjon på tomten.

Våningshuset på Solvang, den ombygde Hauketo skole i Holmveien 2, som brant ned i 1998. Til høyre for huset sees sørenden av det store uthuset, i bakgrunnen ligger en av «Akersblokkene» i Hauketoveien. Det lå også flere bygninger øst og sør på den gamle skoletomta, bl.a. garasjer og lokaler hvor det var frysebokser til leie. I dette huset gikk barna fra Skovbakken på skole frem til 1894. Bildet er tatt mot nordøst fra Holmveien (hvor Ljabrudiagonalen går i dag).

Foto: Byantikvaren i Oslo, juli 1976

Våningshuset på Solvang. Bildet er tatt mot sør fra Holmveien.

Foto: Byantikvaren i Oslo, juli 1976

Kirketilhørighet

Fra gammelt av hørte befolkningen på Holmlia til Aker kirke, det som i dag er Gamle Aker kirke. Mellom 1823 og 1861 tilhørte Oslo hospital kirke (Gamlebyen kirke) Aker prestegjeld, menigheten ble regnet som et anneks under Aker. Så i den perioden var det mest naturlig for folk i den sørlige delen av Aker å søke Oslo hospital kirke, den lå et stykke nærmere enn Aker kirke. I 1860 stod Østre Aker kirke ferdig på Ulven, og Aker prestegjeld ble delt i Østre- og Vestre Aker prestegjeld året etter.¹⁰¹ Fra den tid hørte folket på Holmlia til Østre Aker prestegjeld og Østre Aker kirke (også kalt Ulven kirke). Så da Skovbakken ble bosatt i begynnelsen av 1860-årene, var det altså Østre Aker kirke som var den lokale kirken for beboerne der.¹⁰²

I 1866 ble Østre Aker kapell innviet. Det skiftet senere navn til Sæter kapell som ble til det som i dag er Nordstrand kirke. I 1906 ble Nordstrand fradelte Østre Aker som et eget prestegjeld.

I 1932 stod Ljan kirke ferdig, og dette ble da holmliafolkets lokalkirke. Men Ljan var ikke noe eget prestegjeld, det var et kapelldistrikt under Nordstrand prestegjeld helt frem til 1997.

Holmlia prestegjeld ble opprettet 1. september 1984,¹⁰³ fradelte Nordstrand prestegjeld. Da var det gått noen år siden den store innflyttingen til området startet på Sloreåsen høsten 1980. Terje Fonk ble den første sognepresten, med tiltredelse i juni 1985. Men noen egen kirke ble ikke bygget på Holmlia før flere år senere. Holmlia kirke ble innviet 17. januar 1993 av biskop Andreas Aarflot.

Men det ble satt i gang menighetsarbeid på Holmlia allerede i 1981. Øystein Holtskog var prest der fra august 1981 til september 1984, han var ansatt av Oslo Indremisjon. Menigheten fikk fra starten av disponere en tidligere privatbolig i Storåsveien 33 av Oslo kommune.¹⁰⁴ Her hadde menigheten kontorer og møte- og forsamlingslokaler, de første gudstjenestene i menigheten ble holdt der (Holmlia interimkirke). Senere var det personalboliger for Holmlia menighet i huset. Etter hvert som det ble behov for større plass, ble aulaen i Hallagerbakken skole og deretter samfunnshuset på Holmlia senter benyttet til gudstjenester frem til kirken stod ferdig i begynnelsen av 1993.

101Kirken ble innviet 5. september 1860, og prestegjeldet ble delt ved kongelig resolusjon av 16. februar 1861.

102Etter at kirken som i dag heter Vestre Aker kirke stod ferdig i 1855, var det den som var hovedkirken i *hele* Aker prestegjeld inntil det ble delt i to noen år senere. Den opprinnelige Aker kirke (Gamle Aker kirke) ble solgt til Christiania i 1852 og ble innlemmet i byen ved byutvidelsen i 1859.

103Prestegjeld brukes ikke lenger som navn på noen administrativ enhet i Den norske kirke, i dag er navnet Holmlia sokn.

104Ved krysset Storåsveien/Holmveien, her bodde tidligere familien Madsø. Både Storåsveien 31 og 33 (som utgjorde ett bygningskompleks) ble kjøpt opp av kommunen i forbindelse med fremføringen av Ljabrudiaagonalen. Hele bygningen ble revet i 2007 eller 2008, men tilbygget til Storåsveien 33 mot sørøst ble revet på dugnad av menigheten allerede sommeren 1999 pga. store setningsskader.

POSTSTED OG ADRESSE

På Skovbakken og resten av Holmlia har man tilhørt følgende poståpneri/postkontor opp gjennom årene:

Fra 15. mai 1879: **Ljan**, poståpneri på jernbanestasjonen som ble tatt i bruk tidligere samme året (skrevet Lian frem til 1891).

Fra 1. juni 1925: **Hauketo**, poståpneri på jernbanestasjonen som ble tatt i bruk tidligere samme året. Flyttet 1. februar 1971 til Hauketoveien 3.¹⁰⁵

Fra 1. september 1983: **Holmlia**, postkontor på Holmlia senter. Postomdelingen for Oslo 12 ble samtidig overført fra Hauketo postkontor til Holmlia postkontor. Nedlagt uke 6 i 2014 i forbindelse med overgangen til post i butikk.

Poststedet var først Ljan / Ljan stasjon, deretter Hauketo / Hauketo stasjon. Holmlia tilhørte Hauketo poststed helt frem til 1973, flere år etter at sonesystemet var innført i store deler av resten av Oslo. Fra 1973 ble poststedet Oslo 12, og i 1984 ble det innført firesifrete postnumre. Som en overgangsordning ble det en tid brukt både sonenummer og postnummer.

På Skovbakken ser det ut til at beboerne der bare har brukt «Skovbakken, Holmveien» (noen ganger bare Skovbakken) som adresse, i tillegg til poststed, men uten veinummer. I adressebøkene for Oslo er Olaf Andersen også oppført med denne adressen i de to første adressebøkene som bygger på opplysninger fra folkeregisteret (1979–1980 og 1980–1981). Men i forbindelse med riving av de tre bolighusene på Skovbakken (bnr. 3) blir alle husene i diverse dokumenter oppgitt med adresse Holmveien 33 (noe som for øvrig ikke stemmer med kartet fra 1957 på s. 84, legg ellers merke til at veinumrene på vestsiden av Holmveien er fjernet på kartet fra 1975 på s. 85).

---

¹⁰⁵Til det lille tilbygget til den nordligste av «Akersblokkene» (opprinnelig tjenesteboliger for ansatte ved Akers mekaniske verksted (nedlagt 1982), i dag et frittstående borettslag ved navn Hauketo borettslag).

EIERE AV ØVRE LJAN (frem til 1860) OG SKOVBAKKEN

Dokumentene som hjemler eiendomsoverdragelsene er i de fleste tilfeller tinglyst samme år som de er datert/utstedt. Hvis ikke, så er dette omtalt i en note. Det er årstallet for *dateringen* av dokumentene som er oppført i eieroversikten.

Øvre Ljan

Kirke- og bygselgods

- En gang før omkring 1390: Gunvor Halkellskone eier 9 øresbol og Sakristiet 4 øresbol i Øvre Ljan (trolig bare en part av gården)
- Omkring 1390: Clemenskirken eier 13 øresbol i Øvre Ljan (trolig bare en part av gården)
- 1595: Clemenskirken eier en part i Øvre Ljan med skyld 1 daler
- I 1599 og begynnelsen av 1600-tallet: Oslo sogneprestembete. Dette er den samme parten som tidligere hadde tilhørt Clemenskirken
- Fra *senest* omkring 1700 til 1848: Christiania sogneprestembete/prestebord

Selveiergods

- 1848–1850: Christian Fredrik Larsen (kongelig skjøte)
- 1850–1855: Inger Vebjørnsdatter, enke etter forrige eier (uskiftebevilling)
- 1855–1857: Vebjørn Christiansen, sønn av de to forrige eierne (skjøte)
- I 1857: Christian, Jørgen og Johannes Christianssønner og Mathea Christiansdatter, søsken av forrige eier, de tre brødrene eide dobbelt som mye hver som søsteren (arv ved testamente)
- 1857–1860 (1869): Martin Christiansen, bror til forrige eiere (kjøpekontrakt)¹⁰⁶

Skovbakken

- 1860–1869: Ole Hansen (skjøte)¹⁰⁷
- 1869–1872: Overrettssakfører Jørgen Young Bruun (auksjonsskjøte). Han eide trolig ikke husene på bruket, bare selve eiendommen

---

¹⁰⁶Kjøpekontrakten mellom testamentarvingene etter Vebjørn Christiansen og broren Martin Christiansen er datert 30. mars 1857 og tinglyst 8. januar 1858. Martin var eier av Øvre Ljan til han døde i 1869, men da var Skovbakken fradelt og solgt ni år tidligere.

¹⁰⁷Skjøtet til Ole Hansen er datert 4. desember 1860 og tinglyst 6. november 1863.

- 1872–1881: Hans Jørgen Olsen, sønn av tidligere eier Ole Hansen (skjøte)¹⁰⁸
- 1881–1894: Hannibal Iversen Holm (skjøte)
- 1894–1900: Petrine Iversen Holm, enke etter forrige eier (uskiftebevilling)
- 1900–1901: Kristian Thoresen (*ikke* tinglyst hjemmel)
- 1901–1905: Hans Kristian Sørensen (*ikke* tinglyst hjemmel)
- 1905–1913: Martin Matheus Stensrud (*ikke* tinglyst hjemmel)
- 1913–1950: Andreas Julius Andersen (skjøte, utstedt av Petrine Iversen Holm som var siste formelle hjemmelshaver)
- 1950–1962: Hulda Gustafa Andersen, enke etter forrige eier (uskiftebevilling, gjelder også bruksnummer 9)¹⁰⁹
- 1962–1969: Alf, Olaf og Leif Andersen og Ena Kind, barn av de to forrige eierne (skjøte, forskudd på arv, gjelder også bruksnummer 9 som de eide til 1967)
- 1969: Oslo kommune (muligens ekspropriasjon). Bruksnummer 9 (området øst for Holmveien) ble kjøpt av Oslo kommune i 1967

Hva som videre skjedde med disse eiendommene, kan det leses mer om på s. 99.

---

¹⁰⁸Skjøtet til Hans Jørgen Olsen er datert 31. desember 1872 og tinglyst 7. februar 1873.

¹⁰⁹Julius Andersen døde 3. november 1949. Uskiftebevillingen til enken Hulda Andersen er datert 18. januar 1950 og tinglyst 30. mars samme år.

OVERSIKT OVER KOMMUNENS OVERTAKELSE AV EIENDOMMENE PÅ SKOVBAKKEN

I løpet av en femårsperiode fra midten av 1960-årene tok Oslo kommune over mesteparten av det opprinnelige Skovbakken-området som ble fradelte Øvre Ljan i 1860. Kommunen ble eier av eiendommene på forskjellige måter. Det var både ved ordinært kjøp, ekspropriasjon og makeskifte, uten at det er kjent for alle eiendommene hvordan dette foregikk. Men etter tidligere vedtak i Oslo bystyre hadde kommunen rett til å ekspropriere eiendommene, så folk hadde egentlig ikke noe valg med tanke på om de ville selge eller ikke. Området var regulert til utbygging. Etter at eiendommene var kommet i kommunal eie, ble bolighusene disponert av Oslo boligbygg som leide dem ut til privatpersoner i påvente av den planlagte utbyggingen.

1965: Østbo (185/36). Bolighus revet 1978–1980.

1966: Toppen (185/13). Bolighus nedbrent 10. februar 1981, hytte revet omtrent samtidig.

1967: Eiendom (185/9), resten av arealet øst for Holmveien (etter en rekke fradelinger).

1968: Grane (185/14). Bolighus revet omkring årsskiftet 1980/81.

1969: Solaris (185/11). Hytte revet 1969.

1969: Skovbakken (185/3), arealet vest for Holmveien. Tre bolighus revet i 1975, 1980 og 1981.

1970: Eiendom (185/15). Ubebygd.

Eiendom (185/12), trolig overtatt i andre halvdel av 1960-årene. Hytte revet trolig omtrent samtidig, en annen hytte revet et stykke ut på 1970-tallet.

For noen av eiendommene er det årstallet for vedtak om kjøp/overtakelse som er oppført. Men kjøpene/overtakelsene har trolig skjedd samme året eller året etter. Dette gir uansett en god oversikt over omtrent når eiendommene kom i kommunal eie.

Både eiendommen tilhørende jernbanen/staten langs jernbanelinjen (185/27) og eiendommen Skogly (185/10) i nordøst har blitt en del redusert i areal i forbindelse med utbyggingen i området. Førstnevnte med ca. 1/3 og sistnevnte med litt over halvparten. Her ser det ut til at kommunen har ekspropriert en del areal i forbindelse med byggingen av veiene Fjeldlundveien/Holmliaveien og Hallagerbakken, men det er uvisst nøyaktig når dette har skjedd. Jernbanens bolighus ble revet en gang på slutten av 1970-tallet, mens bolighuset på Skogly fortsatt står der med ny adresse Hallagerbakken 4.

EIENDOMSUTVIKLING PÅ SKOVBAKKEN FRA 1980

I forbindelse med drabantbyutbyggingen på Holmlia har store områder under gnr. 185 (matrikkelgården Øvre Ljan) og gnr. 191 (matrikkelgården Holm og Ås) av en eller annen grunn blitt slått sammen med bnr. 6 under gnr. 185, som opprinnelig *bare* omfattet småbruket Ravnåsen. Fra denne store sammenføyde eiendommen har det så blitt fradelt mange nye eiendommer, det gjelder bl.a. i området ved Skovbakken. I desember 1980 ble 185/9 lagt inn under 185/6, sannsynligvis ble også 185/3 og de andre kommunale teigene på Skovbakken en del av bnr. 6 samtidig (se note 66). Eiendommene der bygningene i Skovbakken borettslag ligger har i dag bnr. 50 under gnr. 185 (adresse til Ravnåsveien) og bnr. 51 under gnr. 185 (adresse til Hallagerbakken). Begge eiendommene ble fradelt bnr. 6 i desember 1981 og hjemlet Oslo kommune, som allerede var eiere av grunnen her. Disse ble så festet bort til Skovbakken borettslag som i 1987 fikk skjøte på eiendommene av kommunen for 1 915 610 kroner.¹¹⁰ Eiendommen der den nedlagte barneparken ligger har bnr. 52, den ble også fradelt bnr. 6 i desember 1981 og hjemlet Oslo kommune. De to eiendommene som bl.a. omfatter grunnen der Skovbakken næringsbygg ligger (bnr. 46 og 47) tilhører kommunen og blir festet bort.¹¹¹ For den som ikke kjenner stedets historie, er det lett å tro at området ved Skovbakken opprinnelig har vært en del av småbruket Ravnåsen, noe som på ingen måte er tilfelle.

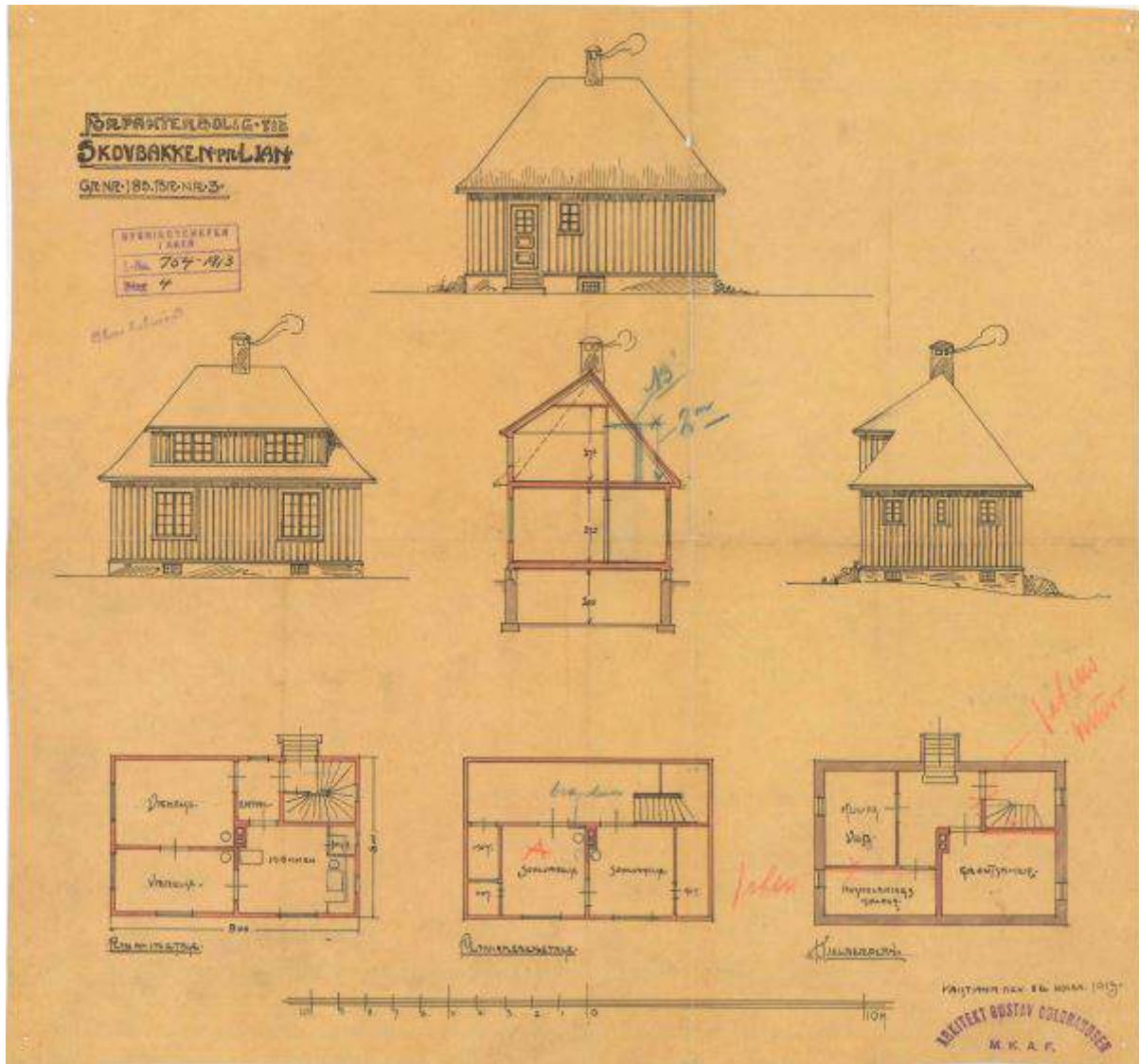
---

¹¹⁰Festetiden var på 90 år, gjeldene fra 1. september 1982. Avtalen ble avlyst i 1987.

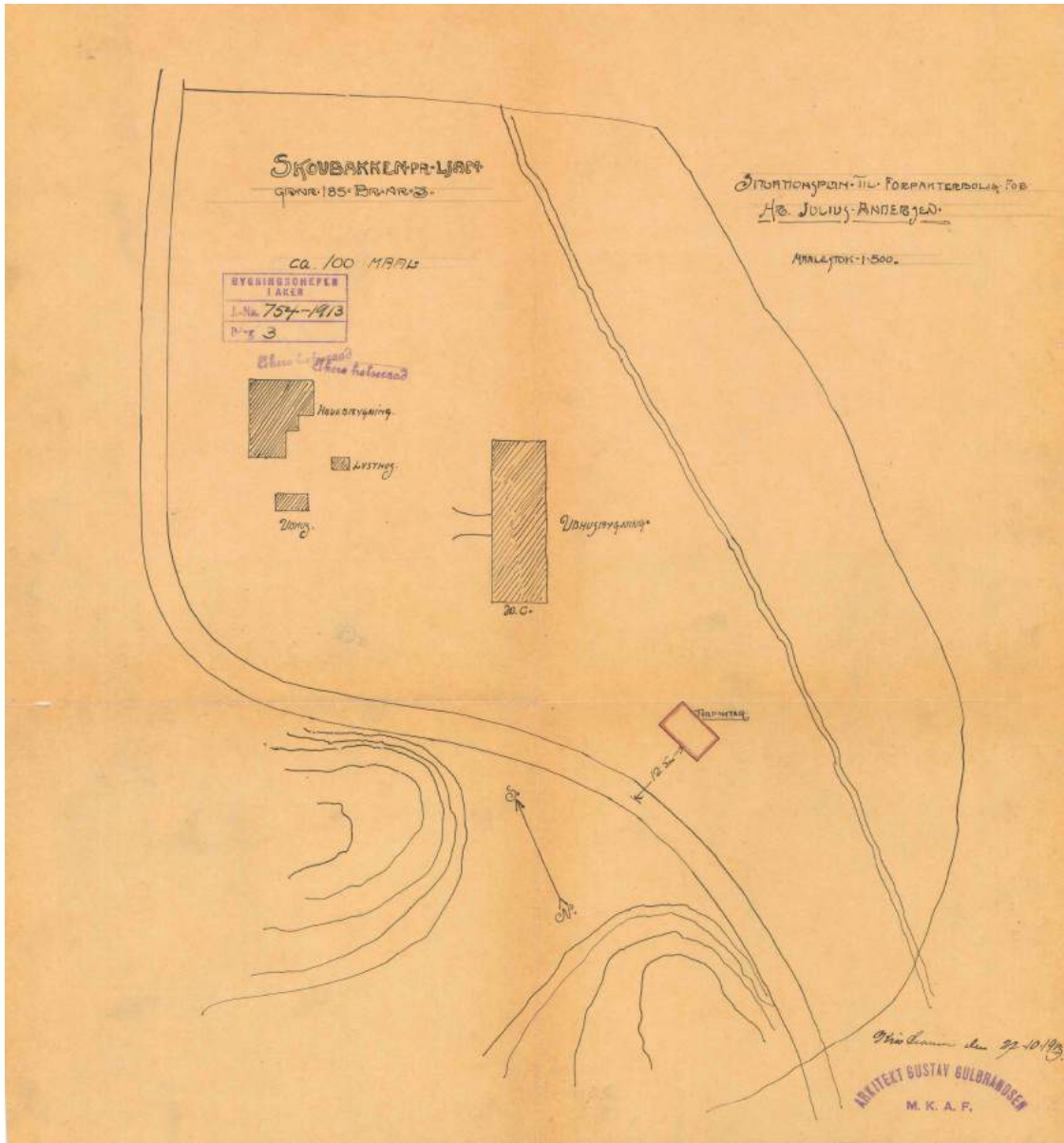
¹¹¹Bnr. 46 ble fradelt bnr. 6 i mars 1981, og bnr. 47 ble fradelt bnr. 46 2–3 uker senere.

VEDLEGG

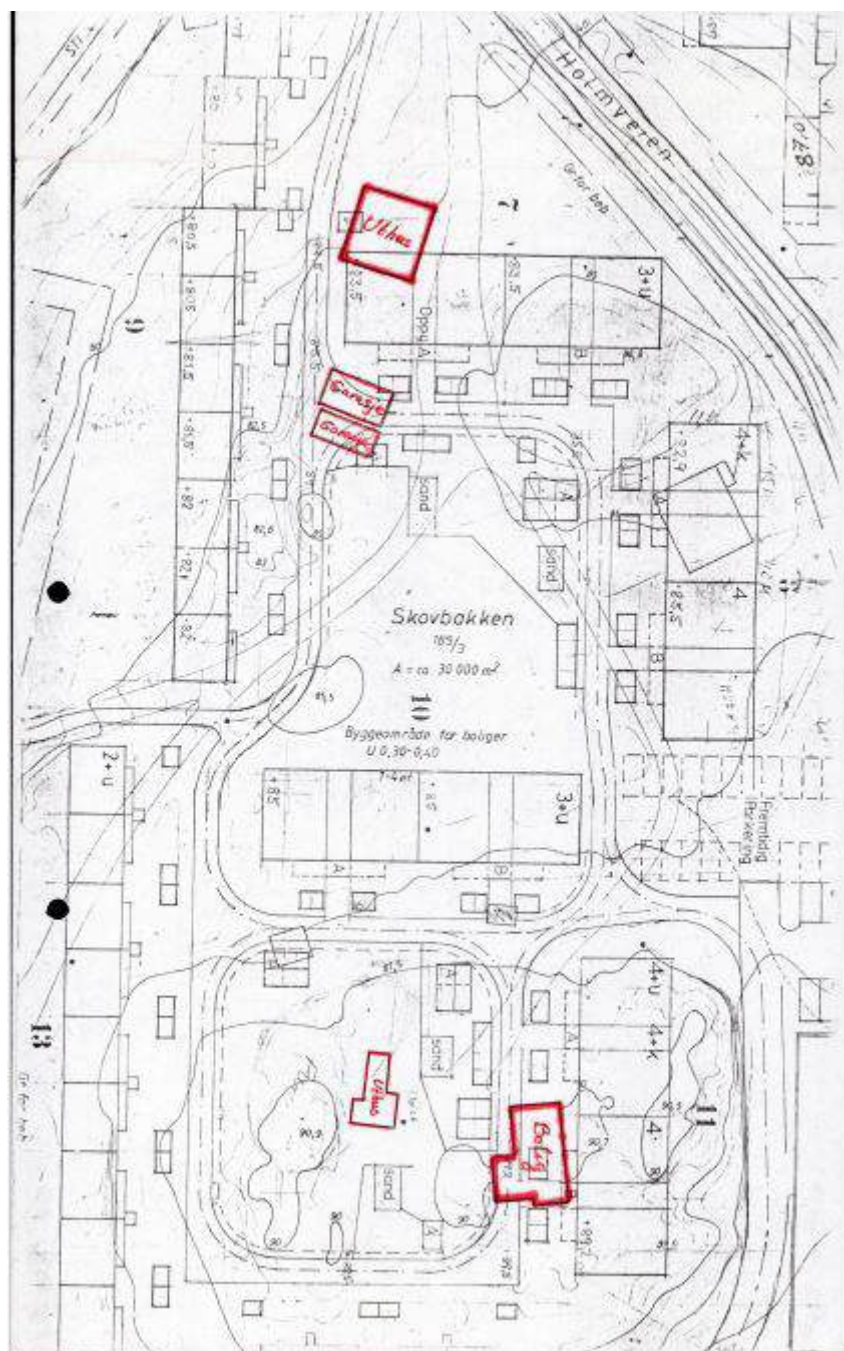
Forpakterboligen på Skovbakken (185/3), senere kalt drengestue og Lille Skovbakken. Plantegning fra høsten 1913. Tegnet av arkitekt Gustav Gulbrandsen.

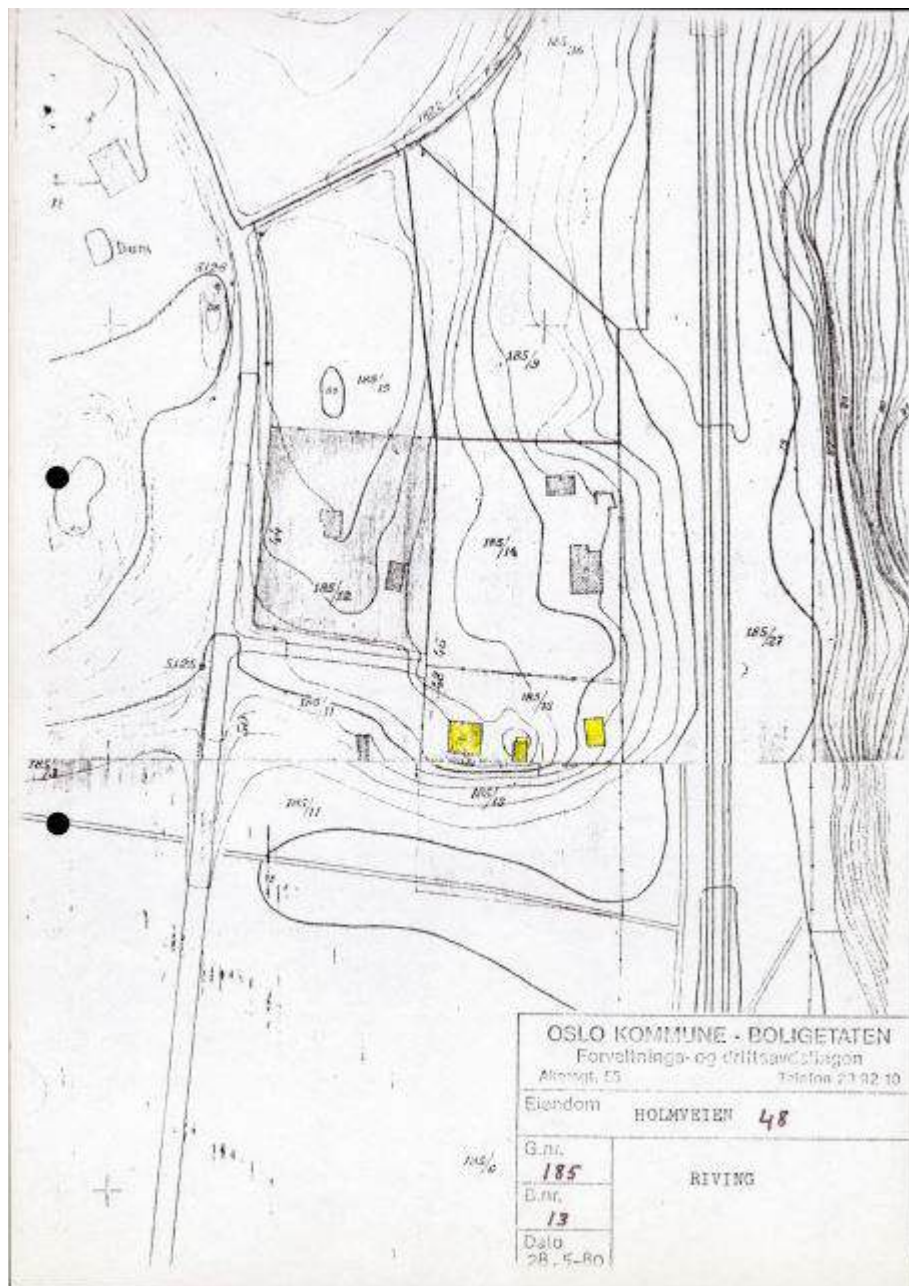
Kart over Skovbakken (185/3) fra høsten 1913. Med hovedbygning, (lite) uthus, lysthus, uthusbygning og den planlagte forpakterboligen i rødt. Tegnet av arkitekt Gustav Gulbrandsen. Kartet er orientert mot sørsørvest. Forpakterboligen ble satt opp av Julius Andersen i 1914 og revet i 1980.

Bygningene på Skovbakken (185/3) som skulle rives i 1981, tegnet inn på et kart over planlagt bebyggelse. I sør ligger huset (med et tilhørende uthus) hvor Olaf og Ruth Andersen bodde. Det lå også et annet lite uthus i tilknytning til dette huset, men det har ikke blitt markert med rødt omriss (se foto nederst til høyre på s. 60). Lenger nord ligger en dobbeltgarasje og et uthus, litt nordvest for der hovedbygningen på Skovbakken lå frem til 1975 (som også er tegnet inn uten markering, men den er allerede revet).

Kart over sørøstre del av Skovbakken.

Reguleringskartet er vedlagt rivingsøknaden vedrørende bygningene på eiendommen Toppen i Holmveien 48 i begynnelsen av 1981 (men kartet er eldre). Bygningene på Toppen (markert gule) er fra venstre bolighuset, hytta og uthuset. Nord for Toppen ligger eiendommen Grane i Holmveien 46 med bolighus og uthus, men det lille uthuset er ikke tegnet inn på kartet. Vest for Toppen ligger eiendommen Solaris i Holmveien 50 med en hytte, den lille redskapsboden er ikke tegnet inn, begge bygningene ble revet samtidig i 1969. Vest for Grane ligger eiendommen (uten navn) i Holmveien 44 med to hytter. Nord for sistnevnte eiendom ligger eiendommen til Johannessen og Marthinsen uten bebyggelse. Nord for Grane ligger parsell nr. 13 som aldri ble skyldsatt og fradelt som egen eiendom, parsellen var fortsatt en del av bnr. 9 sammen med mesteparten av området nord for vei 1822. Nordøst for parsell nr. 13 ligger eiendommen Østbo, men bolighuset i nord ligger

utenfor kartet. Hele dette området avgrenses av Holmveien i vest (dagens gangvei), grensen mot Ravnåsen i sør, jernbanens eiendom i øst og vei 1822 i nord. Lengst nordvest på kartet sees våningshuset på tunet til Skovbakken, sør for huset ligger en liten dam. Området nord for vei 1822 tilhører altså bnr. 9 (fradelt Skovbakken i 1922), og området vest for Holmveien og nord for grensen mot Ravnåsen tilhører Skovbakken (bnr. 3).¹¹²

---

¹¹²Selv om tunet til Ravnåsen lå nordvest for tunet til Skovbakken, lå likevel mye av eiendommen sør for Skovbakken.

KILDER

- Pantebøker for Aker sorenskriveri/herredsskriveri
- Nasjonale folketellinger fra 1865, 1875, 1891, 1900, 1910 og 1920
- Bytellingen for Kristiania fra 1885
- Kommunale folketellinger for Kristiania fra 1899, 1901, 1902, 1903, 1904 og 1905
- Kommunale folketellinger for Aker fra 1917 og 1923
- Skifteprotokoller for Aker sorenskriveri
- Dødsfallsprotokoller for Aker, Kristiania og Trondheim
- Statens institutt for folkehelse, Døde 1951–2014
- Registeret til Gravplassetaten i Oslo kommune
- Slekt og Datas gravminnebase
- Kirkebøker for Aker, Østre Aker, Nordstrand, Oslo / Oslo hospital, Gamle Aker, Grønland, Uranienborg, Gamlebyen, Markus, Paulus, Johannes, Døves menighet, Den evangelisk-lutherske frikirke (østre menighet), Nesodden (Oppegård sogn), Kråkstad (Ski sogn), Strømsø, Nannestad (Bjørke sogn), Lier, Enebakk, Trøgstad, Våle, Fåberg, Grue (Brandval sogn), Spydeberg, Rakkestad (Degernes sogn), Sande, Borre, Modum, Gjerstad, Vestnes (Tresfjord sogn) og Trondheim (Ila sogn)
- Oslo byfogdembete, Notarialprotokoll II 64, 01.12.1948–01.04.1949 (vigsler)
- Matrikkelutkastet fra 1723
- Matrikler fra 1838, 1886 og 1904
- Avskrift av matrikkelutkastet fra 1950
- Håndregister for Aker herredsskriveri, Aker tinglag 1892–1950
- Matrikkelrevisjonen utarbeidet etter lov av 1863 (Akershus herred, trykket 1869)
- Branntakstprotokoller for Østre Aker lensmannsdistrikt, 1912–1916 og 1913–1914
- Branntakstprotokoller for Nordstrand lensmannsdistrikt, 1928–1931, 1931–1934, 1944–1947 og 1948
- Diverse lensregnskaper fra 1600-tallet
- Jordavgiften etter forordning av 1. oktober 1802
- Christiania politikammer, Emigrantprotokoll nr. 8
- Emigranter over Kristiania 1871–1930, redigert utgave (avskrift)
- Plan- og bygningsetaten, saksinnsyn byggesaker
- Grunnboksblad for parten av Skovbakken som lå øst for Holmveien (185/9)
- Grunnboksblad for Skogly (185/10)
- Grunnboksblad for jernbanens eksproprierte areal (185/27)
- Grunnboksblad for eiendommene hvor Skovbakken næringsbygg ligger (185/46 og 47)
- Grunnboksblad for eiendommene tilhørende Skovbakken borettslag (185/50 og 51)
- Grunnboksblad for eiendommen hvor den nedlagte Skovbakken barnepark ligger (185/52)
- Adressebøker for Aker og Oslo
- Postadressebok for Norge
- Oslo folkeregister, Registerkort, Menn 1906–1919
- Digitalt museum (om Ljan og Hauketo poståpneri)
- Kart over Aker fra 1938
- Kart over Holmlia- og Prinsdal-området, utgitt av Oslo oppmålingsvesen 1957, à jour 1956
- Kart over Holmlia- og Prinsdal-området, utgitt av Oslo oppmålingsvesen 1975, à jour 1973

- Flyfoto fra 1937, 1947, 1956, 1971, 1977 og i dag
- Norgeskart (fra Kartverket, viser bl.a. eiendomsgrenser, adresser, areal og gnr./bnr.)
- Kart over matrikkelgårdenes grenser (dekker dagens Oslo kommune)
- Historisk oversikt over endringer i kommune- og fylkesinndelingen (av Dag Juvkam), utgitt av Statistisk sentralbyrå, mai 1999
- Askeladden kulturminnedatabase (om Skovbakken barnepark)
- Aksel Hattestad: Frå det Fåberg som var. Nettutgave av Hattestad-manuskriptene, ved Fåberg og Lillehammer Historielag (om Ole Hansen)
- *Stortingsforhandlinger 1914*, første del
- *Store norske leksikon*
- *Akersgårder*, hovedbølenes eierrekker, av Henning Sollied, utgitt av Aker sogneselskap 1947
- *Om Holmlia historie* (Fra bygdeborg til drabantby) av Arnfinn Nygaard, 1990
- *TOG OG SKINNER GJENNOM HOLMLIA* av Marius Park Pedersen. Utgitt 2022 av Park Forlag (parkforlag.no)
- *FJELD-SLEKTEN* av Johannes Nordal, 1960 (om Martin Matheus Stensrud)
- *GJERSTAD, Av bygdesoga*, hefte V ved Torleif Kveim, 1973 (om Karen Bjørnstad)
- *Borre bygdebok*, hovedredaktør Eyvind Lillevold, utgitt av Borre kommune 1954 (om Ruth Johansen Adal)
- Artikkelen med hovedtittel *Lars Christiansen og hans familie* og undertittel *Gårdene Holm, Ås, Nedre Ljan (Store Ljan) og Øvre Ljan* av Gunnar Hauger
Publisert på nettstedet *holmliahistorie.no* i 2021
- Artikkelen *Husmannsplasser og husmannsfolk på Holmlia* av Gunnar Hauger
Publisert på nettstedet *holmliahistorie.no* i 2021 og utgitt i to hefter av Park Forlag (*parkforlag.no*) i 2023
- Artikkelen *Den svenske krigsfangen Carl Larsen som ble oppsitter på Ås gård i Aker* av Gunnar Hauger
Publisert på nettstedet *holmliahistorie.no* i 2022
- Holmlia Nytt fra 1999 (om riving av tilbygget til Storåsveien 33)
- Innskannete aviser og andre publikasjoner i Nasjonalbibliotekets nettbibliotek (<https://www.nb.no/search>), alfabetisk liste: Aftenposten (morgen- og aftennummer), Akers-Posten, Alarm (organ for Norsk syndikalistisk federation), Arbeiderbladet, Asker og Bærum budstikke, Christiania Nyheds- og Avertissements-Blad, Fredrikstad Blad, Halden Arbeiderblad, Indre Smaalenenes Avis, Landsbladet, Morgenposten, Moss Avis, Nationen, Nordstrands blad, Norges handelskalender, Norsk Lysingsblad, Rakkestad Avis, Romerikes Blad, Sarpsborg Arbeiderblad, Tidens Tegn, Verdens Gang, Vestlands-posten, Østlandets Blad, Østre Linje (Budstikken) og Øvre Smaalenene

Takk til Liz Helen Otnes som har bidratt med informasjon til denne artikkelen.

Takk til Per David Martinsen for supplerende opplysninger om Kristian Thoresen og familien hans.

Takk også til Byantikvaren i Oslo, ved antikvar Per David Martinsen, for tilsendte bilder av bygninger på Skovbakken og Hauketo.